

DÜNDEN GÜNE

GÜNDEN YARINA

KAVGA

KASIM 1991 SAYI 9

“Sınıf ve kitle sendikacılığı” ve Marksizm
Çepnidere’nin Alevi tütün üreticileri konuşuyor
Sıdika Su: “Ruhi Su komünistti, hep komünist kaldı”

SEÇİMLERİN SONUCU:
“GİDİCİDİR GİDİCİ!...”

**CİHANGİR AKDEMİR,
İÇEL
ALEVİLER**

Değerli *Kavga*'cılar, Temsilcilik için başvuru mektubumun karşılığını ve ilgili broşürü aldım. Bana gösterdiğiniz sıcak ilgiden dolayı teşekkür ederim. Mektubumla birlikte gerekli formları ve fotoğrafları yolluyorum. Ayrıca muhabir de olmak istiyorum. Temsilciliğin ve muhabirliğin görevleri hakkında daha ayrıntılı bilgiler verirsiniz sevinirim.

Şunu öncelikle belirtmek istiyorum. Silifke'de yaşayan 3000-4000 civarında proleter-Alevi insan var. Büyük bir çoğunluğu emeğini satarak, günlük kazanıp, günlük yiyerek yaşamını sürdürüyor. Kadınlarımız günde 15 bin lira gibi gülünç bir rakam için 9-10 saat çalışıyorlar. Ve hiçbir örgütlenme içinde değiller.

Korkusuzca meydanlarda semahlar dönülmüyor, halaylar çekilmiyor. Herşeyden önemlisi "ben Aleviyim" denilemiyor. Bunların acısını yaşamış, duyarlı bir insan olarak bu gidişe karşı çıkmak istiyor, *Kavga*'nın bana yardımcı olacağına inanıyorum.

**NEVZAT DOĞAN, SİVAS
ARAŞTIRMA**

Alevi halkın daha nice kavgalara yayın yapan dergisine yayın hayatında başarılar dilerim.

Derginizi yakından takibe çalışıyorum. İlimiz Sivas'ta eskilerden beri sürüp gelen vurgunlar, savaşlar nedeniyle, bu işlerle, derginiz çıktığı günden beri ilgileniyorum.

Cumhuriyet tarihinde yapılan Dersim ve Koçgiri gibi katliamlar hakkında geniş çaplı bir araştırma yapsanız çok yerinde olur.

**AHMET AYDIN
KARARLIYIM**

Daha önce *Kavga* ve diğer demokrat yayınları işçi arkadaşlarıma vermiştim, Alevi kültürüne mensup olan arkadaşlarımız beğenmişlerdi. Ama Alevi kültürüne mensup olmayan arkadaşlarımız kararsız kalmışlardı. Onlar Aleviliğin ne olduğunu tam bilmiyorlar.

Tanıdığım ilerici tabir edebileceğim işçiler genelde *Ülke* okurlar. *Kavga*'yı Tuncelili hemşerilerim beğenip okuyorlar. Ben de oldukça kararlıyım, kesinlikle

Kavga'nın içinde olmak istiyorum. Bu konuda yardımlarınızı esirgemeyeceğinize inanıyorum.

Kavga'ya yakışır bir muhabir olmak, onun için gazetecilik dersi almak istiyorum. Bu dersleri İstanbul'da veriyorsanız süreyi belirleyiniz. Ona göre hazırlıklarımı yapayım.

Bugüne kadar okuduğum dergilerin hiçbirinin inşaat kesiminde çalışan bizlerin sorunlarına eğildiğini görmedim. *Kavga*'nın bu olayın üstünde duracağına inanıyorum.

Bizlerin aylarca hakkımızı alamadığı çok oluyor. Ayrıca, çalışanların yüzde 80'inin, belki de daha fazlasının sigortası yok! Hakaretlere uğruyoruz. Patronlar bize hayvan gözüyle bakıyorlar. Kültürümüzde olduğu gibi işde de hor görülüyoruz.

Kavga özlediğimiz, unuttuğumuz yaşamayı bize geri getirdi. Çoğumuz asimilasyona uğramış durumdayız. Aleviyim ama tam anlamıyla kültürümü tanımlıyorum, Kürdüm ama tam anlamıyla dilimi bilmiyorum.

Bunun sorumluluğunun büyüklerimizde olduğunu düşünüyorum. Bizi yeterince yönlendirmediler. Ama şimdi çok iyi olmasa da yolumuzu biliyoruz. Ufukta yolumuzu aydınlatan *Kavga*'yla birlikte yürüyoruz.

Kısa zamanda aranızda olmak dileğiyle.

**AHMET AYDIN
DOĞAR
GÜNEŞİMİZ**

Nereden bakarsan bak Kanatlanmış uçar güvercinlerimiz Tutsaklık tanımaz, barış dolmuş kanatları Taşır bin yıllık tutsaklığı Nereden bakarsan bak. Özgürlük...

Nereden başlarsa başlasın Ölüme giden yol Karanlığında güneşle doğarız ölümün üstüne.

Çamurlu toprağında yoğunluştuz Anadolu'nun

Karış karış her toprağında Bizim sesimiz bizim acımız. Yaralı bağrımızda başlar mücadele Sevincinden ağlıyor mu ne?... Bir çift karanfil dalına kavgamız düşmüş Tomurcuğunda kanar kültürümüz. Bağrımızda barikat kurmuş acılarımız Paslanmış demirler ardında Doğar güneşimiz.

**44 ÖĞRENCİ
İSTEMLERİMİZ**

Aşağıda adları ve soyadları geçen biz Türkiyeli öğrenciler, kendi imkanlarımızla Suriye'de öğrenimimizi sürdürmekteyiz. Kimimiz

mezun olmak üzere, kimimiz ikinci, üçüncü sınıfta, kimimiz de henüz başlamış durumdayız.

Buradaki öğrencilik haklarından faydalanmak ve ülkemize daha yararlı olabilmek için, buradaki zorluklara katlanmaktayız. Bunun yanında karşılaştığımız sorunlardan bazıları da öğrenciliğimizin tanınmamasından kaynaklanmaktadır. Askerliği tehir sorunu ve giriş-çıkışlarda yüz dolar ödeme sorunu gibi.

Bunların kaldırılması ve öğrenciliğimizin tanınıp resmleştirilmesi için gereğinin yapılmasını arz ederiz.

Ahmet İğde, Cengiz Oflazoğlu, Samim Kavukoğlu, Teyfik Duran, Necmettin Vural, Necdet İnal, Mehmet Kılıç, Nizamettin Kayalar, Semahir Şener, Yıldız Şener, Canan Mansuroğlu, Sabah Sapmaz, Yusuf Özdemir, Murat Torun, Murat Gültekin, Atilla Akın, Nizamettin Mahanoğlu, Metin Özdemir, Umut Şafak, Süleyman Yiğit, Nursel Sunal, Semire Dükkancı, Suat Yiğit, Alamettin Özdemir, Nizamettin Arslan, Ali Koyun, Mehmet Cömert, Seher Anlar, Erdal Kalas, Deniz Aslan, Hüseyin Açıkalin, Şefik Yeşil, Talih Alev, Osman Telli, Abdurrahman Öz, M.Ali Durur, Erdoğan Kazgan, Hüseyin Özhan, Ahmet Özdemir, Yalçın Sökmen, Mehmet Karadaş, İbrahim Zubaoğlu, Neval Boz, Mehmet Günay

**SURİYE MEKTUBU
ÖĞRENCİ
HAKLARI**

Bizler, Türkiye ile Suriye arasında imzalanan kültür anlaşması ışığında, Suriye'nin Şam Üniversitesi'nde okumaktayız.

Bu kültür anlaşması, halen yürürlükte olmasına rağmen üniversite mezuniyetimiz tanınmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın bu tek taraflı tutumu 1984 tarihinden beri süregelmektedir.

Bizler, Milli Eğitim

Bakanlığı tarafından gönderilmedik, devletin maddi desteğinden

yararlandırılmadan, kendi imkanlarımızla okumaktayız. Bu çerçevede okumamızın hiçbir hukuksal engeli bulunmamaktadır. Zira, Kültür Bakanlığı ister resmi ister kendi imkanlarıyla din eğitimi amaçlı öğrencilerin mezuniyetini tanımakta ve her türlü kolaylığı sağlamaktadır.

Bize çıkarılan zorluk sadece mezuniyetimizle sınırlı değildir. Yurtdışında resmi ikametimiz ve öğrenci belgelerimiz olmasına rağmen, Türkiye'den çıkışta 100 dolar ödeme zorunluluğunda bırakılmaktayız. Bunun yanı sıra hukuksal imkanlara rağmen askerlik tescil sorunlarıyla karşı karşıyayız.

Bu tutum anti-demokratik ve bilime karşı takınılmıştır. 1984'ten bu yana süregelen kısıtlama ve engelleme politikası, hukuksal dayanaktan yoksun ve keyfidir.

Ülkemiz koşullarında üniversite okumak hemen hemen imkansızlaşmıştır. Yüzbinlerce öğrenci okuma olanağından yoksundur. Biz bu sebeplerden dolayı yurt dışında eğitim görmeyi kabullenmişiz.

İsteğimiz, öğrenciliğimizin kabulü ve mezuniyetimizin tanınmasıdır. Bu yönde Milli Eğitim Bakanlığı'na müracaat etmemize rağmen, geçerli hiçbir yanıt almış değiliz.

Bu nedenle sorunlarımızı basınınız aracılığıyla kamuoyuna duyurmaya karar verdik.

Şam Üniversitesi'nden Türkiyeli Öğrenciler

**AHMET DAĞ
KÖLE MİYİM?**

Beş çocuk babasıyım Bir fabrikanın işçisiyim Bin makinanın dişlisiyim Bir ekmeğin kölesiyim

Hayatın ta kendisiyim Bugünüyüm yarınıyım Amaçları günümü karartmak Yarınımdan kopmamalıyım

Dişli olmaktan çıkmalıyım

İnsanlık onurumu bulmalıyım Bilim silahına sarılmalı Ekmeği kendime köle yapmalıyım

**H.TURAN
İŞÇİNİN MALI**

DİSK aklandı, DİSK beraat etti, mahkeme bitti, yöneticiler serbest. Toplantılar, toplantılar... DİSK eski günlerine kavuşturulacak. Mal varlığı isteği, banka kurma istekleri, eski yöneticilerde mağazalar açmak, ticaret yapmak ...

Bu olgular geçen günlerde basında çıktı. Öyle şeyler diyorlar ki, konuşmak zorunda kalıyorsun. Olumsuzluğun işte bu yönü insanı sevindiriyor.

İşçi sınıfının 70'li yıllarında belli sınırlar içinde burjuvaziyle kapışmış, devrimci nitelikleri olan bir konfederasyonu vardı. İşçi sınıfının devrimci sendikası olarak biliniyordu.

DİSK, 70'li yılların sonunda egemen olan sosyal demokrat *burjuva* anlayışı altında eridi. Son dönemdeki anlayış, burjuvazinin kapatma kararını kaldırmasıyla bugün tekrar ortaya çıktı.

Bu gibi anlayışlar devrimci mücadelede yerlerinin olmadığını biliyorlar. DİSK üzerindeki geçmişten kalan ipoteklerinden vazgeçmelidirler.

DİSK *Türkiye işçi sınıfının mirası ve tecrübesidir*. DİSK'i işçi sınıfının kararına bıraksınlar. İşçi sınıfımız, birliği yönünde tek ve merkezi bir örgütlenmeden yana olan kararlılığını gösterecektir.

DİSK her şeyiyle, mücadelesi, tarihi ve malvarlığı ile Türk- İş'e katılmalıdır.

**H.TURAN
ŞİİR**

Kararını ver artık Bir ırmak gibi coşup Yaşamının önündeki engelleri *Kavga* gibi aşk gibi Makina dişlisi gibi ufalamalısın Ve tüm güzelliğiyle çıkmalsın Meydanlar sokaklarda yürüyüşler Seninle olmalı bütün değişimler

FORMU VE ABONELİK BEDELİNİ ÖDEDİĞİNİZİ BELİRTEN BELGENİN KOPYESİNİ KAVGA ADRESİNE POSTALAYINIZ.

Adı/Soyadı:	YURT İÇİ ABONELER İÇİN:	YURT DIŞI ABONELER İÇİN:
Sokak/no:	Yazışma adresi:	Yazışma adresi:
Şehir:	Ordu Caddesi,	Avrupa Genel Temsilciliği:
Ülke:	Dağarcık Sk. No:32/24,	Murtaza Dersimli,
Posta kodu:	Fatih, İstanbul.	P.O.Box 1822, Londra N1,
Telefon:	Tel: (1)521 52 62	İngiltere.
Abone bedeli	Banka havalesi:	Banka havalesi:
12 sayı	Yapı ve Kredi Bankası,	National Westminster Bank,
6 sayı	Aksaray Şb.	Hackney Amhurst Branch
Yurtiçi:	Gencil Ajans,	20 Amhurst Road,
İngiltere:	Hesap No: 3549-3	London E8 1JW
Almanya:		Hesap: KAVGA no:15189899
Fransa:		
İsviçre:		
Amerika:		
Avustralya:		
	☐ Banka havalesi ☐ Posta havalesi ☐ Nakit	
	Tarih / /1991	İmza:

Amaç "birşeyler yapmak" olunca...

HAYAT TAÇLI

Son on yılın olgunlaştırdığı "alternatif" hareketler arasında adını sıkça duymaya başladığımız Kadın Kurtuluş Hareketi, egemen kültüre tepki olarak geliştiğini savunsa da, burjuva niteliği açıkça görülen bir harekettir.

Bir cinsin diğeri tarafından ezilmişliği ve kadınların kurtuluşunun yine ancak kadınların elinde olduğu "şiarıyla", sınıfsal çatışmaları yok sayarak, işçi-emekçi yığınları cinsiyet temelinde dağıtmaya yönelik bu hareketi kendi sözcülerinden dinlemek, anlayabilmemiz için en geçerli yoldur sanıyorum.

68 öğrenci hareketlerinden önce yurda dönen ve feminist hareketle sol içinde tanışan Şirin Tekeli'nin *Toplum ve Bilim*'in 3.sayısında (Güz, 1977) yayınlanmış "Siyasal İktidar Karşısında Kadın" başlıklı makalesinden anlatılanlara burada yer vermek istiyorum.

"Kadınların daima, tarihin her döneminde ezilen bir grup oldukları savı da geçerli değildir. Engels'in klasik çalışmasının amacı, kadının ezilişinin doğal değil, tarihsel bir olay olduğunu ortaya koymaktır... Nasıl işçi sınıfı kapitalist sistem altında sömürülüyor ve işçi kadın, sınıfının özel biçimde sömürülen bir kesimini oluşturuyorsa, aynı zamanda burjuva sınıfında kadın üretici olmayan, çalışmayan bu sınıfın aylıklığını en açık bir şekilde gözler önüne seren kesimini oluşturuyor."

Şirin Tekeli, 1977-78 yıllarına ait yazılarını derlediği, *Kadınlar İçin 1988* adlı kitabının önsözünde ise, yukarıdaki yazıdan şöyle söz ediyor:

"Bu yazıyı herşeye rağmen derlemeye aldım bu bunun nedeni, yukarıda dediğim gibi on yılda düşüncemde meydana gelen değişimi okura aktarabilme isteğimdir. Ayrıca kadınların durumunu tahlil bakımından bugün artık Marksizme eskiden

düşündüğüm kadar bel bağlanamayacağına inanıyorum. Bugün bana var olan kadınlık durumunun anlaşılmasında yani 'cinsiyetçiliğin' çözülmesinde asıl önem verilmesi gereken konu gibi gözükten kültür çözümlemelerine yer vermektedir."

Bu utangaç günah çıkarmayı insanın zaman içinde ilerlemesi kelimeleriyle süslemeye çalışmak boşunadır. Çünkü, "Marksist öğretiyi kalıcı kılan yaratıcı özü, kurucularının da belirttiği gibi onun bir dogma değil, eylem kılavuzu olusudur. Dünyanın ve onun değişim ve gelişme yasalarının bilimsel bir açıklamasını veren diyalektik ve tarihsel materyalizm yalnızca bilimsel bir dünya görüşü değil, aynı zamanda gerçekliği devrimci bir biçimde dönüşüme uğratma biçimidir de." Öyleyse her an gelişmeye ve yenilenmeye açık bir öğretilen vazgeçmek, kendini yenilemek diye sunulmamalıdır.

Tıpkı radikal feministler gibi yeni feministlerin de kadın erkek eşitsizliğinin köklerini otoriterizmde aradıklarını görüyoruz. Onlara göre, bir ayağı toplumda bir ayağı devlette olan kurumlarca desteklenen otoriterizm aileden başlayarak hayatın her alanına nüfuz etmektedir. Bu durumda yapılacak en iyi şey, bu kurumların hepsini eleştiri süzgecine alarak(?), ordu gibi tüm erkeklik normlarının tamamlandığı bir yapıdan başlayarak tüm kurumların "feminin"leştirilmesini sağlamak olacaktır.

Bunların nasıl gerçekleştirileceğine gelince, "kadınların siyasete daha çok katılmaları gerektiği" görüşü getiriliyor. Hiç olmazsa

burada doğru bir halka tutmuşlar diyorsunuz. Ama getirdikleri "açıklama" sandığınızdan farklıdır. Öncelikle siyasetin tanımını değiştirmek, "kişisel olan politiktir" diyerek kadınların kapatıldıkları özel hayatı kamuya açık hale getirmek gerekir görüşünü getiriyorlar.

"Feminizmin amacı, olan anlamda siyasi iktidarı ele geçirmek değildir. Kadınlar cins olarak ezilişlerine, eşit haklardan ve fırsatlardan yararlanılmayışlarına karşı çıkarlar. Ama örneğin bir işçi sınıfının iktidar olayına baktığı gibi bakmazlar çözüm yollarına... Genelde sınıf ideolojileri değişimin ortak merkezine siyasi iktidarın devletin ele geçirilmesini koyarlar. Feministlerse, anarşistlerle birlikte onu lağvetmek isterler. Çünkü en demokratik olanında bile siyasi iktidar iktidarı kullananlarla ona boyun eğenler ayrımını varsayar. Ama bana sosyalist, radikal, hatta eşitlikçi feministlerin genel eğilimi iktidarı ele geçirmekten çok ona direnmek ve toplumsal ilişkileri dönüştürmek gibi görünüyor. Özel olan siyasidir sloganının bir anlamı da bence bu." (Şirin Tekeli, "Kadınlar İçin", Kadınlara oy hakkının verilisinin 50.yılı, Şubat 1985)

Feministler, bu görüşlerin "işçi" altında, varolan yapıları dönüştürmede öncelikle siyasi örgütlenmelere "alternatif birliktelikler" geliştirdiler. Burada amaç gevşek yapıyı, merkeziyetçiliği reddeden yapılar kurmaktır.

Bunların yanı sıra, Batı'daki bilinç yükseltme guruplarının benzerleri olan, kadın kurtuluş hareketine alternatif arayan guruplar da oluşuyor. Örneğin Tünel Kademevi bünyesinde toplanmış kadınlar, "dayanışmayla yaratılan sıcak bir ortamda toplumun dayattığı rolleri nasıl da kolayca kabullendiklerini birliktelikleri süresince fark ettiklerini ve erkek egemen kültürün değiştirilmesi gerektiğine inandıklarını" söylüyorlar. Öte yandan, "cinsel tacize hayır"la gelen mor iğne kampanyaları, erkeklere ait alanları basmak vb. eylemler, magazin basınının arayıp da bulamadığı malzemeleri oluşturuyor. Ardından, çaresizce bir feryat yükseliyor: "Önce bazı adamları atmak, sonra dönüp sonuçlarını değerlendirmek, birşeyler yapmak zorundaydık!"

İşte, çapları "bir şeyler yapmakla" sınırlı bu hareketleri, kurtuluşunu işçi sınıfının başarısıyla bağlayan kadın hareketi sergilemek ve aşmak zorundadır. ●

OZAN ÖNCÜ

EŞKİYA CAHİLLİĞİ

Denizin ortasında dalga
Arkasından vurdukcı dalgalar
Yükseliyor yükseliyor
Varamıyor kıyıya

Denizin kıyısında cesetler
Siyah gözlü cesetler
Yetişkin müslüman
Küçükleri dinsiz cesetler

Kum deniz ve petrol
Ve emperyalizm
Ve dağlardan püskürtülmüş
Cesetlerimiz.

Vah benim eşkiya cahilliğim.

KAVGA

■ Aylık dergi. ■ Sahibi: Genel Ajans Ltd. Şti. adına A. Gök
■ Sorumlu yazı işleri müdürü: Süha S. Demirci. ■ Yazışma adresi: Merkez yönetim bürosu: Ordu Caddesi, Dağarcık Sk. No:32/24, Fatih, İstanbul. Tel: (1)521 52 62 ■ Temsilcilikler: Ankara: Gürkan Gür, PK 216, Cebeci. ■ Antakya: Ali Koyun, Yeşilova Mahallesi, Ümit Sokak, No:10 Serinyol. ■ Antalya:Ahmet Aydın, Özgürlük Mah. Reisi Kaplan Cad. Toros Apt. No:47/B. ■ G.Antep: Özlem Aydın, Cumhuriyet Mah. 58 No'lu Sk. No:41,Şahinbey.■ İzmir: Oktay Göktaş, 3.Beyler Yaparsoy İşhanı, Kat:5, No:505 Konak. ■ İzmit: Ahmet Yılmaz, Atalar Mahallesi, Şirin Sokak No:1, Körfez. ■ İçel: Cihangir Akdemir, Say Mah. 535. Sok. No:33, Silifke ■ Avrupa Genel Temsilciliği: Murtaza Dersimli, P.O.Box 1822, N1 Londra, İngiltere. ■ Diğer yurtdışı temsilcilikleri: Fransa: Şanver Şen, c/o 37 Rue d'Hauteville Paris 75010. ■ Almanya-Frankfurt: Şirin Günel, Neuhoof Str. 13, 6 Frankfurt am Main 1. ■ Almanya-Münih: Hikmet Yalçın, Lessing Str. 41, 8047 Karlsfeld. ■ İsviçre: Ahmet Kısa, 7 Rue de Lancy, 1227 Carouge, Cenevre. ■ Hollanda: Hasan Göçerlioğlu, Putter Hoek str. 16/B, Rotterdam ■ Avustralya: Cemil Alkan, P.O.Box 106, Auburn 2144, Avustralya. ■ Basım öncesi hazırlık: Genel Ajans. ■ Baskı: Metinler Matb. ■ Dağıtım: GAMEDA. ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme ya da kısaltma hakkı dergimize aittir. Hiçbir yazı geri verilmez. ■ Yıllık abone bedelleri: Yurtiçi: 60 000TL, İngiltere: 15 Sterlin, Almanya: 60 DM, Fransa: 150 FF, İsviçre 50 SFr, Amerika 40 \$ Avustralya: 40 \$ ■ Havaeliler için hesap: Yapı ve Kredi Bankası, Aksaray Şb. Genel Ajans, Hesap No: 3549-3

KAVGA'NIN İÇİNDEN

- 4 **SEÇİMLER VE SONUÇLAR**
Türkiye dünya çapındaki gericiilik ortamının etkisinde, toplumun dinamizmi sağda kristalize oldu
- 6 **"SINIF VE KİTLE SENDİKACILIĞI"**
Bu deyim, anlamsız ve uyduruk, işçi sınıfına düşmanlığın kılıfı
- 8 **ZİNDANDA İŞÇİNİN SESİNİ YÜKSELTELENLER**
- 10 **SENDİKAL BİRLİK**
Tezkoop-İş, Sağlık-İş, Likat-İş, Ağaç-İş ve Şeker-İş yöneticilerinin görüşleri
- 11 **ÖNEMLİ BİR MEKTUP**
Bir okuyucumuz, yönelttiği çok ciddi sorularla işçi dedektifleri göreve çağırıyor
- 12 **TÜTÜNÜN ÇİLESİ**
KAVGA, Manisa'nın Çepnidere köyünün Alevi tütün üreticilerinin sorunlarını dinledi.
- 14 **"O KOMÜNİSTTİ, HEP KOMÜNİST KALDI"**
Sıdika Su *Ruhi Su*'yu anlatıyor
- 15 **POSTTAN DOSTA**
Aleviliği sarmalayan bataklık
- 18 **YUNAN HALKININ "ADALET ALBAY" I**
Yunanistan'da anti-faşist savaşın kahramanı komünist general Stefanos Sarafis

Bu seçimlerde toplum genel olarak gelişmeye, ilerlemeye, değişime oy verdi. Ama paradoksal bir şekilde bu tutum sağa kayma olarak belirdi

Seçimler ve sonuçlar

KAVGA

Genel seçimlerin sonuçları ilginç eğilimleri sergiledi ve sürprizler taşıdı.

Seçim sonuçlarının gösterdiği ilk önemli nokta, Türkiye toplumunda siyasete olan *yüksek* ilgi düzeyidir. Küçük burjuva "sol" toplumda depolitizasyondan bahsederken, halk seçimlere yüksek bir oranda katılmıştır. *Hürriyet* yarım milyon oyu içeren bin beşyüz sandığın sayımı tamamlanmadan yaptığı hesapta, seçime katılma oranını yüzde 83,6 bulmuş.

Bu durumu, "cezaî tedbir"lerin varlığıyla vb. açıklamak olanaklı değildir. Hem uluslararası rakamlarla, hem de 30 yıllık bir dönem için Türkiye için yapılan karşılaştırmalar çarpıcı verileri göstermektedir.

İngiltere'de 1945'den bu yana yapılan 13 seçimin ortalama katılım oranı yüzde 75'in altındadır. En düşük oran yüzde 72 (1970) olurken, yüzde seksen "olağanüstü yüksek" bir oran olarak kalmış ve yalnızca iki kez, o da 2.Dünya Savaşı'nın hemen ertesinde gerçekleşmiştir. (1950'de yüzde 84, 1951'de yüzde 82) (Frank Conley, *General Elections Today*, (Frank Conley, *General Elections Today*, 1990)

ABD'de durum daha da çarpıcıdır. Seçimlere katılım oranı 1984'de yüzde 59,2, 1988'de ise yüzde 50,2 olmuştur. Üstelik Bush, bu seçimlerde geçerli oyların yalnızca yüzde 54'ünü alarak başkan olmuştur. Aynı oranlar Kanada için 1984 seçimlerinde yüzde 69, 1988'de yüzde 77'dir. Fransa'da 1981'de yüzde 65,9, 1988'de yüzde 78'dir. Japonya'nın 1989 seçimlerinde katılım oranı yüzde 70'tir.

Az gelişmiş ülkelerden birkaç örnek verirsek, örneğin Meksika'da 1988 seçimlerine katılım oranı yüzde 50, Hindistan'da 1989'da yüzde 55 olmuştur.

1991 seçimlerinde Türkiye'deki katılım oranı bunların hepsinin, ve de ortalamalarının *üzerinde* gerçekleşmiştir.

1991'deki katılım oranı, hem Türkiye'nin 30 yıllık ortalamasının, hem de (1983,1987 dışta bırakılırsa) 1961'den bu yana yapılan bütün genel seçimlerin katılım oranının *üzerindedir*. Bu, halkın siyasal gelişmelere ilgisinin depolitizasyon yönünde değil, *yükselme* yönünde geliştiğini gösterir.

"Sol"ların seçim tutumu ve gerekçeler

Bu genel seçimlerde sol akımların ezici

çoğunluğunun tutumu, halkı "devrimci blok adaylarına", onların olmadığı yerde "devrimci, demokrat, yurtsever, sosyalist, vb. bağımsız adaylara", o da olmazsa seçimleri protesto edip, geçersiz oy vermeye, hatta açıkça *boykota* çağırarak oldu.

KAVGA ise, halkı "seçim sonrası ortamı olumlu etkileyecek bir tutum almaya, demokrasi kavgasını yükseltmeye ve SHP'ye oy vermeye" çağırıyor. "Boş oy, boykot", içinde bulunduğumuz ortamın koşullarını dikkate almayan, demokrasi savaşını açısından *zararlı* bir tutumdur, dedi. (Bakınız: *Kavga* sayı 8)

Sırf seçimlere katılım oranı bile boykot ve geçersiz oy çağrılarının yanlışlığını ve saçmalığını, sol hareketin "boş oy, boykot" tutumu ile kendisini emekçi halktan yalıtıldığını gösterdi.

Hürriyet'in sayımı tamamlanmış bulunan 110 216 sandık (toplamı 111 725) temelinde hazırladığı tabloda yansıyan şu sonuçlara bir göz atın:

● Seçmenlerin yüzde 83,64'ü (24 952 555 seçmen) seçimlere *katılmış!* (Resmi sonuç ise yüzde 84,4.)

Bu oran ortalama değildir, yanlıştır diye tek tek seçim bölgelerine bakalım:

Katılımın yüzde 90'ın altında gerçekleştiği 81 bölge var. Katılımın yüzde 80'in altında gerçekleştiği bölge sayısı 26. Yüzde 75'in altına *yalnızca 5 seçim bölgesi* düşüyor: Gümüşhane, İstanbul-1, Kars, Sinop ve Bayburt. Yüzde 70'in altında katılım yalnızca Sinop'ta (yüzde 69,73) gerçekleşmiş.

Öte yandan, yukarıda da değindiğimiz gibi, bu seçimlerin katılım oranı son 30 yılın ortalamasının 5 puan *üzerindedir*.

Bunun anlamı şudur: *Ülke çapında halk, "sol"ların boykot çağrısını ciddiye bile almamıştır!* "Sol"lar açısından en ufak bir başarıdan söz edilemez.

● Geçerli oylar (24 056 274), kullanılan oyların yüzde 96,4'üdür. Bu hesaba göre geçersiz oy oranı yüzde 3,6'dır (896 281 oy).

Bu da ülke ortalamasıdır. Tek tek bölgelere bakınca, geçerli oyların yüzde 90'ın altına düştüğü bölge sayısının yalnızca *iki* olduğunu görüyoruz: Amasya (%87,75) ve Gaziantep-1 (%77,4). Bunda "sol"ların çağrılarının çok, yanlış atılmış tercihi oy, vb. etkenlerin rol oynadığı düşünülmelidir. Ayrıca, öteki tüm bölgelerde geçerli oy oranının yüzde 90'ın üzerinde olması, birşeyler anlatıyor.

30 yıllık dönemin geçersiz oy oranı ortalaması *yüzde 4,55* iken, bu seçimlerde

geçersiz oyun yüzde 3,6 ile ortalamanın *altında* gerçekleşmiş olması şunu anlatır: *Seçmenler, "so l"ların geçersiz oy çağrısını da ciddiye almamışlardır.*

● "Sol"lar, bir de bağımsız adaylara oy istemişlerdi.

Bazı yerlerde gerçekten bağımsızlara oy gitti: Örneğin Ağrı (yüzde 4,5), Diyarbakır-1 (yüzde 1,56), İzmir-1 (yüzde 1,41), Van (yüzde 1,38) ve Tunceli (yüzde 19,64). Bunlardan bir tek Tunceli'de, bağımsız adayın - 12 Eylül döneminde zindanda kalmış, işkence görmüş, seçim çalışmaları sırasında da önemli bir kesimin sempatisini toplamış bir devrimci kadının - belli bir yığınsal destek sağlamasından söz edilebilir. Ama bu tekil örnekte de sonuç alınamamıştır.

Üstelik, ülkenin tümü açısından "bağımsızlara oy" çağrısı, 1961-1991 döneminin *en büyük hezimetini* almıştır. Bağımsızlar 30 milyona varan seçmenden yalnızca 34 053 oy (binde 14) alabilmişlerdir. Bu rakam *son 30 yılın en düşük oranıdır*.

Bağımsız adaylar eskiden de ülke çapında siyaseti belirleyici bir öge değillerdi, ama bu seçimlerde aşiret ilişkilerinin olduğu yerlerde bile *silinmişlerdir*.

Seçimlerde aldığı tutumla seçim sonuçlarının karşılaştırması, sol hareketin acıklı halini sergiliyor. Veriler, halkı bırakın sempatanların bile kendi "liderlerinin" çağrılarını yerine getiremediğini gösteriyor. Dahası, güneydoğu illerinin sonuçları, HEP'in etkisine, savaş ortamına karşın, Kürt seçmenin de büyük ölçüde burjuva sağını desteklediğini gösterdi.

Şimdi küçük burjuva "sol"lar, seçim sonuçlarını halkın cahilliğine, bilinçsizliğine, *kendiliğindenliğine (!)* bağlamak isteyeceklerdir.

İşçi sınıfını "kendiliğinden sınıf", kendi istediği gibi tutum almayan seçmenleri de "kendiliğinden seçmen" olarak görmek hataların başıdır. "Sol"lar ülke ve sınıf gerçeklerinden uzak düşmüşlerdir. Sınıf savaşımında ortamın gerektirdiği görevleri yerine getirememeleri bundandır.

Türkiye'de hâlâ faşizm gören "sol"lar, bu tutumlarıyla işçi sınıfının devrimci görüşlerini, devrime ve devrimciliğe umut ve saygıyla bakan emekçi

	1961	1991
Seçmen sayısı	12 925 395	13 679 7
Oy kullanan seçmen	10 522 716	9 748 6
Seçime katılma oranı(%)	81,0	7
Oyların dağılımı (2)		
AP	3 527 435 (33,5)	4 921 235 (50)
DYP		
CKMP	1 415 390 (13,4)	208 696 (2)
YTP	1 391 934 (13,2)	346 514 (3)
MP		582 704 (5)
CGP		
MHP		
MÇP		
DP		
MSP		
RP		
ANAP		
MDP		
IDP		
Toplam sağ	6 334 759 (60,0)	6 059 149 (62)
CHP	3 724 752 (35,4)	2 675 27
HP		
DSP		
SHP		
TİP		276 101 (3)
TBP		
SP		
Toplam sol	3 724 742 (35,4)	2 951 886 (30)
Bağımsızlar	81 732 (0,7)	296 523 (3)
Geçersiz oy	381 473 (3,6)	441 120 (4)

(1) Rakamlar 23 Ekim 1991 tarihli *Hürriyet*'ten alınmıştır. Tam kesiltilmiştir.
(2) Oy oranları parantez içinde verildi.

Kaynak: *Türkiye İstatistik Yıllığı-1989*, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü

halkın gözünden düşürmeye yardımcı olmaktadır. Zaten nesnel gelişmelerin işçi sınıfı hareketinin, devrimcilerin önüne büyük engeller diktiği günümüzde, bu tutumları ile harekete *zarar* vermektedirler.

Seçimlerin seçmenler açısından gösterdikleri

Seçimler "sol"ların hatalarını sergilerken, gerçek devrimci tutumları doğrultusunda bir işlev de gördü.

Seçim sonuçları dünyada yaşanan karşı-devrim ve gerici dönemlerin üllemize etkisini yansıttı.

Türkiye politikasının son yirmi yılında burjuva sağının ve burjuva solunun oylarının oranı donmuş gibi görünüyordu. Yetmişli yıllarda burjuva sağı yaklaşık olarak oyların yüzde 60'ını, burjuva solu da yaklaşık olarak yüzde 40'ını alıyorlardı. Bu seçimlerin en önemli yönlerinden biri, burjuva solunun oylarının *gerilemesi* ve yüzde otuz civarına düşmesidir.

İstanbul Belediye Başkanı Nuretti Sözen bu konuda şöyle diyor:

"Doğu Avrupa'daki değişimlerle birlikte dünyada başgösteren sağa kayış Türkiye'yi de etkiledi. Türkiye'de de ciddi bir sağa kayış var." (*Milliyet*, 22 Ekim 1991)

Bir sosyal demokratın ağzından, seçim yenilgisine gerekçe bulmak için de çıkmıyorsa, bu değerlendirme doğrudur!

Benzeri bir yorum *Milliyet*'in köş

SEÇİMLER

TABLO 1

Genel Seçim Sonuçları Karşılaştırmaları

1969	1973	1977	1983	1987	1991 ⁽¹⁾
14 788 552	16 798 164	21 207 303	19 767 366	26 376 926	29 831 331
9 516 035	11 223 843	15 358 210	18 238 362	24 603 541	24 952 555
64,3	66,8	72,4	92,3	93,3	83,64
4 229 712 (44,4)	3 197 897 (28,4)	5 468 202 (35,6)	4 587 061 (18,6)	6 516 788 (26,1)	
197 929 (2,0)					
292 961 (3,0)	62 377 (00,5)				
597 818 (6,2)	564 343 (05,0)	277 713 (1,8)			
275 091 (2,9)	362 208 (03,2)	951 544 (6,2)			
			701 538 (2,8)		
	1 275 502 (11,3)	274 484 (1,7)			
	1 265 771 (11,2)	1 269 918 (8,2)			
			1 717 425 (6,9)	4 038 268 (16,2)	
			7 833 148 (42,9)	8 704 335 (35,3)	5 784 285 (24,0)
			4 036 970 (22,1)		
				196 272 (0,7)	
5 593 511 (58,7)	6 728 098 (59,9)	8 241 861 (53,6)	11 870 118 (65,0)	15 906 632 (64,6)	16 339 341 (65,5)
006 (26,1)	3 570 583 (31,8)	6 136 171 (39,9)	5 285 804 (28,9)		
			2 044 576 (8,3)	2 578 861 (10,7)	
			5 931 000 (24,1)	4 995 209 (20,7)	
243 631 (2,5)		20 565 (0,1)			
254 695 (2,6)	121 759 (1,0)	58 540 (0,3)			
					108 810 (0,4)
2 985 332 (31,4)	3 692 342 (32,8)	6 215 276 (40,49)	5 285 804 (28,9)	7 975 576 (32,4)	7 682 880 (30,7)
511 023 (5,3)	303 218 (2,7)	370 035 (2,4)	195 588 (1,0)	89 421 (0,3)	34 053 (0,1)
426 169 (4,5)	500 187 (4,4)	531 038 (3,4)	887 852 (4,8)	631 912 (2,5)	896 281 (3,5)

mlar değildir.

nstitüsü

yazarı Yalçın Doğan'da da var:

Oy dağılımına bakıldığında çarpıcı bir gerçeği görmek gerekiyor. Son yıllarda dünya nasıl sağa kaydıysa, önceki günle birlikte Türkiye de sağa kayıyor. Çok uzun yıllardır Türkiye'de sağ oylar yüzde 60, sol oylar yüzde 40' biçiminde dağılırken, önceki gün bu dağılım sağın lehine değişiyor."

Sosyalist sistemin çöküşü ve Sovyetler Birliği'nin yaşadığı çözülme süreci ile dünya çapında bir karşı-devrim ve gerici-lik dönemine girdiğimiz değerlendirme-sini bir buçuk yıl kadar önce bir tek komünistler yaptı. Bu değerlendirmemize "sol" da katılan henüz yoktur.

Bu ortamın kaçınılmaz olarak Tür-kiye'deki süreçleri etkileyeceğini bir tek biz söyledik. Acı sonuçlar, bu değeren-dirmenin doğruluğunu her geçen gün kanıtlamaktadır.

Yakın zamana dek, İskandinavya hariç tüm Avrupa'da burjuva sağ partiler iktidardaydı. Bu partiler, son yıllarda ağırlaşan ekonomik bunalımın etkileri altında yıpranıyorlardı. Ancak Sovyetler Birliği'nde ve sosyalist ülkelerdeki çökü-şün ardından tüm Avrupa'da burjuva sağ yeniden güçlendi. Sosyal demokratların kalesi İsveç'te bile burjuva sağ başa geldi.

Gelişmeler bununla da sınırlı değil. Burjuva sağın içinde de aşırı sağ hızla güçleniyor. Toplumlardaki sağa kayış öyle ki, örneğin İngiltere'de İşçi Partisi, burjuva sağa güçlü bir alternatif olabil-mek için geleneksel politikasını da terkederek iyice sağa kayd.

Bu seçimler bizde de benzer bir sürecin işlemekte olduğunu gösterdi. Burjuva solunun 1970'lerden beri yüzde 30'la 40 arasında oynayan oyu, dünyada yaşanmakta olan karşı-devrim ve gerici-lik döneminin ülkemizdeki etkisi altında erimekte, burjuva sağ genel olarak güç-lenmektedir.

Burjuva sağın içinde de dinci gerici-likle faşistlerin ittifakı güçlendi. Yakın zamana kadar bir yandan Aleviliğe gerici-lik diye saldırırken bir yandan da dinci gerici-likle "eylem birliği" yapmayı doğru(!) gören küçük-burjuva "sol"lar, şimdi buna ne diyecekler? Yıllardır onlara, dinci gerici-liğin ülkemizde burju-vazinin vurucu gücü olmaya aday ol-duğunu biz anlatamamıştık. Belki bu kez yaşamı anlatır.

Seçimler, burjuva partilerin güç den-gesini ve burjuvazinin bir zaafını da sergiledi. Burjuva partilerin seçimlerde aldıkları oyların arasında büyük farklar yoktur. 1965'lerden beri olgunlaşarak ilerleyen süreçte hiçbir burjuva parti ya da lider, kendi sınıfı adına toplumdan güçlü bir yetki alamıyor. (Bakınız: Tablo 1) Dolayısıyla, sınıfının çıkarlarını dile getirdiği zaman tüm ulus adına konuşma düzeyine yükselebilmış bir burjuva parti ya da lider yoktur. Seçimin sonucu her kesimin eşite yakın bir tabanı ve toplum-sal gücü olduğunu göstermiştir.

Bu gelişme de toplumdaki kutuplaş-manın artışı ile bağlıdır. Seçim sonuçları bir sağa kaymayı, sağın içinde de aşırı sağa kaymayı gösteriyor, ama bu bile -

meşruluğu, saygınlığı olan bir solun olmadığı şu ortamda - toplumun *dinamizmini* tersinden yansıtmaktadır.

Toplum geleceğe umudunu yitirmemiştir. Toplumdaki demok-rasi/değişim özlemi, daha iyi yaşam koşulları beklentisi, para-doksal görünse de, bu sağa kay-mada yansımaktadır. Türkiye toplumu, dünya çapında devrimci örneklerin başarısızlığı karşısında, ülkede umutla sarılacağı gerçek bir sol alternatifin olmadığı koşul-larda, ekonomik gelişmenin kendi görebildiği yolundan gitmeyi ter-cih etmiş, gelişmenin "başını çeken" partilere oy vermiştir.

Toplum genel olarak ekonomik gelişmeye, ilerlemeye, değişime oy verdi ama, bu oyların burjuva-ziye akması burjuva solun *iktidarsızlığından* kaynaklandı. SHP'nin nesine oy verecekti? Türkiye solunun yanlış tutumları da büyük bir potansiyeli harcama-sında yardımcı olmuştur.

Oyların, özde birbirinden farklı programları olmayan DYP ve ANAP'a verilmesinde, bu partile-rin ekonomideki ve toplumsal yaşamdaki "kurucu", "gelişti-rici", hatta "işbirici" yönleri etkili oldu.

ANAP genellikle kentlerde, endüstrileşmenin, ihracat kampan-yalarının olumlu sonuçlarını yaşa-yan yörelerde oy alırken, DYP'nin kırsal bölgelerde oy toplaması da aynı olguyu göstermektedir. Halk devrimci bir alternatifin olmadığı günümüz koşullarında ekonomik gelişme *beklentisi* içindedir. He-nüz kendi sorunlarının çözümünü bu ekonomik gelişme politikasında gö-rüyor.

ANAP'ın ekonomik politikasının temelini atan Demirel'di. 24 Ocak 1980 kararları onun döneminde alındı. DYP'nin Demirel'in politikasını derinleş-tirerek sürdüren ANAP'tan bu seçimde oy kapmış oluşu, ANAP'ın "çizmeyi aşan", basında ayyuka çıkarak tüm toplumun nefretini toplayan uygulamalarına bu seçmen kesiminin gösterdiği tepkiyle açıklanabilir. DYP ANAP'a kızgın sağ seçmeni kazandı.

Refah Partisi'nin durumu farklıdır.

RP'nin oyları, toplumda değişim iste-yen (ve hızlı kapitalist endüstrileşmenin yarattığı toplumsal acılara tepki gösteren) oylardır. Bu oylar, genellikle, bir başka konjonktürde devrimci sola gidecek, *potansiyel olarak devrimcilerin kazanabileceği* kesimlerden, hatta yer yer işçi semtlerinden gelmiştir. Sol hareketin halkın umut ve inançla bakaca-ğı bir çekim merkezi olmadaki başarısız-lığının ve ısrarla sürdürdüğü yanlış tutumların bir sonucu da budur.

Elbette, bu kesimler RP'yi destek-leyerek, toplumsal olarak gericileş-mişlerdir. RP'nin bir çeşit "protesto" hareketi gibi örgütlediği kesimler Tür-kiye'de burjuva düzenin en güçlü payan-dalarından olacaktır. Etkili seçim kampanyalarında kendini gösteren müslü-man karateciler, alınları Hizbullah usulu bağlı güvenlik görevlileri, "bu bir dev-rimdir" sözleri vb., hem RP'nin bu kesimleri kazanmak için başvurduğu

demagojiyi, hem de onların kendisine taşıdığı dinamizmi göstermiştir.

Seçimlerde önemli bir faktör de halkın demokrasi özlemi oldu. Günümüz koşul-larında bu özlemin, burjuvazinin dema-gojisine en açık özlem olması doğaldı. SHP'ye verilen oyların büyük bir bölümü bu istemi yansıttı.

Ancak, hem muhalefetteki tutumuyla, hem de önerdiği politikalarla *iktidarsızlığını* yansıtan SHP, dolayısı-yla, halkta "toplumsal gelişmeyi ilerlete-ceği" umudunu yaratamadı. Hezimet, DSP'nin oy bölmesinden çok bununla bağlıdır. Bu çerçevede, bizim seçim belgimizin de başarısız olduğunu söyle-meliyiz. Biz "SHP'ye oy verin" dedik ama, SHP yığınların gözünde çekiciliği olmayan bir alternatif oldu.

Seçim sonuçlarıyla Türkiye'de erk yapısı sağda (daha da sağa kaymış olarak) şekillendi. Burada, "seçimlerde bir burjuva parti gider öteki gelir" tekerlemesinden başka bir yaratıcılığı olmayan sol harekete şu soruyu sormak gerekir: SHP'nin şimdi aldığı iki katı oy aldığı bir şekillenmenin sonuçları, toplumsal gelişmenin çıkarları, demokra-si kavgası açısından daha farklı, daha avantajlı olmaz mıydı?

Bu seçim sonuçları, önümüzdeki dö-nemde Türkiye işçi sınıfı hareketinin ve Aleviliğin önündeki tehlikenin (Refah Partisi'nde biçimlenen dinci gerici-faşist ittifakı) büyüdüğünü göstermektedir.

Dinci gerici-faşist ittifakının aldığı oyları "abartmamak gerekir, Türkiye sağa kayıyor ama dinci bir düzene değil" şeklindeki yorum ciddi bir yanılgıdır. Önümüzdeki dönem bunun kanıt-larıyla dolu olacaktır. Şimdiden bellidir ki Aleviler üzerinde Sünni gerici-liğin basıncı artacaktır. Alevilerin yoğun yaşa-dığı bölgelerde Sünni kesimin oylarının RP'ye kayması bunu göstermektedir. Dinci gerici-faşist ittifakı, Tunceli hariç tüm İç Anadolu illerinde, kendi ülke ortalamasının en az 10 puan üzerinde, hatta bazı yerlerde iki katından fazla oy almıştır.

Seçimlerin Aleviler açısından göster-diği olumlu sonuçlar da var. Aleviler, ANAP'ın ve diğer burjuva sağ partilerinin Alevi aday göstermek, Alevileri son anda hatırlayıp vaatlerde bulunmak, ama bu vaatler aracılığı ile Aleviliği devletle, düzenle uzlaştırma girişimlerine, seçim aldatmacalarına kanmadıklarını gösterdi-ler. ANAP'ın önlerine sürdüğü Alevi adayları seçmediler.

Kısaca sonuç:

Seçimler özünde düzenin "yarın çöke-cek" durumunda olmadığını gösterdi. Sağa kayış, tüm sorunlarına karşın burjuvazinin hâlâ toplumu yönetebilir olduğunu gös-teriyor.

Seçim sonuçları bir koalisyona yol açtı ama rejimi de pekiştirdi, burjuva kurum-ların toplumdaki saygınlığını, ömrünü biraz daha uzattı. Ortaya çıkan bu ortam, işçi sınıfı devrimcilerinin, halkın psikolo-jisini dikkate alan, ama ilkelerden ödün vermeyen devrimci tutum üretme görevi-ni iyice öne çıkardı.

Önümüzdeki dönemin zorluklarını an-cak sendikal haklar, insan hakları ve demokrasi kavgasında yoğunlaşmış, Ale-vi emekçiyle bütünleşmiş, emekçi halkın kafasındaki sorunlara *pozitif alternatif* getiren, özverili ve disiplinli bir çalış-mayla aşabiliriz. ●

Mercan Köklü “sınıf ve kitle sendikacılığı” deyiminin sınıf uzlaşmacılığının kılıfı olduğunu ortaya koyuyor

“Sınıf ve kitle sendikacılığı” ve Marksizm

Disk'in yöneticileri, sendikacılık anlayışlarını “yeni koşullar ve yeni görevler açısından” gözden geçirmişler. Seçimlerden önce verdikleri gazete ilanında, yeni sendikal anlayışlarının - burjuvazinin Yağcı'larının çoktandır savunduğu - “Avrupa Konseyi ilkeleri” doğrultusunda “demokratik toplumsal mutabakatçı” sendikacılık olduğunu duyuruyorlar.

Bu ilan, hem yeni Disk'in meymeneti, hem de, Baş-türk'ün dilinden düşürmediği “sınıf ve kitle sendikacılığı”nın hangi öze KILIF olduğunu ortaya çıkardı.

Sosyal demokrat işadamları Baş-türk, bu deymi Türk-İş'e yönelik bölücü çabalarında, işçilere militan(!) görünmek amacıyla kullanıyor. İkesiz siyaset cambazlarından bu beklenir. Ama sol hareketin ezici çoğunluğuna ne oluyor? Onlar, eski Maden-İş'in ve Disk'in eğitim notlarından alarak ezberledikleri ve papağan gibi yineledikleri “sınıf ve kitle sendikacılığı” deyiminin doğruluğu/yanlışlığı, hangi sınıfsal analize ve siyasal mücadele anlayışına dayandığı üzerine hiç mi hiç kafa yormuyorlar. Bu tutumlarında “yarım aydın”lıkları, Marksizm dışı oldukları sırtıyor.

“Sınıf ve kitle sendikacılığı” ve Marksizm

Türkiye'de “devrimci” jargonun parçası olan “sınıf ve kitle sendikacılığı” deyimini, ilk kez 1975'lerde, önce Maden-İş'in ve sonra da Disk'in yayınlarında kullanılmış olan anlamsız ve uyduruk bir deyimdir.

Yaşamlarını işçi sınıfı savaşımının teorik ve pratik sorunlarının çözümüne adanmış, bu alanda yüzlerce ürün vermiş Marks-Engels ve Lenin'de “sınıf ve kitle sendikacılığı” gibi bir garabete rastlanmaz. Onlar, işçi sınıfını ve onun “kitlelerini” birbirinden ayırmayı da akıl

edememişlerdir(!)

“Sınıf ve kitle sendikacılığı” en ayrıntılı olarak, Maden-İş sendikasının Mayıs 1977'de yayınlanan *Sendikalı İşçinin Ders Notları* kitabında (ve Disk tarafından ufak değişikliklerle yayınlanmış kopyası olan *DİSK Eğitim Notları: Demokratik Sınıf ve Kitle Sendikacılığı*'nda) açıklanıyor.

1. “Sınıf ve kitle sendikacılığı” yanlış bir sınıfsal analize dayanmaktadır.

Marksizmde sınıftan ayrı bir işçi “kitle”si ve kitlesi olmayan işçi “sınıf”ı gibi tanımlamalar yoktur. İşçi sınıfı tanımlanırken, a) üretim aracı sahibi olup olmadığı, b) emeğin burjuva örgütlenmesinde ücretli emekçi olarak yer alıp almadığı, c) sömürülen mi yoksa sömürücü konumda mı olduğu, toplumsal zenginlikten, hangi konumdan ne kadar pay aldığı gibi ölçütler kullanılır. (Marks, Lenin)

Marks'ın *Manifesto*'da yaptığı tanımlar açık ve nettir:

“Proletarya, modern işçi sınıfı... - ancak iş buldukları sürece yaşayan ve emekleri sermayeyi artırdığı sürece iş bulan emekçiler sınıfı.

“... Kendilerinin üretim araçları olmayan, yaşayabilmek için iş-güçlerini satmaya zorlanmış olan, ücretli emekçiler sınıfı, proletarya...”

Yine Marks, *Kapital*'de “işçi sınıfı, yani toplam işgücü”nden söz ediyor, Lenin ise “işgücünü satanların hepsinin temel sınıf çıkarları özdeştir” (*Toplu Yapılar*, c.25, s.125) diyerek işçi sınıfının kapsadığı alanı iyice netleştiriyorlar.

Buradan yola çıkarak şu tanımları yapıyoruz:

“Yaptığı işi beğenelim, beğenmeyelim, bir kişi, emek-sermaye ilişkisi içinde, bu ilişkinin emek kütünde yer alıyorsa, ücretli emekçi olarak çalışıyorsa, o kişi, işçidir.” (Emine Engin, *Marksizmde İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye*, s.124)

İlk kez Maden-İş ve Disk'in yayınlarında rastladığımız “sınıf

ve kitle sendikacılığı”nın dayandığı sınıf analizine göre ise, yalnızca “kapitalistlerin fabrikalarında, çiftliğinde, maden ocağında çalışmak zorunda kalan”lar işçidir. Sınıfın öteki kesimleri “işçi sınıfının dışındaki şehir emekçileri”dirler. Şu pasaja bakın:

“Şehir emekçileri dediğimiz bu kesim, memurlar, teknik elemanlar gibi aydın küçük-burjuvazi ile, esnaf ve zanaatkarlar gibi şehir küçük-burjuvazisini kapsar...”

“Başkasının yanında işçi olarak çalışmayan, ama hayatını kendi alın teriyle kazanan başka insanlar da var. Memurları ele alalım. Gerek devlet memuru olarak çalışanlar, gerekse fabrikalarda, bürolarda memurluk yapanlar, küçük-burjuvaların bir tabakasıdır... Ücretli aydın küçük burjuvalar... Mühendisler, teknik elemanlar emekçileşiyorlar...” (*Sendikalı İşçinin Ders Notları* s.50, *Disk Eğitim Notları: Demokratik Sınıf ve Kitle Sendikacılığı*, s.149-150) (abç)

Fabrika işçisinin dışında tüm emekçileri küçük burjuva gören, hatta mühendis ve teknik elemanları emekçi bile saymayan (“emekçileşiyorlar”!), görünüşü “sol”, özü sağ ve sığ bir anlayış! Bunlar, “sınıf ve kitle sendikacılığının” işçi sınıfının dışındaki(!) “kitlesi” oluyor herhalde.

2. Sendikaları önce kitle, sonra sınıf örgütü olarak tanımlamak ise, tarih ve teori yoksunluğundan öte hainliktir.

“Sınıf ve kitle sendikacılığı”nın mucitleri, “neden sınıf ve kitle sendikacılığı?” sorusunu yanıtlayabilmek için müthiş “katkı”lar yapıyorlar. Her iki sendika yayınında da aynen şöyle yazılıyor:

“Sendikalar kitle örgütleridir... Sendikalar aynı zamanda sınıf örgütleridir.” (*Ders Notları*, s.92-93, *Disk Eğitim Notları*, s.231-232)

Bu ele alış tarzı doğru değildir. Sendikalar, en başta işçinin sınıf örgütleridirler. Onlar, kapitalizm altında “kendilerini hiç değilse saf kölelik koşullarının üstüne çıkarabilecek sözleşme

koşullarını elde edebilmek için. (kendi aralarındaki-Kavga) rekabeti kaldırmak veya en azından kontrol altına almak üzere işçilerin kendiliğinden girişimleriyle ortaya çıkan... örgüt merkezleri”dirler. (Marks)

Lenin, “işçi yığınlarının gerçek sınıf örgütü” dediği sendikaların, tam bir örgütsüzlük durumundaki milyonlarca işçinin ilk kez geçtiği “ilkel, alt, en basit (ve burjuva demokratik önyargılardan henüz kurtulmamış olanlar için) en kolayca ulaşılabilir örgüt biçimi...” olduğunu söylüyor. (*Sol Komünizm*, Sol Yay., s.52) “Tüm kapitalist ülkelerin deneyimi gösteriyor ki, ekonomik savaşım için işçi sınıfına en çok tavsiye edilebilecek örgütlenme biçimi geniş tabanlı sendikalar” diyor. (Lenin, *Sendikalar Üzerine*, İng. basım, s.177)

Sendikanın “yığınsallığı” (ya da kimilerinin dediği gibi

“kitle örgütü” olmaları) burada işin içine giriyor. Sendikalar, proletaryanın giderek daha geniş yığınlarını örgütlü savaşımın içine çekerek, işçilerin direnişini daha planlı ve sistemli yapıyorlar. Lenin şu saptamayı yapıyor:

“İşçilerin ekonomik savaşım örgütleri sendikalar olmalıdır. Bırakın işverenlere ve hükümete karşı mücadelede birlik gereksinimini anlayan her işçi sendikalara üye olsun. Eğer, en azından bu elementer anlayış düzeyine ulaşmış olanların tümünü birleştirmeyizse, eğer çok geniş (tabanlı) örgütler değilse, sendikaların kendi amaçları ulaşamaz olur.” (Lenin, *agy*, s.128)

Demek ki, sınıf örgütü olmak sendikanın tanımlayıcı özelliği, geniş tabanlı olması (yığınsallaşması) ve yığınlarla ilişkisi ise sendikal savaşımın başarısının temel koşuludur. Sendikalar işçi sınıfının en geniş yığın örgütleridirler. Bu anlayışta ne “sınıftan ayrı kitle”ye, ne de

"kitle" olmayan sınıf" a rastlanmaz.

O zaman, söze ısrarla "sınıf ve kitle" diye başlanmasında bir bit yeniği aramak gerekmez mi?

3. Kitle ve sınıf ayrımı, oportünizmin aynasıdır.

Disk Eğitim Notları, "sınıf ve kitle sendikacılığı"nın teorik katkılarını(!) şöyle sürdürüyor:

"Sendikaların kitle örgütü olma niteliği sömürüyü sınırlama mücadelesinden (ekonomik mücadele) kaynaklanır... Sınıf örgütü olma niteliği ise, sömürüyü ortadan kaldırma mücadelesinden (siyasal mücadele) kaynaklanır. (s.232-233)

Bu değerlendirmeye göre, ekonomik savaşı yürütürken "hatta sömürüldüğünü bile bilmeyen kitle" (Ders Notları, s.93) gerekli, ve sendikalar önce "kitle örgütü" oluyorlar. Siyasal

savaşı için ise "sınıfın bilinçli savaşkan erleri" gerekli (agy, s.93), onun için sendikalar "sınıf örgütü"!

Bu laf salatasının ardında derin bir oportünizm gizlidir.

"Sınıf ve kitle sendikacılığı", işçi sınıfını nesnel konumuyla değil "bilinç" ögesine göre tanımlamaktadır. Sınıfı önce "fabrika vb. işçisi"ne daraltmakta, ardından da "sınıf bilinçli" olmayan işçileri sınıfın dışında bir "kitleye" katmaktadır. (Tabii ki buradan, Nabi Yağcı'nın 25 milyonluk işçi sınıfımızın ancak(!) "birkaç yüz bin kişilik proleter çekirdeği olduğu" görüşüne varılır.)

"Sol"ların, Türkiye işçi sınıfını neden küçümseyip aşağıladığı ve neden hâlâ ısrarla onu "kendiliğinden sınıf" olarak niteledikleri şimdi daha iyi anlaşılıyor. Onlar da aynı oportünist çamurda yoğrulmuşlar. Çoğu "bilincinde değil"!

Sendikaların neden önce kitle örgütü olarak ele alındığının sırrı da burada. Önce bilinçsiz "kitleleri" yanlarına katıp ekonomik savaşı verecekler. Sonra kitleler bu süreçte bilinçlenip sendikaların içinde "sınıf" olacak. Onun içinden de - civciv değil - sınıfın öncü partisi çıkacak!

"Sınıf ve kitle sendikacılığı"nın bu özelliğini yerine oturunca, 1980 öncesinde Maden-İş'in (ve Disk'in) farklı görüşlerden işçilere karşı giriştiği tasfiyeciliği, doğal delegesi seçilmişinden fazla olan "demokratik"(!) yapısını, sendikayla parti arasındaki kalın çizgiyi eritmelerini vb. vb., daha iyi kavriyoruz.

Hafızamızı dürttüğçe başka şeylerin de yerine oturduğunu görüyoruz. "Sınıf ve kitle sendikacılığı"nı savunan çizgiye göre, 1970-80 döneminde işçi sınıfı bilinçsiz, dolayısıyla

"kendiliğinden" bir sınıftı. (Şimdi de böyle.) Sendika, "kitle" örgütüydü ve küçük işletmelerde çalışan "bilinçsiz kitleyi" düşünmesi(!) gerekiyordu. Dolayısıyla - gerçekte sınıfın siyasal savaşımını hızla geliştirmenin önemli bir aracı olan - gurup sözleşmelerine karşı çıktılar. Toplumsal gelişmenin çıkarını gözetmeleri gerekirken, istemlerini "kapitalistin verebileceğine" sınırladılar. Anti-tekel savaşımı, küçük işyerlerinin kapitalistler "kitesini" kollamaya vardırıdılar. Bunun bir sonucu, eşit işe eşit ücret kavgasının rafa kaldırılması ve aynı işi yapan işçilerin farklı işyerlerinde farklı ücretler alması oldu. "Kitle" sendikacılığı sınıf sendikacılığını boğdu!

Siyaset alanında da bu anlayışın vahşi sonuçları yaşandı. Devrimci durum yaşayan Türkiye'de bunu reddeden bu çizgi, küçük kapitalistler kitesinin "kullanmasını", "destek vermeye", tekeldişi burjuvazinin partisi CHP'yi siyasal olarak desteklemeye ve hatta ondan "özgürlük" dilemeye ilerletti.

Sendikal harekette "sınıf ve kitle sendikacılığı" kılıfıyla kendini gösteren bu çizginin mantıksal sonucu bugün karşımızdadır: "Burjuvaziyle işbirliği, mutabakat" çizgisindeki TBKP ve "demokratik toplumsal mutabakatçı" sendikacılığı savunduğunu ilan eden Disk!

İşte, "sınıf ve kitle sendikacılığı", işçi sınıfını burjuvaziyle uzlaştıran devrimden alıkoyma çabasının böyle bir kılıfıdır.

4. İşçi sınıfının anlayışı sınıf sendikacılığıdır.

Sendikalar, işçi sınıfının en geniş yığın örgütleridir. Sendikaların yığınsallığı kendi işkolunda sigortalı sigortasız, işli işsiz tüm işçileri ("memur", sözleşmeli, kapsamdışı, taşeron işçisi vb.) kendi çatısı altında ne ölçüde toplayabildiği ile ölçülür.

En uzlaşmacı sağ anlayışın hakim olduğu bir işçi sendikası bile sınıfın örgütüdür, sınıf sendikasıdır. Sendika yönetiminin burjuva bir siyaset izlemesi onu işçi sınıfının bir örgütü olmaktan çıkarmaz. Sarı sendika, uzlaşmacı sendika, sınıf sendikası gibi nitelendirmeler, sendika yönetiminin hangi sınıfın siyasetini izlediğini anlatan deyimlerdir.

Sınıf sendikacılığı ise örgütten farklı olarak izlenen tutumu anlatır. İşçi sınıfıyla kapitalistlerin çıkarlarının uzlaşmaz olduğundan hareketle, "sendikaların yalnızca 'sermayeye karşı güncel, acil hedefler için savaşıma' yoğunlaşmaması, işçi sınıfının genel siyasal ve toplumsal hareketine kayıtsız kalmaması, milyonlarca ezilen işçinin genel kurtuluşu için uğraş vermesi gerektiğini" (Marks, Lenin) anlatır.

Sınıf sendikacılığı sendikaların işlevini ekonomik savaşım

sınırlı görmez, onların siyasal ajitasyon ve devrimci örgütlenme için çok önemli birer yardımcı olacaklarını öngörür.

Sınıf sendikacılığının en temel bir ilkesi de "sendikal birlik - sendika-içi demokrasi - militan eylem"dir. Bu, sendikaların gelişme yasaıdır.

Sınıf sendikacılığı, kimilerinin sandığı gibi "uzlaşma"nın reddi demek değildir. Sendikaların kapitalist düzenin koyduğu hukuka uygun olarak kuruluşu ve faaliyet göstermesi, imzaladıkları her toplu sözleşme vb., işçinin sınıf savaşımında varılan birer uzlaşmadır. Ama uzlaşma var, "uzlaşma" var!

Sınıf savaşımında bir "kazanım", ulaşılan bir "mevzi" olarak uzlaşmayla, işçi sınıfının çıkarlarını ve kavgasını kapitalistlerin çıkarlarına tabi kılan gerçek bir uzlaşma arasındaki farkı saptayabilmek gerekir. Lenin şöyle diyor:

"Tarihin her özel ya da özgül anında, karşımıza dikilen pratik siyasal sorunlarda, kabulü olanaksız uzlaşmaları, oportünizmi temsil eden uzlaşmaları, devrimci sınıfa ihanet niteliğindeki uzlaşmaları ayırtmayı bilmeli ve bunların içyüzünü açığa çıkarmak ve bunlara karşı savaşım vermek için bütün olanaklar kullanılmalıdır." (Lenin, agy, s.74)

Burada ölçtümüz işçi sınıfının ideolojisi, sınıf savaşımının ve toplumsal gelişmenin çıkarlarıdır. Varılan uzlaşma, "proletaryanın genel olarak bilincini, devrimci ruhunu, savaşım verme ve yenme yeteneğini düşürecek değil, yükseltecek" (Lenin) nitelette olmalıdır.

Sınıf sendikacılığını gerçekten savunan ve uygulayabilecek tek güç, komünistlerdir.

Sendikal mücadele ile işçilerin çeşitli başarılar kazanabileceklerini, ama ücretli kölelik sistemi kalkmadan hiçbir kazanımın kalıcı olamayacağını bilen komünistler sendikalara savaşım hedefi olarak "burjuvazinin verebileceğini" ya da "kendilerinin alabileceğini" değil, kapitalizmin ve sınıf savaşımının ulaştığı düzeye uyarlı hedefleri gösterirler. Sendikaların er geç kendi görüşlerini benimseyeceğini bilir, onları bölmezler. "Her işkolunda tek sendika, ülke çapında tek sendikal örgüt" ilkesini savunur, yönetiminde kimin olduğuna bakmadan tüm sendikalarda, onların disiplinine uyarak çalışır, Marksist propaganda yapar, sabırla işçilere Marksizmi öğretirler.

İşçi sınıfı devrimcileri sendikaların parti, partinin sendika görevlerini üstlenmesine karşı çıkar, sendikaların örgütsel bağımsızlığını ama siyasette işçi sınıfı partisine bağımlılığını savunurlar.

Sınıf sendikacılığı ile "sınıf ve kitle sendikacılığı" arasındaki fark, proletaryanın dünyası ile burjuvazinin dünyası arasındaki farktır. ●

İçeride dışarıda kıran kırana!

*Kavga muhabiri Bekir Delibaş, burjuvazinin
zindanlarında 11 yıl kavga verdikten sonra
geçtiğimiz aylar içinde dışarı çıkan*

Bedir Yöle'yle konuştu

TKP davasında müebbet hapis cezası aldıktan sonra, çeşitli cezaevlerinde 11 yıl geçirdin. Geçmişte zindanlarda omuzladığın kavgayı şimdi dışarıda yine birlikte yürütmek tüm işçi sınıfı devrimcileri için sevinç kaynağı oldu. Hoşgeldin Bedir.

Sağol kardeş. Evet, uzun ve toplumsal anlamda çeşitli fırtınaların yaşandığı 11 yıl.

Devrimci durum koşullarında esir düştüm. Faşizm geldiğinde Mamak'ta idim, sonra sırasıyla Adana, tekrar Mamak, Ankara Merkez Cezaevi, Adana Köprüköy Askeri Cezaevi, Adana Kapalı Cezaevi, Malatya E Tipi ve en sonunda, 4 yıl ikamet ettiğim, tahliye olduğum Gaziantep Özel Tip Cezaevi...

Bu arada faşizm çözüldü. Güdük burjuva demokratik ortam, hızla tırmanan sınıf savaşımı. Tüm bu anlarda cezaevlerinde, savunduğum ideolojinin bayrağını düşürmeden yaşamaya çalıştım. Birlikte aç kaldığım, baskı, işkence gördüğüm, kavga verdiğim tüm sınıf kardeşlerime ve devrimci dostlara *Kavga* aracılığı ile selam yolluyorum. 125.maddeden yatan dostlar bizim hüznümüz oldular. Ama, Türkiye işçi sınıfına, emekçi halkın ve Kürt halkının kavgasına güveniyorum, onlar çok içeride kalmazlar diyorum.

Bizi anti-terör yasasına getiren dünya ve Türkiye koşullarını nasıl değerlendiriyorsun?

Bu yasanın özellikle zamanlamasına iki açıdan dikkat çekmek istiyorum.

Birincisi, 89-91 döneminde dünya koşulları. Gorbacov kliğinin Sovyetler'deki ihanetiyle başlayan süreçte, çeşitli

sosyalist ülkelerde karşı-devrimci gelişmelerle ve nihayet Romanya karşı-devrimciyle turmanan gericilik. Dünya sosyalist sistemi mevzi kaybı içindeyken emperyalizm de pervasızlaşıyordu. İşte Ortadoğu paylaşım savaşı, işte ABD'nin çeşitli ülkelere direkt ya da endirekt müdahalesi.

Altını çizmek istediğim ikinci nokta iç koşullara ilişkin. Dünyada bu karşı-devrimci kasırga eserken içeride de adeta zembereğin dolmasından söz edebiliriz. Öylesine keskin, öylesine derin bir sınıf kavgası yaşıyoruz ki her şey adeta günü birlik belirleniyor.

1987 Kazlıçeşme ve Petrol-İş grevleriyle başlayan, önce ağır işleyen bir süreç var. Ama işçi sınıfı öylesine güçlü ki, en ufak bir kıvıltı dahi ülkeyi allak bullak etmeye yetiyor. İşte madenciler grevi ve Ankara yürüyüşü. Ondan önce çelik işçileri, Maga işçilerinin direnişi, nihayet yiğit Paşabahçe işçilerinin direnişi.

Grevlerde kaybedilen yıllık ortalama işgünü sayısı önceki yılların ortalamalarından kat be kat fazla. Fabrika işgalleri günlük olaylar haline geldi. Yasadışı eylemler, grevler ve onun omuz başında gelişen Kürt ulusal hareketi.

Bu ortam, Türkiye burjuvazisini şaşşılla çevirdi. Ne yapsa ne etse kâr etmiyor. Kendisi için çözümü emperyalistleşmede görüyor, ama bırak dünya pazarından pay almayı Kuzey Kıbrıs'ı bile elinden alacaklar. AT'ye dönüyor olmuyor, İslam Pazarı'na yöneliyor ortalık parsellenmiş. Bu defa Karadeniz Ortak Pazarı deyip gözünü sosyalist sisteme diyor. Ama o da boş.

İşte bu yasanın 1991 yılında çıkması bu yüzden önemli.

Şimdi de, anti-terör yasasıyla burjuvazinin hesabı ne idi, ne oldu, daha neler olabilir sorularına yanıt arayalım istersem.

Götürdükleri ve getirdikleri ile yasa bir hilkat garibesidir. Yazılış biçimi, dizilişi, içeriği, biçimi her şeyi ile halka karşı, hukuka ters bir yasadır. "Demokratikleşme" ve "Kürtçeyle serbesti", aşağılık yutturmacalar olarak durmaktadır.

141-142'yi kaldırdıklarını söylemişler, ama bu maddeler yeni yasada yeni bir temelde daha da gericileşerek ortalığa sürülmüştür. Kürtçeyle serbestlik. Sen de bilirsin, Kürtçe zaten eskiden de serbestti. Halk kendi dilini kullanıyordu. Şimdi ne değişti? Yasadışı çıkan ve Kürt halkının en geniş çevrelerinde yayılan Kürtçe kasetler işdiş edilerek piyasaya sürüldü.

Bu yasayı eviriyoruz, çeviriyoruz ve yere çarpıyoruz. İşte onların demokratikliği! Haa, bu yasa ile bağıryanık liberallere gün doğdu. Ortalığa döküldüler. Yok yasa eşitsizmiş, yok şu yanı kötü imiş. Böyle tartışılmaz. *Yasa bize karşıdır*. Sana, bana, emekçi halka, Kürt halkına karşıdır. İşte ilk örnekleri Diyarbakır, İstanbul, Ankara infazları ile verilmiştir.

Bu yasa burjuva devletle toplum arasındaki uçurumu da sergiliyor. Kısıtlı, sınırlı hakların alınması kavgasını dahi siyasal "suç" ilan ediyor. Demokratik kitle örgütlerine "terör odakları" damgasını vuruyor. Onları ve üyelerini her istediği an terör suçlusu ilan edilmeye hazır duruma getiriyor. Bu yasayla burjuvazi devlet terörünü yasalılaştırıyor.

Terörle Mücadele Yasası, bir demokratikleşme adımı değildir. O, Türkiye burjuvazisinin emperyalistleşme "mis-

yonunu" gerçekleştirmeye çalışırken içte bastığı kaygan zemini sağlamlaştırma çabasıdır. Bu yönüyle de ülkede yürüyen sınıf kavgasının boyutlarını yansıtmaktadır.

Görünüşte işçi sınıfı devrimcisinden, öteki devrimci akımlara, küçük burjuva liberallere, hatta yasaya oy veren sosyal demokratlara kadar herkes yasaya karşı. Nasıl karşı çıkıldığı, kaçının sınıfsal kimliğini ele veriyor.

Örneğin, *İşçilerin Sesi*'nde bir yorum çıktı. "Şimdi de Kürt-Türk ayrımı" diye başlık atılmış. Yani 146. maddeden yatanlarla ilgili maddenin iptalini sanki burjuvazi Türk solunu kayırıyormuş gibisine veriyor. Önce, faşistleri bırak-tılar devrimciler içeride kaldı diye, 146'lıklar çıkınca da Türk-Kürt ayrımı diye sızlandılar. Bunlara ne diyorsun?

Elbette toplumun her kesimi bu yasayı kendi sınıfsal karakterine uygun değerlendirecektir. Dikkat edelim, yasayı hazırlayan ufak bir azınlığın dışında hemen herkes bir yerinden bu yasaya karşı çıkıyor. SHP'sinden tut DYP'sine kadar, sol yelpazede lanetli TBKP bile yasayı eleştiriyor. Bazıları da "yasaları yerin dibine batsın" diyor. İşçi sınıfının tavrı bu sonuncusu. Yasanın bilmem kaçınıcı maddesi, adeta üç kişinin bir araya gelmesini örgüt suçu sayarken, bugün birçok işçi çevresinde komiteler oluşmuş, fabrikaları yönlendirip eylem yaptırıyorlar.

Sözünü ettiğim akımın eleştirileri de ağlayıştan öteye geçmiyor. Niyetleri olduğunu sanmıyorum ama, *İşçilerin Sesi* sorunu tam da burjuvazinin istediği gibi

tartışıyor. Bu tavır, burjuvazinin kabul sınırlarına gönüllü girmektir.

Anayasa Mahkemesi'nin geçici 4.maddenin A bendinin tümünü, iki bendinin ise 146 ile ilgili olan bölümünü iptal edip 125. maddeden girenleri içeride bırakması, burjuvazinin karakterine uygun bir durumdur.

Burjuvazi bizleri çok sevdiğinden kolayca zindandan çıkarmış değildir. Şurasını yürüten süreçte de gördük ki, burjuvazi elinden geldiği kadar devrimcileri içeride tutmaya çalıştı, çalışacaktır da. Geçici 4.maddeyle bunun örneğini yaşadık.

Burjuvazi devrimcileri içeride tutmaya bu kadar çabalamasına rağmen kendi eliyle salmak zorunda kaldı, salacak da. Bu onun lütfü değildir. İşçi sınıfımızın, emekçi halkların ve onların içerideki ve dışarıdaki evlatlarının yıllardır verdikleri kavganın semeresidir.

125.maddenin ayrı tutulmasına gelince. Derme çatma hazırlanmış yasanın boşluklarından faydalanıp 125.maddeyi daha sonraya bırakıyor. Çıkaracağım demiyor, çıkarmayacağım da demiyor, diemiyor. Kaçamak, kaypak tavırlarla sorunu sadece "ertelıyor".

Burjuvazinin işçi sınıfımızı her türlü hile ve şerle bölme oyunları olacaktır. Kürt sorununda da aynı tavır sergilenmektedir. Burjuvazi birbirleriyle hiçbir sorunu olmayan Kürt ve Türk halkları arasına nifak tohumları ekmeye çalışmaktadır. Zaten ulusal sorunun varlığı emek-sermaye çelişkisini gözlerden saklar, bir de burjuvazi, Türk-Kürt halkı arasına düşmanlık sokarak aradan sıyrılmayı düşünüyor.

125.maddeden yatanlar öyle ve da

böyle dışarı çıkacaklar. Bunu "ertelemekle" burjuvazi, iki kardeş halkı karşı karşıya getireceğini düşünüyor. Bir kez daha gösteriyor ki Türk burjuvazisi Kürt ve Türk halklarının, Türkiye işçi sınıfının azgın düşmanıdır.

Bazı sol dergiler "Kürt-Türk ayrımı" diye ağlaşıp düşmanın minderinde "döğüşme" hatasına tekrar düşüyorlar. Sanki burjuvazi yalnızca Kürt halkının. Kürt devrimcisinin düşmanı imiş gibi bir izlenim ortaya çıkıyor. Tabii, mantığın akışı içinde, Türkiye burjuvazisi Türk işçi ve emekçi önderlerinin "dostu" oluyor. Pehh! Bu tutum, burjuvazinin yapmak istediğine, Kürt halkında, Türk emekçi halkına yapay bir düşmanlık yaratma çabasına bir kez daha "sol"dan omuz vermektedir.

Yasaya karşı işçinin ve emekçinin kavga yolu, yöntemi ne olmalı sence?

Daha önce de *Kavga*'da bu yolda çok şeyler okuduk. Bir bütün olarak bu yasa sınıf mücadelesini terörist yöntemlerle bastırma yasasıdır.

Buna karşı verilecek mücadeleye gelirken, işçi sınıfımız kendi meşru yöntemleri ile bu yasaya ve bir bütün olarak iktidara karşı kavgasını verecektir. İşçi sınıfımızla burjuvazi arasında süren kıran kırana kavgada özü boş vermek büyük hata olur. Bu anlamda, anti-terör yasasının anlamı topluma çok iyi anlatılmalıdır. Yasayı işlemez hale getirmek, yine kıran kırana demokrasi kavgasının sonucu olabilir.

İşçi sınıfı ülkeye demokrasiyi getirebilecek biricik sınıftır. Bu yasa, Türkiye işçi sınıfının tarihsel misyonunu da bir kez daha göstermiştir.

Bu yasanın ortaya çıkardığı bir diğer gerçek, burjuvazi içindeki kışımadır. Muhalefet partileri ile iktidar, hükümetle Anayasa Mahkemesi dalaşmada, vb. Sol hareketin de bir tekerlemesi var, "zam zulüm işkence işte faşizm" diyorlar. Böylece aslında faşizmi aklıyor, bilinç bulandırıyorlar. Bu konuda da düşüncelerini aktarsan...

Bu çok ilginç değil. Devrimci hareketin bir kez daha iflasıdır. Örneğin *İşçilerin Sesi*, hem "faşizm var" diyor, hem de 146'lıklar çıktı diye "Kürt-Türk ayrımı oldu" diyor. Bu ne perhiz ne lahana turşusu demezler mi adama? Faşizmden eşitlik istenir mi?

Bunlar, her koşulda, duruma göre çeşit çeşit faşizm yaratıyorlar. Toplumu ajite etmeyi istiyorlar, ama kendileri "ajite" olurken ulaştıkları kesimlerin kafasını karıştırıyorlar. Sorunu kafalarında teorik olarak çözmemişler. Faşizm-burjuva demokrasisi ayrılığı net açıklanmadı mı bilinç bulandırıcı etki yapar.

"Parlamentar faşizm" diyorlar. Tanımın meymeneti yok. Bir de, öyle olsaydı, parlamentonun ya da hükümetin her söylediği kanun olur bozulamazdı. Bugün öyle mi? Anayasa Mahkemesi de son noktada burjuva aygıtı, ama yürütmeden ayrı bir güç merkezidir. Monolitiklik nerede kaldı? Farklı güç merkezlerinin olduğu bir devlete faşist demek abesle iştiraldir.

Gericilikle faşizmi birbirine karıştırarak işin içinden çıkamayız. Gericici bir iktidar var karşımızda. İçinde her soydan her boydan burjuva cirat atıyor. İşçi sınıfı bastırıldıkça birbirleriyle de dalaşıyorlar. Şu seçim kavgalarına bakın. Küçük burjuva "sol", sapla samanı birbirine karıştırıyor. ●

'DÜRÜST DEVLET'

Demirel nere, dürüst devlet nere!

S eçim öncesi, burjuvazinin her bir kesimi binbir vaatte bulundu. Demirel, herkesten ileri(!) bir vaatte bulundu ve "insanların eşitlik içinde haklarını alabilecekleri, kapısı herkese açık *dürüst devlet*" vaadetti.

Demirel kim de dürüst devletten söz ediyor? Değil Demirel, burjuvazinin en liberal kesimi bile *dürüst devleti* kuramaz. Kurmayı istemiyor, İS-TE-YE-MEZ.

Niye? Devletin varoluş nedeni özel mülkiyetin savunulmasıdır.

"Devlet, sınıf çelişkilerinin *uzlaşmaz* olmaları olgusunun ürünü ve belirtisidir. Nerede sınıflar arasındaki çelişkilerin *uzlaşması* nesnel olarak olanaklı değilse, orada devlet ortaya çıkar. Ve tersine, devletin varlığı da, sınıf çelişkilerinin *uzlaşmaz* olduklarını tanıtlar." (Lenin, *Devlet ve Devrim*, s.15)

Kapitalist devlet, mülkiyeti savunan sınıfla (burjuvazi)

mülksüz proletarya arasındaki sınıf çelişkisinin ve çatışmasının ifadesidir. Ulaşmaz çelişkilere sahip bu sınıfların, birlikte, "bir düzen sınırları içinde yaşayabilmelerini" sağlamak, bu çelişkiyi "hafifletmek" için kendisini toplumun üstüne yerleştirmiş, egemen sınıfın kontrolünde, topluma gitgide yabancılaşan bir kuvvettir.

Sınıfların varlığı ve sınıf kavgasıyla vücut bulan *devlet*, çeşitli biçimler altında (demokrasi, çıplak diktatörlük) bir sınıfın başka bir sınıf üzerindeki diktatörlüğü demektir. Devlet biçimi olan demokrasi de *özde* diktatörlüktür. Burjuva demokrasisi burjuvazinin diktatörlüğüdür (sosyalist demokrasi de proletaryanın). Lenin bunu şöyle anlatıyor:

"Demokrasi, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesini kabul eden, tanıyan bir *devlettir*. Başka bir deyişle, demokrasi, bir sınıf tarafından bir başka sınıfa, nüfusun bir bölümü tarafından nüfusun bir başka bölümüne karşı, sistemli *zor* uygulanmasını sağlamaya yarayan bir örgüttür." (Lenin, *agy*, s.109)

Burjuva demokrasisi elbette çıplak diktatörlükle aynılaştırılmaz. Ancak, kapitalist sömürü ve baskı, yöneten-yönetilen ayrılığı "en gelişmiş" burjuva demokrasisinin bile temelidir. Bu temelde varolan bir devlet dürüst devlet olabilir mi? Hayır.

Demokrat bir yana burjuva liberali bile olmayan Demirel kalkmış bir de dürüst devletten söz ediyor! Demirel nere, dürüst devlet nere! Dürüst devlet-

ten söz etmeye, bu yönde söz vermeye hakkı ve yeteneği olan tek güç işçi sınıfıdır. Bunu da ilk kez 1871'de *Paris Komünü* ile göstermiştir.

Paris Komünü, burjuvaların söz verdiği ama asla gerçekleştiremedikleri, gerçekleştiremeyecekleri *ucuz, basit ve çabuk devleti* hayata geçirdi.

Genel oyla seçilen komün, devletin en yüksek organını oluşturdu. Düzenli orduyu dağıttı, halktan oluşan Ulusal Muhafız'ları tek silahlı güç ilan etti. Bütün kamu görevlileri *seçimle* işbaşına getirildi, kamu görevleri kamulaştı. En önemlisi seçimle işbaşına yapan herkes halka hesap vermek zorundaydı ve halk onları *geri çağırabiliyordu*. Ücretleri de ortalama işçi ücretinden yüksek değildi.

Paris Komünü altında işçilerin hakları genişletildi, çalışma koşulları iyileştirildi. Sömürücülerin elin-

deki fabrikalara el konuldu, buraların yönetimi işçi kolektiflerine verildi. İşsizler için iş bulma büroları kuruldu.

K omün, emekçi yığınların eylemi aracılığıyla *gerçek demokrasiyi* devlet işleyişine uyguladı. Proletarya kendisini devletin aktif yöneticisi olarak örgütledi. İşçi devletin yasaları, burjuva devletindeki gibi en son çözümlemeye özel mülkiyeti, sömürücüyü kayıran labirentler şeklinde değil, emekçi insanın haklılığını, sağduyusunu anlatan *basit* kurallar şeklinde belirlendi. Her dinden, her dilden işçi-emekçi komünde görev aldı. Gerçek *laiklik* orada yaşandı.

Paris Komünü'nün en büyüğü kazanımı, burjuva asalak devlet yıkılıp *parçalanmadan* ucuz, basit, çabuk devletin, *dürüst devletin* kurulamayacağını göstermek oldu.

Dürüst devlet, toplumun yönetilen çoğunluğunun devletin her alanında ve her düzeyinde aktif yönetici olduğu, sömürünün ve onu yaşatmaya yönelik baskının kalktığı, *en demokratik* devlettir.

Şunu da belirtelim ki, işçi sınıfının gözü aslında devlette değil sınıfsız, dolayısıyla devletsiz toplumdadır. Dürüst devlet bunun aracı, proletaryanın ulaşmaz sınıf çelişkilerini ortadan kaldırarak devletin kendiliğinden ortadan kalkmasının yolunu açtığı devlettir.

İşçi sınıfının her koşulda görevi, dürüst devlet uğruna kavgayı yükseltmektir. ●

Demokrasi mücadelesini yükseltmek için birlik gerek!

Disk'in Türk-İş'e katılmasıyla sendikal birliğin pekiştirilmesi konusundaki soruşturmanızı bu sayımızda, Tezkoop-İş, Sağlık-İş, Likat-İş, Ağaç-İş, Şeker-İş merkez yöneticilerinin görüşleriyle sürdürüyoruz

AHMET TAMER

TEZKOOP-İŞ GENEL BAŞKANI

YANIT 1: Biz sendikaların rekabettinden değil de bir çatı altında birleşmesi ve özellikle de Türk-İş bünyesinde birleşmesinden yanayız. Zannediyorum, Turgut Özal bu sözleriyle sadece Disk'in açılmasını değil, işyerlerinde sarı sendikaların öne çıkarılmasını ve sarı sendikacılığın yeniden hortlatılmasını kastediyordu.

Bugün zaten işyerlerinde buna benzer olayları yaşıyoruz. Yüzde on barajını kaldırmak gündeme gelirse, buna karşılık sağduyu sahibi sendikacılar kendilerine bir çeki düzen verip, bir çatı altında birleşmeyi tercih edeceklerdir.

YANIT 2: Disk'in açılmasına kesinlikle karşı değiliz ve açılmalı da. Disk'in açılması demokratik bir kuraldır. Demokrasinin tüm kurum ve kuruluşlarıyla işlemesi de, işçi sınıfına güç katacaktır.

Eğer Disk, Türk-İş çatısı altında birleşecekse, birlik ve beraberliği temin edecekse, daha güçlü bir sendikacılık, daha güçlü bir işçi sınıfı doğacaktır. Ben de Disk'ten geldim. Disk'in Türk-İş'e rakip olma kaygısı yoktur, olmamalı da. Türk-İş çatısı altında birleşip tek yumruk olmasından yanayız.

MUSTAFA BAŞOĞLU

SAĞLIK-İŞ GENEL BAŞKANI

YANIT 1: Sayın Özal'ın bu düşüncesine katılmıyorum. Benzetme yerine oturmamış. Ticaretle rekabeti anlarım. Ama sendikalararası rekabetin mantığı, dayanağı olduğuna inan-

SORU 1

Turgut Özal, "sendikaları rekabete sokmamız lazım, sendikaların içine de aynen işadamlarında olduğu gibi rekabet gelsin" demişti. Sizce sendikal rekabet, işçi sınıfı ve sendikal hareket açısından ne gibi sonuçlar doğurur?

miyorum.

Sayın Özal bunu söylerken, daha çok Türk-İş'in, şahsına ve partisine yönelttiği eleştirileri, "belki sendikaları parçalarsak, bunlar kendi iç çelişkilerine yönelirler, böylelikle hem ANAP'ın hem de kendisinin öyle ulu orta karıştığı işleri eleştiremezler" düşüncesiyle yola çıkmıştır. Bir de Türk-İş'e olan antipatisinden dolayı böyle bir görüş sunmuş olabilir. Çünkü, Türk-İş gerek kendisi ANAP başkanırken gerekse Çankaya'ya çıktıktan sonra cumhurbaşkanı olarak kendisini kutlamamıştır.

Ayrıca bunu söylerken %10 barajını kaldıralım demek de istiyor. Ama aynı Özal'ın, Mess'in başkanı ve S.Sabancı'nın kordinatörü olarak söylediği bundan farklıdır. 12 Eylül öncesi, işyerlerinde çok sendikaların olmasının, sendikalararası rekabetin işyerlerinde huzuru bozduğu, işçileri birbirine düşürdüğü ve üretimi aksattığı, bu nedenle bu sendikaların disipline edilerek, daha çok işçinin daha az sendika çatısı altında birleşmesinin yararlı olacağını söylüyordu.

"Acaba bir işkolundaki işçiler, birden fazla sendikaya bölününce mi daha güçlü olurlar, yoksa bir sendikanın çatısı altında kafa ve kasa birliği yaparak mı daha güçlü olurlar" sorusuna yanıt bulmak gerekir. O sorunun yanıtı da, eğer kafa ve kasa birliği yapabiliyorlarsa, aynı çatının altında

SORU 2

Disk'in yeniden faaliyete geçti. Sendikal birlik, sendikal işçilerin yüzde 80'ini toplayan Türk-İş'te sağlanmışken, sizce Disk Türk-İş'e rakip bir konfederasyon olarak mı kalmalı, yoksa Türk-İş'e mi katılmalıdır?

bütünleşebiliyorlarsa, işverenlerine karşı daha çok kavga vererek haklarını alacaklardır. Bu hem Türkiye hem de dünyadaki bütün uygulamalarda görülmüştür. Sayın Özal'ın dediği, "işçileri bölelim, güçsüz kalsınlar, işverenin önüne daha zayıf çıksınlar".

YANIT 2: Türk-İş 12 Eylül öncesi, Disk açıkken de vardı. Disk'in faaliyeti 12 Eylül'den sonra durduruldu, Türk-İş yine var.

Bizim Türk-İş olarak, karşımızda başka konfederasyonlar olacak diye korkum yok. Yineliyorum, acaba işçiler çok sendikalarda, ayrı ayrı konfederasyonların çatısı altında toplanırlarsa mı daha çok hak alırlar, yoksa mümkün olduğunca tek sendika, tek konfederasyon çatısı altında toplanırlarsa mı daha çok güçlü olurlar?

Disk'in kapatılması haksızlıktı. İnsanlar alınmış, 4-5 sene içeride tutulmuş, idam talebiyle yargılanmış sonra beraat etmiştir. Sonuçta olanlar Türk-İş'e mal edilerek, Türk-İş böyle istiyor-muş gibi gösterilmiştir.

Disk açıldı. Dava sürüyor, mal varlığı da iade edilebilir. Ama Disk'e bir görev düşüyor. Bu görev işçileri ayrı bir konfederasyon çatısı altında toplamak yerine, Türk-İş çatısı altında birleştirerek daha güçlü bir konfederasyon oluşturmak ve daha güçlü mücadele vermektir.

Sendikanın yapacağı işler bellidir.

Bunların başında toplu sözleşmeler gelir. Onun dışında sendikaların doğrudan yetki alanına girmeyen ama talep ettikleri istekleri vardır. Gelir dağılımı düzelsin, vergi adaleti sağlansın, sosyal güven hakkı geliştirilsin, ucuz konut edinme imkanı olsun tarzında. Bunlar, sendikaların hükümetten, meclisten talep ettiği ve gerçekleştirilmesi için demokratik mücadele verdiği alanlardır. Dolayısıyla adı ne olursa olsun, hemen hemen sendikalar aynı işi görürler.

Bu nedenle birden fazla konfederasyonun işçiye yararı olacağını sanmıyorum. Gerçek şu ki, işçiler ikinci, üçüncü dereceden sendikalara rağbet etmiyorlar. Zaten Türk-İş'in %80'lere ulaşması bunu gösteriyor. Birileri işçinin önüne katılıp, bunlara yarım yamalak bilgiler vermezse eğer, işçilerin kendiliğinden ikinci bir sendika arayışı yok.

Hak-İş bizim kolda bunu denedi, Türk-İş'te seçim kaybetmiş yöneticilere bir sendika kurdurdu. Öz Sağlık-İş. Bir sene kadar mücadele oldu. Onlar ortaya çıkmadan evvel, kimse bir ikinci sendika olsun demiyordu. Ama zaten işçi itibar etmedi. Bunlar işçi için mi mücadele veriyor, kendileri için mi?

Önemli olan, birden çok sendika yerine, sendika-içi demokrasiyi örgütleyip, denetlemektir. İşçi, eğer istemiyorsa yöneticisini değiştirebilir. Bu manada hizmette rekabet söz konusu olabilir.

MELİH HÜSNÜ YILMAZ

LİKAT-İŞ GENEL BAŞKANI

YANIT 1: Sendikalaşma önündeki engellerin kaldırılması (sendikacılığı yapsın ya da yapmasın işçi

Ahmet Tamer

"Disk'in Türk-İş çatısı altında birleşip tek yumruk olmasından yanayız"

Mustafa Başoğlu

"Disk'e düşen görev işçileri ayrı çatı yerine Türk-İş çatısında birleştirmektir"

Melih Hüsnü Yılmaz

"Disk'in Türk-İş'le birleşmesi her zaman için olumludur, bunun olmaması yanlış olur"

BAZI SORULAR

Geçen sayılarımızda, Disk yöneticilerinin Sun ve Fest Turizm ve Çelebi Ticaret serüvenlerini yayınlamıştık. Bu sayımızda okurlarımızdan **A.KALEM** mektubuyla konuyu ilerletiyor.

Tüm işçiler adına kendisine teşekkür ederiz

O niki Eylül faşizminin üzerinden tam 11 yıl geçti. Bu yıllar içinde kimler ne yaptı, ne yapmadı, tüm işçilerin duyması gerek! Bu vesileyle *Kavga* dergisine sonsuz teşekkürlerimizi sunarız, Diskbank'ı ortaya çıkarttığı için. Biz okuyucu kamuoyuna da cesaret vermiş oluyor.

12 Eylül faşizminin tutuklayıp zindana attığı Disk yöneticileri 1984'de çıktılar. Şimdi içlerinde şirket sahibi, milyarderler var. Bu ne iştir? (Çavuşesku yoldaş 40 yıl mücadele verdi. Sansasyon olsun diye bin tane lanetler yağdırdılar, fakat bu yoldaşın bir dikili ağacı bile çıkmadı.) Namusluca açıklama yapılmasını bekliyoruz.

"Bizlerin işçiden ve mücadele edenlerden ayrı yönümüz yoktur, biz de onlar gibi sadece geçimimizi sürdürüyoruz" diyenleri görmek istiyoruz. Ve de diyemeyenleri! Sun Turizm'in, Fest Turizm'in, Çelebi Ticaret'in, Marmara Koop'un bankalardaki hesaplarını bize açıklasınlar.

Bir de, burada işçi kamuoyuna duyurmak ve eski Disk üyeleri arasında konuları bilen namuslu insanların yanıtlanmasına yardımcı olmasını istediğim sorularım olacak.

İstanbul'da tekstil makinaları için ihaleler kapatanlar kimler?

Süzer Holding'in emir komutasını almak için her gün Pera Palas'ta iş çantalarını değiş tokuş ettirenler kimler?

Hasan Süzer'in aile dostları arasında Disk'le bağı olan var mı?

Çerkezköy'deki tüm tekstil fabrikalarını kim haraca bağladı?

Çerkezköy'de halı işleri kendisinden sorulan, falancanın gayriresmi ortağı "Yılmaz" neyin necisi?

Tanınmış ama gariban bir halk ozanını az daha dolmuş olarak kullanmaya yeltenenler olmuş mudur?

Yapı kooperatiflerinin, halı fabrikalarının, belediyeden koparılan arsaların, ... belediye başkanlarından ihale kapatma "meselelerinin" hesabını vermesi gereken kişiler kimlerdir?

Çek-senet işleriyle uğraşanlar, meşhur "ağa"larla hayali ticaret işleri yapanlar kimlerdir?

İntihar eden bazı genç kızların faillerine af yaratanlar olmuş mudur?

Halkalı Güneşli Çobançeşme'de birçok belediye arsasını, ayrıyeten Firuzköyün alt kısmını - 50 bin dönüm - kapatanlar kimlerdir?

Merter'de Keresteciler Sitesi'nde milyonluk kumarların, alımsatımların, pazarlıkların döndüğü bir yer var mıdır? Varsa müdavimleri kimlerdir? Hangi sınıfı "temsil" ederler?

Ah işçim ah. "Babam gelse babama acımam" diyenler, acıması olmayan kişiler, nasıl olur da kambur altında ezilen kitleyi savunacak?

Devrimci anlayış, devrimci ahlak başkadır. Ben bunları yazar ve sizlerin işçi detektif dediğiniz işçi arkadaşları bu soruların yanıtlarını bulup ortalığa çıkarmaya çağırırsanız, inanın elim titriyor.

Ben iftiracı bir insan değilim. Daha soracağım çok soru var ama neyse... Hayatta olan tüm birinci, ikinci ve üçüncü kişileri konuşmaya çağırıyorum.

Dünya değişiyor, "devrimci" diye bilinenler de. Kimi iyi yönde, kimi burjuvaya doğru değişiyor. Ama işçi sınıfının onurunu, işçi namusunu yitirmeden sınıf savaşımını sürdüren milyonlar var. Gerçekleri en fazla onların bilmeye ihtiyacı var. Görevimiz tüm namussuzlara karşı namusluca örgütlenmek, kavgamızı yükseltmek onurlu yaşayıp onurlu ölmektir... Dostça kalın. ●

İŞÇİ MUHABİRLERE İŞÇİ DEDEKTİFLERE

Yukarıdaki yazıdan da görüldüğü gibi, işçi sınıfımızın her alanda, her konuda doğrulara ulaşmasında sizlere büyük görev düşüyor.

Haberlerinizi, yazılarınızı ve çektiğiniz fotoğrafları daha yoğun bekliyoruz.

Hız gereken durumlarda haberlerinizi şu güzel numaraya telefonla geçebilirsiniz:

(1)521 52 62

sınıfını temsil etmedeki engellerin ortadan kalkması), Türkiye'deki sendikacıların hemen hemen tamamının özlemi.

Turgut Özal'ın arzu ettiği rekabet ortamı, sendikacılığın zayıflatılması mantığına dayanıyor. Böylelikle işçi sınıfını bölmek amaçlanıyor, ancak sınıfın içinde de olumlu olumsuz unsurların ayırt edilmesi için sendikacılığın özgür bırakılması, tekelleşmesi gerekiyor. İşçinin birliğinin sağlanması da, tabanın birliğiyle bir anlam ifade ediyor. Tepeden inme, milli sendikacılık adı altında örgütlenmenin önüne getirilen engelleri de kabul etmiyorum.

Y ANIT 2: Sendikal birliğin tabandan sağlanması bu konuda söz konusu değil. Çünkü Disk'in tabanı kaybolmuş durumda. Disk yöneticileri verdikleri mücadele neticesinde haksızlığı tescil ettirdiler. Elbette ki birleşmeyi her zaman için olumlu düşünüyorum. Bunun olmaması durumunda da, bu yanlışlar diye düşünüyorum. Ama bu konuda kararı öncelikle Disk yöneticileri vermeli.

Disk, bildiğimiz Disk ilkeleri ile sendikacılık yapabilecekse bunu da yapmalıdır. Bizim işkolumuzda Disk'in kuracağı (ki kurdu da) bir sendika durumunda, bu kıran kırana bir mücadele demektir. Ama biz böyle bir örgütlenmede ayrı bir sendika olarak karşımıza çıkılması yerine, birlikte oturup, bu işkolunun sorunları, mücadele biçimi gibi konularda tartışılmasını arzu ederiz. Bu bize de yararlı olur. Ama şu ana kadar böyle bir istekte bulunulmadı.

HÜSEYİN ÖZDEMİR

AĞAÇ-İŞ GENEL EĞİTİM SEKRETERİ

Y ANIT 1: Her zaman rekabetten yanayım. İnsanlar alternatifsiz bırakılmamalı ama rekabet ederken önce platformu hazırlamak gerekir. Bu da yasalarla, hukukla olur.

Bugünün Türkiye'sinde sendikal hakların durumu nedir? Eldeki kanunlarla bir rekabet ortamı yaratırsanız, bu kaosa götürür. Ama bunu demokratik ülkelerdeki gibi rayına oturtursanız bir

yararı olabilir. Yıllardır anti-demokratik yasalarla ülkeyi idare eden Turgut Özal bunu söyleyerek, işçi-sendika arasına rekabet şokmak istemiştir. Önce demokrasiyi yerleştirmek gerekir.

Y ANIT 2: Ben Türk-İş gibi büyük bir konfederasyonun bünyesinde toplanmadan yanayım. İşçi sınıfı belirli bir potadadır. Sendikaların değil, idarecilerde yanlış varsa onların değişmesinden yanayım. Bu nedenle Disk ve Türk-İş'in aynı potada erimelerinden yanayım. Bizim iş alanımızda ise, Disk'in kurulması bizi fazla etkilemez.

HİKMET ALCAN

ŞEKER-İŞ GENEL BAŞKANI

Y ANIT 1: Aslında sendikal rekabet yıllardır sünmekte. Her sendika, "en iyisini ben yapmalıyım" düşüncesinde. Örneğin kavgaya girerken, diğer bir sendikanın toplu sözleşme sonucu kazandığı hakkı baz alıp ona göre hareket ediyorsunuz. Dolayısıyla sendikalar kendiliğinden rekabetin içerisindedir. Toplusözleşmelerde ikinin iyisini zorlamak, bu rekabetin sonucudur. İşçilerimiz o kadar hassas ki, herhangi bir sendikanın en iyi yaptığıın üzerinde istiyor. Bizde zaten rekabet var, Turgut Özal'ın ayrıca gayret sarfetmesine gerek yok!

Y ANIT 2: Kişisel görüşüm şu ki, işçi ne kadar birlik ve beraberlik içinde olursa, sorunlarını en iyi biçimde çözmeye olanağını buluyor. Biz konfederasyon oluşturarak tek elde birleştik. Hükümetin bizlere olan katı tutumuna ancak bir konfederasyonla karşı koyabildik. Disk işçisi de bu ülkenin işçisidir. Disk de Türk-İş çatısı altında birleşirse, siyasi iktidarlar üzerindeki yaptırım gücümüz daha yüksek olur.

Ayrı sendika, konfederasyon kurma özgürlüğü vardır, ama bu tarzda bir parçalanmışlık, işçinin yararına olmaz. Düzenin siyasi partilerine yarar ve onlar da istedikleri gibi bizi kullanırlar. İki dönemdir birlikte hareket etmenin meyvelerini toplu sözleşmelerde topladık. Diğer yasaların da işçi lehine değiştirilmesini ancak bir çatı altında toplanırsak gerçekleştirebiliriz. ●

Hüseyin Özdemir

"Disk'le Türk-İş aynı potada erisin, sendika değil, yanlış varsa idareci değişsin"

Hikmet Alcan

"Disk de Türk-İş çatısı altında birleşirse, yaptırım gücümüz daha yüksek olur"

SÖYLEŞİ

*Kavga dergisi
Ege Temsilciliği,
Manisa'nın
Çepnidere
köyünün Alevi
tütün üreticileriyle
tütün ve Alevilik
sorunlarını
görüştü,
düşüncelerini
dinledi*

Arkadaşlar yıllardan beri birbirimizi tanırız. Tütün üreten köylülerin sıkıntılı olduğunu gördük. Bir gün köye gelelim, dertleri dinleyelim, yansıtalım dedik. Arkadaşımız *Kavga* dergisinin Ege temsilcisi.

Sömürü var. Binlerce insanın ürettiği ürünün karşılığını alamaması var. Bunların duyurulması lâzım. Bu kavgadan geçiyor. Derginizin ismi de *Kavga*. Biz kavgacı insanlar değiliz ama, hakkınız verilmediği zaman en hırçın kavgayı yapmakta da kararlıyız.

Deneyimli, bilgili, yıllardan beri bu işin içinde olan arkadaşlar var. Yeni muhtar arkadaş bu konuda bilgili.

“Ağlamayan çocuğa meme vermezler” derler. Hepimizin çocuğu var, ağlamadıktan sonra olmuyor. Ama bizde ağlasan da olmuyor.

Şu andaki temel sorunlar nedir?

Tarlada işe şu kadar saatte gidilir, şu kadar saatte gelinir. Fide yetiştirilir. Fidelik tarlaya geçer. Çapası olur. Çapadan sonra kırım olur, kırımdaki rezillik, rezalet... Ondan sonra belleme olur, falan filân.

Tütüncülük, Tekel değiştirilmek istendiği için, bu hallere giriyor. Tütünde oynanan oyun özelleştirme için, mesele bu. Tekeli bitirmek. Tekel satılacak. Özal'ın amacı bu. Bunu yapıyorlar.

Bugün 1177 sayılı Tekel kanununu kaldırılmış. O kanunda derdi ki, tüccar veya Tekel ürünü on gün içerisinde kaldıracak ve parasını ödeyecek.

Şimdi ödemeler 18 aya çıktı. Adam yılı bitirdi, ikinciye girdi. Şu anda yeni yılın mahsulüne beş ay kaldı. Almayan var daha. Bu gadar korkunç.

Bir tek tütün politikası değil. Bir de ekonomik politika yatıyor arkasında bunun. Tütün işi bitti, paraya ihtiyacım var. Ya tütünü kara borsaya satıyorum, veya ticari bankalardan alıyorum.

Benim tütünümün maliyeti 8 bin lira iken bu sefer 18 bin liraya mal oldu. Elime de birşey geçmedi. Yeni seneye daha zarar yazdı. Arazim varsa arazimi alır. Acı gerçek bu.

Köye bir cami yaptılar. Sığar mı ya bu. Kel başa şimşir tarak arkadaşım. Kimse gitmiyor. Okuyor hoca kendisi kıyıyor namazı. Şimdi burdakilerin hiç birisi ben gittim diyemez.

Türkiye'de 20 milyon üzerinde Alevi var. Bunlar askere gider, vergisini verir. Bizim bir ibadetimiz var. İbadetime kimse garişamaz. Allahın benim arama kimse girmesin. Beni bıraksınlar

kendi başıma ya! Benim cennete gitmemden ona ne!

Biz buraya tütün için geldik ama o konuyu da konuşmakta yarar var. Yapılan cami doğrudan doğruya Alevi insanlara bir baskı.

Psikolojik baskı ya. Bizim köy 2 bin nüfuslu. Çepni Bektaş altıyüz, yediyüz nüfuslu. Bulaşıklarını bile yarım yıkıyor adamlar. Su yok. Oraya su yapmıyorlar da. Bergama, Balıkesir, Söke, Turgutlu Alevisini de, Ege bölgesinde Alevilerin Aleviliğini yitirmesi için bu baskıyı yapıyorlar.

Ele geçirme hareketi değil mi?

Tabii. Bizim köy ele geçti mi bitti iş. Ege bölgesinde Alevileri bitirirler. Bizim köyü temsil eden bu.

Söylediklerine katılmamak elde değil. Bir çekim merkezi olan, örnek olan bu köyde gelişen bu operasyon devrimci anlayışı budamak istiyor.

Biz işlerimizi akıllıca yapalım, insanları kazanarak, soyutlanmadan yapalım. Gerçekten karşıımızdaki düşman çok güçlü düşman değil. Ama bizim bir araya gelemememiz, birbirimizi iyi anlayamamamız, onların işini kolaylaştırıyor.

Türkiye'de Alevilere yönelik politika devam ediyor. Alevilik devamlı olarak baskı altına alınmış. Aleviliği eritmesi lâzım.

Eritmesi, devrimci yönünü budaması lâzım. Gerçekten tütünden hiç aşağı değil, hatta daha önemlidir.

Arkadaş bugün tütüncülük yapıyorsam, yarın buğdaycılık yapacam. Ama kimliğim duruyor değil mi?

Haksızlıklara, sömürücü çevrelere karşı kavgayı yürüten Çepnidere köylüleri olmuştur. Geçen seneki tütün eyleminde yolları kapadılar, tüccarların yazahanelerini bastılar. Kadınlar yollara yattı. Bunu kırmaları lâzım.

Şimdi bak 80 müdahalesi oldu. 81-82'de muhtarım ben. 1666 sayılı Dernekler Kanunu kaldırıldı. Dernek başkanlığı otomatikman düştü.

Senin Tütün Birliği başkanlığım mı düştü o zaman?

Düştü ya! Geçmiş gün, 1700 liraya Ahmetli'de tütün kesiliyor. 1200 lira da Turgutlu'ya koymuşlar. 1700 liraya nasıl Ahmetli kesiyor da sen 1200 liraya kesiyorsun? Hadi millet birleşti! Hayal edilemeyecek bir birleşim. Abovv nasıl! Tüccarları dövmeler. Yazıhaneleri kırmalar...

Tütünün parasının ödenmesi konusunda sö...

Ekimle hasat arası, nisan başından itibaren ağustos, eylül içinde bitiyor. Beş aylık bir dönem. Burada devletin sinsice izlediği politika, piyasayı erken açıp, parayı geç ödemek.

Tiryakiysem devletten tütünün kilosunu 100 bin liraya alıyorum. Benden alıyor aynı tütünü 9 veya 10 bin liraya. Bu 100 bin liraya nasıl çıkıyor? İşçilik maliyeti var tamam da, bir de bunun yarım kilosunu kaba kağıt. Kaba kağıdın kilosunu 100 bin liraya satıyor. Kiloda 80 bin lira kâr yapıyor.

Böyleyken, bakkala varıyorsun, sigara parasını peşin ödüyorsun. Hem de üreticinin parası iyice eskitildikten sonra.

Dönümde ne veriyorlar şimdi?

Dönümde şu anda 100 bin lira verme ihtimali söz konusu. Aslında tütüncünün ihtiyacı dönümde 500 bin lira. Maliyet daha tarlanın içine girmeden 200 bin lira. Bir dönüm yeri amele ekerse 300 bin lira, 200 bin de ıcar parası, 500 bin lira. Yani bu 500 bin lira da aslında yetersiz.

Bugün tarım ilaçları sanayii sorumsuzca zam yapıyor. Bir önceki sene 20 bin liraydı, geçen sene 40 bin oldu, bu sene 60 bin lira. Bizim köyde hayat sıfıra indi.

Tüm kredileri büyük sermaye sahiplerine dağıtsınlar, zavallı tütün üreticisi seneden seneye dönümde 100 bin lira para alacak, o da ta ağustosta. Ürettiğimiz tütünü bizden 10 bin liraya alıyor. 10 katına bize hem de peşin satıyor.

Tütün üreten köylünün çoğunun toprağı yok, kiralyorlar. Toprak ıcarı geçen sene ne kadardı dönüm başına, bu sene ne kadar oldu?

100 bin liraydı, bu sene 150 bin oldu. Çift 10 bin liraydı, oldu 30 bin lira dönüm başına. % 200'lük bir artış oldu.

Aldığınız mallarda veya kiraladığınız topraklarda fiyatlar bildiğince artıyor. Ürettiğinizin üstünde ise denetim var. Bunun ötesinde bir de sattıktan sonra parasının ödenmemesi var.

Bizden mahsulü veresiye alıyor, peşin satıyor. Yüzde binin üzerinde kâr yapıyor. Bu söylediklerimizde eksik vardır da yanlış yok. Daha 100 bin lira da vermedi ha. Daha vermedi. Yani 35 bin lira bir artış, 65'ti 100 bin lira olacak diye bekliyoruz.

Eylül ayında aç piyasası, eksperlerini gezdir, yap ölçümlelerini, on gün içinde bitir, parayı öde. Neden yapmazlar?

Onun çıkarı yahu. Tütün alacağım diye kredi alıyor. Aldığı krediyi başka yerde kullanıyor. Beş ay o parayı kullanmış oluyor.

Yabancı sigaralar 8-10 bin olmuş. Belki de Maltepe'yi, Samsun'u kaldıracaklar, Avrupa sigara içilecek. Bunu biz içemeyeceğimize göre, diyor ki bunlar sadece kendi içecekleri sigarayı çıkarsın.

TÜTÜNÜN ÇİLESİ!

Nasıl işçi grev yaptığında köylü o grevin kendisinin grevi olduğunu bilmeliyse, tütün sorunu da hepimizin sorunu, herkes çözüm için el vermeli.

Amerika'dan Virjinya'yı getirecek, ürettiğim tütüne maya olarak kullanacak. İkiyüz milyon kilo tütün giderse inecek elli milyona. Bir-iki milyon kişi bu tütünden geçiniyorsa, bu kalkacak. Tekel kalkıyor. Ne olacak? Sonumuz ne olacak?

Bizim başkaldırmayışımızın sebebi İslamiyetin teslimiyetçiliğindedir.

Ben Türkeşçilerden korkmuyorum, dincilerden korkuyorum. Çocuktan başlarsa işi temelden alıyor demektir. Bu kadar çocuğu namaza gönderirsen, imam hatip okullarına yatılı koyar, beslersen, bu çocuklar feslenecek, feracelenecek, türbanlanacak, Faysal Finans'la çalışacaklar.

İslamiyetin sonuçları, çürümüş zihin, kireçleşmiş beyin, hareketsiz vücut yani. Çıkar için bu sefer biz de etkileniyoruz. Bizim köyde soldan sağa kayanlar var. Senelerden beri sol sol dedik birşey olmadı diyor. Şöyle veya böyle ANAP'ı örnek göstermeye kalkıyor.

Dönümünde 100 bin lira yeterli değil. Toprak icarları, hayat pahalılığı artıyor. Ödemeler zamanında yapılmıyor. Ne yapacağız?

Ben sana bunun cevabını vereyim. 500 bin lira değil, dönümde 5 milyon lira verse çözüm değil. Tarım işçileri olarak tek yol birleşmek, kooperatifleşmek. Hep bir ağızdan ses çıkarmak. Tütüncüler derneği yok. Tütüncüler dernek olursa hak alacak. Onun için kurdurmuyorlar.

İşçinin elinde şalteri var. Şak kapatır, şak açar. Köylü buradan eve gidinceye kadar iş işten geçer. Bunun için esasında öncülüğü yapacak olan işçi. Yardımcısı köylü olacak.

İşçi-köylü hareketini birleştirmeli?

Birleştirmeli. Bugün Turgutlu'da, diyelim ki beton-direk fabrikasında grev oluyor. Köylü minibüsle giderken o işçilere küfür ediyor. "Alemin fabrikasını mı alacak yahu, bunlar neciymiş?" Birbirinin meselesine sahip çıkmıyor yani.

Bugün işçi grev yapıyorsa köylü, o grevin kendisinin grevi olduğunu anlayabilmeli. Ona ekmek vermeli, dayanışma göstermeli.

Ama ayrı bir tütün federasyonu kursan, mesele tütün meselesi olduğu an buradaki bağcı köyü sahip çıkmayacak. "Ben tütüncü değilim arkadaş, tütüncü uğraşsın," diyecek. Öyle bir çözüm bulmalı ki tüm köylü sahip çıksın.

Tütün sorunu değil sorun. Anlatmak lazım ki hepimizin meselesi birdir. Herkes çözüme yardımcı olmalı. Gaye böyle bir yerden başlamak.

Kapitalist Amerika çiftçileri koruma yasası çıkarmış. Üretici mağdur olduğunda, malı sel vb. doğal afetten zarar gördüğünde tazminat ödeniyor. Bugün madem demokrasi var diyoruz, çiftçinin de dayandığı bir yasa, bir koruma olmalı.

Sonra, halkın kendini yönetecek kişiyi seçmesi doğru. Ama bok kuyusuna kimi sokarsan sok boklu çıkar. En temiz insanı soksan boklu çıkar. Öyleyse önce bok kuyusunu temizleyelim.

Sohbetiniz için hepinize çok teşekkür ederiz. Sağlıkla kalın. ●

SIDIKA SU RUHİ SU'YU ANLATTI

Ruhi Su'nun eşi ve yoldaşı Sıdika Su, Oya Hisarlı'nın Ruhi Su'nun halk müziği ve Alevi kültürü üzerine görüşlerine ilişkin sorularını yanıtladı

Ruhi Su'nun ölümünden önce, müzik çalışmaları ne durumdaydı. Yarım kalan bir çalışma, planladığı yeni bir plak var mıydı?

SIDIKA SU: Müzik çalışmaları, çalışmayacak duruma gelene kadar sürmüştür. Her biri kendi içinde bir bütünlük taşıyan plakları birer halk klasikleri albümüdür. Ruhi Su bize 16 adet küçük plak ve 11 adet uzunçalarını çetin bir mücadele sonucu bırakmıştır.

Ruhi Su'nun yurtiçi, yurtdışı gezi ve derlemeleri sürekli engellenmiştir. Kendi ülkesinde bile turist rahatlığı içinde dolaşamamıştır. En son engelleme Adana çevresi Kadırlı ilçesinde olmuştur. 1982 yılında Dadaloğlu için türkülerle çalışırken, Kadırlı kaymakamı anayasa oylamasını gerekçe göstererek Ruhi Su'nun ilçeyi terketmesini ister. Ruhi Su için gelen aşıklar öylece şaşkın kalırlar. Ruhi o gün hemen İstanbul'a döner. İşte bu olay, Dadaloğlu plağının çıkmamasına neden olur.

Aynı zamanda bu olay Ruhi'de bir çöküntü yaratır, sanıyorum hastalığının başlangıç tarihi o döneme rastlıyor. Bir şeyleri derlemek istiyordu. Dadaloğlu çevresine ait bir kırık hava gibi..

Ruhi Su, 1946 yılından beri Dadaloğlu söylerdi. Dadaloğlu plağını hazırladığı kadarıyla bir dostun evinde söylediği zaman banda alamadık. Aldırtmamıştı. Tamamlanmadığını söylüyordu. Değişik, hiç söylenmemiş Dadaloğlu türkülleri olacaktı bu plakta. Böylece Yunus Emre, Karacaoğlu, Pir Sultan Abdal, Köroğlu'nundan sonra Dadaloğlu'yla halk müzikleri klasikleri tamamlanmış olacaktı.

“Sultan Suyu” kasetinin kapağında ki mesajınızda “bu deyişlerin Ruhi Su'nun derlediği türküler arasında önemli bir yeri olduğunu” vurguluyorsunuz. Deyişlerin banda alınması hangi yıla rastlar?

SIDIKA SU: Ruhi Su çocukluğundan beri türküler söylemiş, ama türküler üzerine bilinçlenmesi konservatuar yıllarına rastlar. Yaşamı boyunca en az 50 yıl türküler söylemiş bir insandır Ruhi Su. Türkülleri bilinçli söyleyip ve seçmesi, dünyaya bakış açısının değişmesiyle başlıyor.

Halkımız türkülerle dökebilmiştir içini. Türküler söyleyerek baskılardan kurtulmaya çalışmıştır. Türküler yoluyla başkaldırmıştır. Sözü ettiğiniz “Sultan Suyu” kasetindeki türküler Alevi özdeyişleridir.

Ruhi Su Alevi türkülerini 1940 yıllarında aramızdan ayrılıncaya kadar söylemiştir. O kasetteki deyişler 1970-

71- 72 yılları arasında banda alınmıştır. En az 30 yılın birikimidir.

Ruhi Su plaklarında sazın dışında bir müzik aletine yer vermedi. Bu konuyu biraz açıklayabilir misiniz?

SIDIKA SU: Ruhi Su Adana'da 1.Dünya Savaşı içinde büyüyor. Savaş ilerliyor. Türküler, insanlar, Toroslar'dan daha içerilere doğru kaçıyorlar. “Kaçkaç” yılları.

Seferberlik. Ve başka türküler öğreniyor. “Dumadan dinlenmeden” türküler söylüyor. Çevresindeki insanlar özellikle kadınlar, hep türküler söyletiyorlar Ruhi'ye. Böylece sesini duyurma olanağı buluyor, kendi sesini tanıyor. Müzik duygularını geliştiriyor aynı zamanda.

İlkokul 4.sınıfta başladığı kemana, konservatuarı bitirinceye kadar devam ediyor. Batı müziğine ilgisi keman çalmayla birlikte başlıyor. Türküleri söylemeye hep devam ediyor.

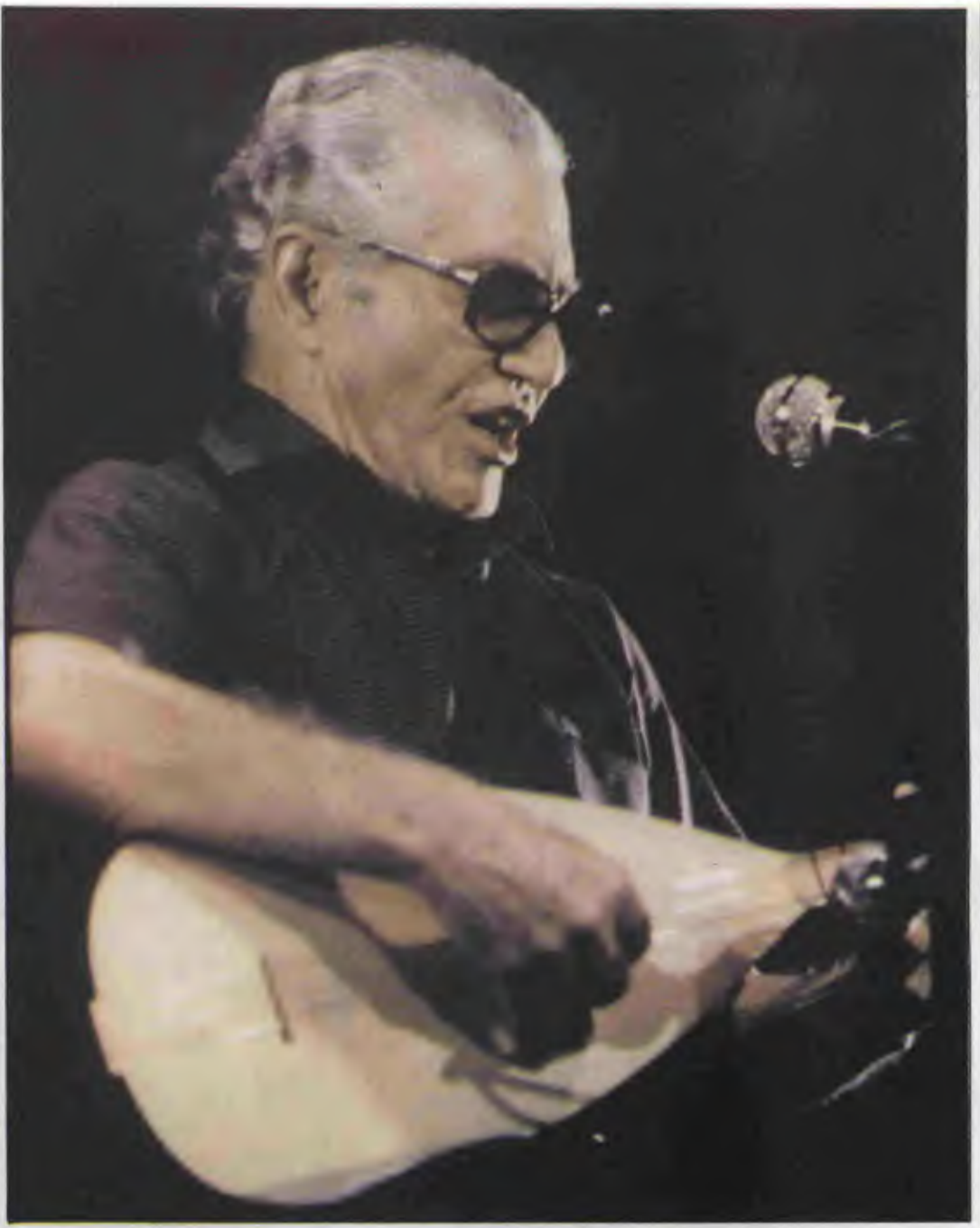
1934-36 yıllarından sonra, türküler o dönemin müzisyenleri arasında “itibar” kazanıyor. Müziğimizin nasıl gelişeceği, nasıl Batı müziğine geçileceği tartışılıyor dumadan. Bunu Klasik Batı Müziğiyle birlikte Atatürk de istiyor.

Ruhi Su konservatuarı geçiyor, türkülleri söylemeyi hep sürdürüyor. Opera döneminde, opera çalışıyor, liedler söylüyor. Sonra liedler, operalar ile türküler arasında ortak noktalar buluyor. En azından konunun çeşitliliği açısından.. Liedlerde, operalarda öğrendiği şarkı söyleme usullerini, türküllere de uygulamaya başlıyor.

Bir süre sonra bakıyor ki türküler yalnız söylenmiyor. Saz eşliğini gerektiriyor. Saz öğrenmeye başlıyor ve türkülleri saz eşliğinde söylüyor.

Ruhi Su, Alevilerin toplumda oynadığı rolü, kendi dünya görüşüne getirdiği bir derinlikle doğru değerlendiren ender kişilerden bir sanatçı. Türkülere, türkülerin işlevine ilişkin konuşmalarına hep bu yansıyor. Onun Alevilik konusundaki düşüncelerini anlatır mısınız?

SIDIKA SU: Tarihimiz ezenlerle ezilenlerin kıyasıya mücadelesini sergiliyor. Bu çıkar mücadelesi, dinsel kavga gibi görünen, aynı zamanda dinsel kavgayı da içeren sınıf mücadelesinin

“O komünistti, hep komünist kaldı”

kendisinden başka birşey değildir. Bu toplumun içinde daha da çok ezilen Alevi halkı, sesini yükselten, mücadelesini her alanda yücelten bir topluluktur.

Ruhi Su toplumumuzun uyanmasının, bilinç değişiminin her katında yer aldı. Alevilerden yana tavrını Alevi ozanların nefeslerini söyleyerek koydu. Bu tavır toplumumuzda emekçi halkın mücadelesine denk düşüyor, zaman zaman da öncülük ediyordu.

Ruhi Su'da türküler, Alevi nefesleri kendi siyasal eyleminin aracı olurken, öbür yandan halkın sesi olması kaygılar yaratıyordu. Nitekim 1943-45 yılları arasında radyodan, Alevi nefesleri ve türküler söyleyen Ruhi Su'yu “Alevi türkülleri söylüyor, komünistlik yapıyor” diye ayırdılar.

Egemen güçler, Alevi türkülleriyle komünist olmayı eş anlamda algılıyorlardı. Bu zihniyet hâlâ ortadan kalkmış sayılmaz.

Ruhi Su, müzik açısından da Alevi nefeslerini seçiyor, sazı türküllere eşlik

etmek için, Batı çalgısı gibi ele alıyordu. Son çıkan “Dostlar Tiyatrosu Konseri” kasetindeki “bugün seyre çıkmış güzeller şahı” semahı, buna iyi bir örnektir. Sazı kendisiyle “atbaşı giden, benimle yarışan bir alet değil” diyor Ruhi Su. “Bana eşlik eden, beni tamamlayan bir enstrümandır.”

Ülkemizin kültür birikiminde, Alevi müziğinin ve Alevi kültürünün yeri çok önemlidir.

Emekçi insanların büyük dostu olarak Ruhi Su nasıl bir hayat özlüyordu?

SIDIKA SU: O, ülkemizde emekçi halktan yana sosyalist bir düzenin gerçekleşmesinden yanaydı. Yarının aydınlık geleceğine uzanmak amacıyla yaşad. Bunu türkülleriyle hiç susmadan duyurdu.

Komünistti, hep komünist kaldı. Ayrılmaların bölünmelerin karşısındaydı. Her bölünme ve parçalanma onun yüreğinden birşeyler götürmüştür. Abartısız bu böyleydi. ●

ALEVİLİĞİ SARMALAYAN BATAKLIK

Anadolu'da yaşayan 22 milyon Alevi insanı tam bir bataklık çemberinin içindedir.

İlkin gelin bataklığı oluşturan nedenler üzerinde duralım, ve acımasızca bunların üstüne gidelim. Gidelim ki, Türkiye'de var olan çeşitli bataklıklardan bize ait olanı kurutalım ki, "herkes kapısının önünü süpürürse dünya tertemiz olur" deyimini geçerliliğe kavuşsun.

Bataklık denilen nedir?

Bataklık gerçeği yutan, yüzölçümü zor bir gölcük, yürünmesi zor cıvık bir zemin.

Nelerdir bunlar?

İlk sırada Devleti ele geçiren iktidarlar ve onların *Kültür Bakanlıklarıdır*.

Devletçiliği sosyalist anlamda reddeden faşo kafalar kültür meselesine soyunamazlar ve hele "müslüman mahallesinde salyangoz satamazlar". Aleviliğin isyancı-insancıl-hümanist-sosyal-kültürel birikiminden nasibini almayan kafatasçıların Alevilik'ten ve onun kültür yapılanmasından Din'e-Diyanet'e aslan payı çıkarmaları Aleviliğe saran bataklığın en koyu katran kesimini teşkil etmektedir.

Hacim Bektaş Veli'yi, ilkin Ahmedî Yesevî'ye, sonra camili külliyyeye, sonra Osmanlıya ve giderek de ırkçı bir kafa ile Türk milliyetçiliğine adapte etmeleri. Bu konuda, yayın, tiyatro, semah opera ya da oratoryo, modern dansla karışık Aleviliği nirengi noktasından oynatmak, Aleviliğin geçmişine, şimdiki sosyal yapısına açıkça ters biçimde bataklığın içine çekme girişimidir.

Bataklığın bu birinci kulvarı, gelelim ikinci ağır kokulu bataklık curufuna.

Bu kesim Alevi aydınlığına soyunan ve Devletle şu veya bu şekilde gece yarısı bağlar kurup da Türkiye Birlik Partisi döneminden beri Alevileri alıp satan bir zihniyetin devamıdır.

Turgut Sunalp'ın MDP'sinden aday olanlar kendilerini bilirler. DYP ve MÇP'ye gönül veren Alevi aydınları kendilerini bilirler. Şimdi kalkıp *Cem* dergisinde kuzu postuna bürünenler kendilerini bilirler. Bu kesim, yani bu aydın geçinen karanlık kesim kendisini bilir. Bunun özeleştirisini *Cem* dergisinde yazarlar ver-

melidirler.

Paralarına ve kartvizitlerine güvenip Aleviliğin önderliğine soyunanlar, biz işçi semahını, *Türkiye Gerçeğinde Kerbelâ*'yı, Alevi kasetlerini Zortî Paşalar döneminde haykırırsanız, sizler Turgut Sunalp ve Türkeşlerin, Demirellerin, Ecevitler ve Baykalların yanında idiniz. Hatta "Aydınlar Dilekçesi"ni beş yıl, "Alevi Bildirgesi"ni denem içeriği rezil bildirgeyi de Zortî Paşalar'dan dokuz yıl sonra kaleme aldınız.

Çerkez Ethem'e hakaret edenler, Aleviliğin teorisini kesildi, on-onbeş baskı yaparak köşeyi dönme hastalığına tutuldular.

Turan Dursun-Bahriye Üçok gibi aydınların öldürülmesini, yeri yurdu kayıp en ilerici en aydın Prof. Arsel'i bir kez olsun yadettezsiniz, neden? Çünkü hortum ve horzumlanmadan Aleviliği söğüşleyip ya hey demeyi yaşam biçimi seçtiniz.

Hem TRT'de yayınlar üstlen, hem Alevi aydını ol, nerede bu yoğurdun bolluğu? TRT gerçek bir Alevi aydınına olanak sağlar mı hiç? Amma Aleviler "aptal", Dedeler "sakat"! Yok öyle yağma. sonra *Yeni Günaydın*'da kalk, bir satır Kürt bir satır Türk diye hem sağa hem sola selam ver kiblesiz haciyatmazlar gibi.

Alevilik Anadolu'nun yaratmasıdır, ne Asya ne Arap. Ne arıyorsan Anadolu'da arayacaksın, Anadolu'daki medeniyetlerin tümünün izi var Alevilikte, Alevilik bir Anadolu *Dinidir*.

Kültürü—Din

Din'i—Kültürdür.

İşte Aleviliğin çevresindeki ikinci bataklık bu eyyamcı ve köşe dönücü sözde aydınlar ve sözde yazarlardır.

Gelelim üçüncü kategorideki bataklığa.

Her sazı eline alıp deyiş söyleyenler, Pir Sultan'ın sırtındaki keneler.

Pir Sultan sazını "kırnapa" bağlamış, bu bayanlar baylar 22 ayar som altından kulak, ibrişim atkılı askılar yaptılar nerdeyse.

Tamam! Yokluk, fakirlik, geçim de... Amma geceye çıkış Türkiye koşulunda beş milyon, Avrupa koşulunda 4-5 bin mark.

Sazdan villaların direğini, diker, sözden pencerelere atlas

tül perde çeker oldu Alevi deyişleri söyleyenler.

Nerede "bir dost bir post yeter bana"? Ağzı başka kavli başka olmak var mıdır Alevilikte?

Dünün yeni yetme bayancıkları ağızlarını açınca Aleviliğin Hüsnüyesi-Kumriyesi oluyorlar, paraya da gelince binbir naz üç olmaz beş olur.

Alevi toplumunun hoşgörüsünü ve gani oluşunu böylesine istismar edenlerle her alanda, her yerde açık tartışmaya var olduğumu unutmasınlar, peşlerini bırakmam.

Bu toplum bataklığı kurutmak zorundadır. Aleviliğin dününde saz çalıp deyiş söyleyenler tırnakları toprakta, gönülleri halkımızın pınarında yıkanıp geldiler.

Bu üçüncü kesim bataklığına Zortiler'den sonra pıtrak gibi rastlar olduk.

Telefoncu kızla, Aburcubur Abdullah'a lâf yetiştirenler beni iyi bilir. "Muhtar Anamı Kaçırıldı" adlı oyunu 646 kez Türkiye genelinde oynadım. Köylere tiyatroyu sokan ilk tiyatro olmakla gurur duyuyorum. 35 sene sanat yaptım, tek mal varlığım canımdır. Halkın sanatçısı olmak budur. Proletarya sanatçısı olmak budur.

Bataklığı kurutmaya damperli yürekler kum ve çakıl taşıyor, kurutulacak bu üç kağıt tonton kafalar.

Gelelim dördüncü bataklığa.

Duası Türkçe olmayan, Cemleri istediği gibi yönlendirip Cem sonrası "Hakullah"ı düşünen Dedeler. Merkezi gerilik burada başlıyor, bilim burada bataklığa saplanıyor.

Sözüm hep feodal bir ray üzerinde gidip gelen cahil dedelere, ki bunlar bu işten ellerini çekmedikçe, insanı çağdaş kategoriye yükseltmedikçe ve devleti ele geçirenlerden uzak durmadıkça Aleviliğin en önemli bataklığı kurutulamaz.

Ben bu satırları tartışmayı başlatmak ve "KAVGA"nın şanına ve çizgisine yaraşır bir *Kavga* için yazıyorum.

Örneğin sofraya duası şöyle olmalıdır.

"Kazanan ele, pişirip, kotarıp sofraya getirene gönül dolusu selamlar.

"Ey canlar it olanları süstürün ki Alevilik üretime dursun.

"Kim ki çocuğunu kendinden ileri görmez o bizden değildir.

"Kim ki hanımına ekonomik, sosyal ve kültürel özgürlük tanımaz, o bizden hiç değildir.

"Kim ki Proletarya'ya ihanet eder, o bizden olmadığı gibi açıkça Cemlerimizden tard edilir.

"Lokmalar midelerden çok beyinlerimizi üretkenliğe kavuştura, *dilimiz* bilimden yana ola.

"Lokmalar ellerimize hüner ve tekniğin şaşmaz bilincini vere.

"Lokmalar sağlıklı bir nesil için *belimize* saygılı ve ahlâklı olmayı yüce prensipler haline dönüştüre.

"Dil bizden, kerem hazreti Pirden ola."

Böylesine Cem Duaları, hatta meyid namazı duaları Türkçeleştirilmeli bir bilim kurulu tarafından. O zaman Alevi Dedeliğindeki bataklık görevi üstlenen yoz Dedeler kurutulur.

Çocuklar için, kadınlar için, gençler için ve erkekler için. Aleviliğin alfabesinden başlanarak,

Oyunlar, tiyatrolar, müzik parçaları, yaz kampları, çocuk kreşleri, ilk-orta-lise-üniversite boyutları için felsefi Alevi tezleri bilimsel bir kurulca yapılmadığı sürece, Alevi Dedeliğindeki yoz unsurlar bataklığı, feodal rayda çok lokomotif çok vagon yutacaktır.

Beşinci bataklık vakıf hastalığı bataklığı.

Enstitü-Vakıf.

Hacim Bektaş Veli Enstitüsü. Aslı böyle olmalı.

Vakıf sözcüğü bana gerici-liği çağırıyor.

Türkiye'nin vakıflarına bakın hep yeşil, hep ölümler mezarlığındaki üzeyirler kokar. Oysa *Enstitü* bilimsel anıtlığın granit cevheridir. Orada bilimin yediverenlerinin kokusu insanı Hegel-Marks sentezine götürür.

Cahil Dedeler-Cem Dergisi-yobaz aydınlar-sahte deyiş tıngırdatanlar-köşe dönücü yazarlar, bundan endişe duyacaklar.

Çünkü bilimin saldırısı acımasızdır. Kaşa, göze, ahbap çavuşluğa, köylülüğe, hemşeh-

riliğe bakmaz. Basar geçer, ezer geçer buldozer gibi.

Vakıfçılıkta tatlı lokmalar, gırgır, şamata, bal tut parmak yala, hakkı huzur, her türlü üç kağıt vardır.

Gittim gördüm Karacaahmed'i de, Şahkulu'nu da. Tamamen yoz bir köylülük akıyordu Dergahın çalışmalarından.

Köylü çirkin-pis-iğrenç değildir. O'nu öyle gösteren köylü kafalıdır, feodalizmdir. Bundan arınması için köylülüğü modernize üretim araçlarıyla donatıp proleterleştirdin mi, yol alırsın Alevilikte.

Herşey A'dan Z'ye ortaya konup. Alevi Hacim Bektaş Veli Enstitüsü'nde Arkeolog, Etimolojist, Sosyolog, Edebiyatçı, Tarihçi, Coğrafyacı, Siyasetbilimci, Ekonomist ve daha nice alanlardaki bir bilim heyeti, ekibi, bu Enstitü'de görev almadıkça, vakıf bataklığı Aleviliği humsa eyleyecektir.

Gelelim Avrupa'daki Alevi derneklerine.

Tam anlamıyla bir rezalet. Türkiye'de'kiler, ozanı ve aydını, Avrupa'yı *Darphane* olarak görüyor. Adları Alevi Kültür Merkezi, ya da Hacı Bektaş Cemaatleri Federasyonu ya da *Gerçek İlim* dergisi diye, Din, İmam, Allah, Kitap, Türkçülük. Cami, Cem, ilerici, gerici, tam bir curcuna tam bir keşmekeş, tam bir beylik ve imparatorluk.

Berlin-Frankfurt-Hamburg-Köln ayrı ayrı kurtarılmış Alevi toprakları ve hepsi de birbirleriyle arkadaş kavgalı önden sahte öpüşmeli.

Şimdi böylesine birbirinin kuyusunu kazanlara Alevi insanı denir mi? Ne münasebet, Kemalata erişmiyenin Alevi Dünyasında yeri ne? Alevi olmak, Proletarya'dan yana açık tavır takınmak, parası, malı, mülkü, velhasıl kaybedeceği şeyi çok olana zor geliyor.

Dava zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi olmayan Alevilerin sorunudur, gerisi bataklığıdır, BATAKLİK.

Hedefimiz universal bilimin ışığında Anadolu Aleviliği'nin etrafındaki bataklığı kurutmaktır.

Görev Proletarya'nın sorunlarından birisidir.

Bataklığı kurutmaya çağırılız! ●

Kavga ekibinin Hamzababa'da bir gurup Aleviyle yaptığı ve kısaltarak yayınladığımız bu sohbet, Alevi kültürünün dini aşmışlığını, insanlık için mücadeleye verdiği değeri, hoşgörüsünü ve ezilen sınıftan yana tutum alışını, çarpıcı ifadelerle yansıtıyor

Timurlenk'in askeri mi benim askerim mi şehit?

Buraya çok geldik gittik fakat Hamzababayı tanıyamadık. Burada binasından sancağına kadar bir tarih yatıyor. Bizim amacımız öğrenmek. Hamzababa kimdir, felsefesi nedir? Törenlere insanlar çok yerden kopup geliyor. Bunun amaçları nedir?

Hamzababa İran Horasan'dan gelme. Gerisi rivayettir deriz. Gillehane vardır, orada mekan tuttuk. 90 bin askerle geldik ama yolda ne kadar vuruldu, ne kadar öldü onu bilemeyeceğim. Rum beyi çetin bir beylikti. Yani kuvvetli bir beylikmiş. Çekilmem dedi. O zaman harbe giriştiler. Burayı zaptetti.

Ondan sonra padişah oturuyordu orada. Dediler ki bir er geldi, Horasan'dan, Rum beyle-rini kökünden kaldırdı, seni de yerinden edecek. Padişah devriye gönderdi buraya. Hamzababa dedi ki "gidelim bakalım padişahın yanına ne diyecek bize, ne istiyor benden". Dağ taş yürümeye başladı arkasından. Padişah askerleri, Aman Hamza Baba dağı taşı durdur dedi. Orada bir kaya var. Kaya'ya Pir oturuyor. "Ben durdum, şurada durun" diyor. Dağ taş yerinde kalıyor.

Neyse Manisa'ya vardı. Gitti, "beni istiyormuşsun" dedi. Padişah "bir zemheri günü bir sepet üzüm istiyorum" dedi. Hamza Baba bir talibi yolladı. Bağcıya dedi ki "bağcı baba, bir sepet üzüm istiyorum senden". Bağcı, "hadi oğlum, bu zamanda üzüm mü olur" dedi. "Git bak." Gitti bir sepet dolusu üzümle geldi. Bağcı da peşine düştü onun. Doğru padişahın huzuruna.

Buraya bir dergah kurulmuş herhalde.

Ben Tahtacı oğlu Tahtacıyım. Tahtacı demek bir meslektir. Ama dedelerden kalma. Babam, Türkten gelme Alevi oğlu Aleviydi. Aydın kişiydi.

Muhammed'in ölümünden sonra Osman'a karşıyız, Bekir'e karşıyız.

Bunlar kendilerini Allah diye savundular. Biz Osman'ı, Bekir'i, Ömer'i savunmadığımız, onların fikirlerini, şimdiki Özal döneminin fikirlerini savunmadığımız için bizi baskı altına almaya çalıştılar. Bizim dedelerimiz

"Bak yanlış anlama. Sen kendini ne ilan edersen et, biz yine hoşgörürüz. Ama egemen sınıfa girdiğin zaman, orasına birşey diyemem."

kırım kırım kaçtılar. Çalı diplerinde, ağaç diplerinde yer tuttular.

Benim babam Aleviydi, ben de Aleviyim. Biz özgürüz, karılarımız özgür, serbest. Tahtacının evi burası mı de, habarın gelir. Ben bunu kardaşım sayarım. Bir misafir kapıyı çaldığında bizim hanımı n'apar? Açar kapıyı, buyrun der, kimi sordunuz? Beni mi sordular, buyrun kardeşim evi burası der. Çay pişirir. Hoşgörü bizde bol. Biraz evvel semah döndüler. Çoluğu çocuğuyla kalktı oynamaya. Bir sakalının hanımı oynayabilir mi, özgür değildir. Ama bizde kısıtlama yoktur. Açıkta bizde.

Kaygusuz'un bir sözü var. Sünnilerin Allahı tanınması açısından onları taşlama için söyler. "Tanrım kıldan köprü yaptırmışsın kulların geçsin diye, yığitsen sen geç."

Ulemayı topluyor soru soruyor. Diyor ki, "Timurlenk'in askerleri öldü, benim askerlerim de öldü. Acaba hangisi şehit?" Onlar da müslüman onlar da müslüman. Ulema diyor ki "senin askerlerin şehit. Savaşı kazanan tarafın adamları şehit." Ona soruyor,

Şeyh Bedreddin'e soruyor, o da diyor ki: "İnsanlık için, hak için mücadele vererek ölenler şehittir. Başkası şehit olmaz!"

Tasavvuf dediğin zaman, Ali'nin tasavvufu dediğin zaman geniştir.

Herkes hazmedemez, herkes kabul edemez, herkes duramaz. Nasıl çocuklar üniversite sınavına giriyor, 300 bin içinde pekiyi dereceyle 1 kişi alıyor, buna da giriyor 4 kişi, çoğu eleniyor. kalıyor. Bizim tasavvuf ne Özal'ın tasavvufuna benzer, ne Süleyman'ın, ne İnönü'nün. Hiç birine benzemez. Ama insanlık için biz ölüme hazırız.

Gerçeği, sen seni bilersen meydana gelirsın. Bütün bunları sayıp meydana çıkarırsın, o zaman Hamza Baba da sensin. peygamber de sen, Ali de sen. Aynı ilim hepsi. Hacı Bektaş'ın ilmi insanlıktır.

Kendini tarif ediyor bak. "kendini okuyacaksın". Kendi-

ni bileceksin ki ondan sonra meydana çıkacaksın. "En büyük okunacak kitap insandır" diyor. "Kendini okuyacaksın, meydana çıkacaksın" diyor. Kendini bilip kendinin kavgasını vereceksin. Kendini bilip insanlığın kavgasını vereceksin.

Bak şimdi, Yürükoğlu'nun yazdığı o *Okunacak En Büyük Kitap İnsandır* var ya, kendini okuyacaksın. Kulak nedir? Vazifesi nedir? Doğruyu mu duyar. yalanı mı duyar? Doğruyu mu görür?

Aleviliğin bir kültür birikimi var. Bu kültür birikimi sürekli bir şeyler aktararak geliyor. Kuşaklara nasıl aktarılıyor? Bunun eğitiminin yapıldığı iç bölümler var mı? Yoksa ana-babadan çocuklara geçerek mi gidiyor?

Şimdi, kültür birikimi Dede'den Baba'dan gelir. Dini temel alan okula bak şimdi nerededir. 12'yi bulan diplomasını alır, oturur. Pekiye derecesiyle oturur. Aynı felsefeye sahip olur. Benim babam, dedem padişahmış. Ben de o sandalye'ye padişah diye oturamam. Sorduğumda öyle derler, gider. Ama

**Onlar şartın namazını kılar,
biz ise hakikatin.
Bizimkisinin hakkı
70 bin seneye gider.**

aslında değil. Kazananındır hak. Ne diyor memurlar. Ben dirsek çürüttüm doktor oldum diyor, ya da avukat oldum diyor. Sen olmadan kazanmadan o sandalyeye oturabildin mi? Geldi bir vatandaş bir şey sordu bilmiyorsun. Filan kişiye mi git diyeceksin?

Daha önceki konuşmamızda Ali Özsoy Dede'nin talebesi olduğunuzu söylemiştiniz. Nasıl bir eğitim gördünüz orada? Nasıl bir tasavvuf eğitimi aldınız?

Şimdi biz her dalda 30-35 kişi geldik. Sonunda 7-8 kişi kaldık. Kendi oğlu bilmeyerek o posta oturursa, o makama geçerse, babamdan kalma, ben bunu yapacağımı derse yanlış, hata. Tasdikle imzalı değil. Bizim terazinin soruları kendimizdedir. Ali'nin kendisidir.

Be adam, senin olmayan bir malı seninle layık olmayan bir malı elinle ellemeyeceksin. Senin olmayanı gözünle görmeyeceksin. Her gördüğün gözü daima senden üstün göreceksin dedi bana. İştiginiz bir şeyi yanlış işitmeyeceksiniz.

Orucunu da tutarız, namazını da kılarız. Yerli yerince ama noksansız. Sen şartını kılarısın, biz hakikatin namazını kılarız, hakkın namazını kılarız. Bir sefer namaz kıldığımızda hak 70 bin seneye gider. Bizim bir boy abdestimiz, ölesiye kadar gider. Neden gitmesin yaa, kötü bir söz söylemedikçe.

Ama ayette de vardır: "Mundar öldürmek vaciptir." Sen benim canımı yakıp durursan, bir sefer, iki sefer, ben seni ikna etmeye çalışırım. Baktım olmadı, ondan sonra ben sana ters dönerim. ters konuşurum, ters yaparım. Bizde mevcuttur bu.

Yani hoşgörünün de bir sınırı vardır diyorsun.

Tabii sınırı vardır. Düşüncenin şekline göre değişir.

Biz yanlış görmeyiz, yanlış işitmeyiz. Gördüğümüzü tamamiyle görsek, yahut da bu mal bizimse, ama para, ama canlı, ama cansız, bu benimse alırım, benim değilse almam. Şurada bir şeftali ağacı var. Farzet dibinde namaz kılıyor. Yarı kilyon yarı kılmyon. Şeftali topluyon. Bu yoktur bizde.

Ama şunu derler: Nefsim çekti. O nefsi keser atarız. Yarım elmanın hikayesi var. Bir diş atmış da, 7 sene kölelik yapmış. Biz böyle elmaya diş atmıyoruz.

Yanlış yapıp düzeltmeye çalışmaktansa, baştan yanlış yapmamak.

Zati. bizde Dede ilk seni yoğuracağı zaman sana tarifini yapar. Seni bir sene iki sene oyalar. Şu, şu, şu!.. Senin gidişatına göre o gelir vazifesini verir gider. Ama içerideki talebeler seni halletmeye çalışır.

O gelir sorar. Devamlı başında durmaz, gelir sorar. Bu vatandaş nasıldı, ne gibi hareketler yaptı, ne

şekilde yaptı? Orada. 30 kişilik bir guruptan 8 kişi kaldık. 8 kişinin birisi de alıp başını çıktı. Biraz da yalancıydı. Ama onu hoş görüyoruz. Bilgisi de bizden daha fazlaydı. Bak şunu da söyleyeyim. Bu Ali'nin ilmine girip bir hata yapanı ne Hamza Baba kurtarıyo, ne beybubası kurtarıyor. Hiçbirisi, yani sürdürdür.

Diyoruz ya, bizim Alevilikten alacak çok şeyimiz var. Alevilikte de belli bir yere gelen insan ayıklanıyor. En üstte kalan geliyor. Devrimci örgütte de bir sürü insan sel gibi geliyor, seller gidiyor, kumlar kalıyor.

Bizim kaynağımız o yahu. Alevilikle devrimcilik birbirine çok yakın. Kendimi devretmişim ki, meydana gelmişim. Gelen genç yetişenler babalarını beğenmezler, fikirlerini beğenmezler. Daha iyi araştırma yapmayı severler. Daha iyi görmeyi isterler. Daha iyi yaşantı ister. Ben babamı sevmiyordum. Neden, düşüncesi aykırı geliyordu. Benim oğlum o şekilde, sizden de gelecekler o şekilde.

"Hakkı bildim ama, hak beni bilemedi" dediği gibi, yaşantı burada, nafaka ağır geldiği için biraz üzülüyöruz. Ekonomik durum ağır geldiği için biraz üzülüyöruz. Üzüntümüz şeyimiz budur. Ekonomi durumumuz iyi olursa. Daha iyi bilinçli, daha iyi görüşlü, daha iyi savaştan yaşamamız lazım. Ekonomik durum düştükçe insanların fikirleri karışıyor, değişiyor.

Kasabaya gitsek. Bir akşam namazı üzerine, ya da öğlen namazı üzerine. Camiye varsak. "Ben Allahım" desem. Bak şimdi ne demek istediğini iyi anla. Bu tasavvufa girer. O halk seni ne yapar? Bizdeki toplum birşey yapmaz. "Sen ne olursan ol, bana ne" der çekiliriz. Ama onlar, "bu Allaha küfrediyor, vur" diye linç ederler. Bizde bu yoktur. Bak yanlış anlama. Sen kendini ne ilan edersen et biz yine hoşgörürüz.

Ama egemen sınıfına girdiğin zaman orasına birşey diyemem. ●

II.Dünya Savaşı sırasında faşist işgaline karşı Yunanistan'da
Yunanistan Komünist Partisi'nin öncülüğünde verilen silahlı
savaşımın kahramanlarından komünist general Stefanos
Sarafis'in eşi Marion Sarafis'le *Serpil Giray*, konuştu

Yunan halkının “Adalet Albay”ı

General Stefanos Sarafis (1890-1957), Yunanistan Komünist Partisi (KKE) üyesi ve faşizme karşı silahlı savaşım yürüten ELAS'ın başkomutanıydı. Uzun yıllarını hapis ve sürgünde geçirmiş olan General Sarafis, Yunanistan emekçi halkının hak ve adalet kavgasının önde gelen bir lideriydi.

1952 yılından 1957'de CIA tarafından öldürülüşüne dek legal EDA (Birleşik Demokratik Sol) partisinin genel sekreterliğini yapan Sarafis, tüm yaşamı boyunca Balkan ülkelerinin dostluğunu, Yunanistan ve Türkiye halklarının kardeşliğini savunmuştu.

Eşi Marion Sarafis de, Yunan halkının savaşımına uluslararası destek sağlamak için ömrünü vermiş bir insandır. Antik Yunan uygarlığıyla ilgili tez çalışması için 1938'de gittiği Milos adasında General Sarafis'le tanışan Marion Sarafis, yıllar süren bir mektup arkadaşlığının sonunda 1952'de Stefanos'la evlendi. 1957'de eşini öldüren “kaza”dan kılpayı kurtulan Marion Sarafis İngiltere'ye yerleşti.

Oxford Üniversitesi mezunu, İngilizcenin dışında Yunanca, Almanca, Fransızca, İtalyanca ve İspanyolca bilen 77 yaşındaki Marion Sarafis, kurulduğundan bu yana İngiltere'deki *Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi*'ne aktif destek vermiştir. Şu anda da bu kuruluşun Genel Konsey üyesidir.

Bayan Sarafis, kendisiyle görüşmeye giden muhabirimizin elindeki *Kavga* dergisini gördüğünde yüzü sevinçle aydınlandı. Meğer “kavga” Yunancaya yerleşmiş Türkçe sözlerden biriymiş.

Sayın Marion Sarafis, bize eşinizin yetiştirdiği çevre ve aldığı eğitim hakkındaki bilgi verir misiniz? Bir de, Sarafis soyadı nereden geliyor?

Rumeli kökenli bir aileden geliyor Stefanos Sarafis. Dedesi, Yunanistan'ın yeni bağımsızlığını kazandığı dönemin karışıklıkları içinde, güvenlikten uzak Rumeli'ni bırakıp, henüz Osmanlı yönetimindeki Tesalya'nın Trikala şehrine göçetmiş.

Aile, Osmanlılarda soyadı geleneği olmadığından, dedenin mesleği olan sarraflıkla anılmaya başlamış. Sonra da Sarafis soyadını almışlar. Dedenin sarraflıktan edindiği hatırı sayılır zenginlik,

Stefanos 10 yaşlarındayken erimiş.

Sarafis, kırsal kesimde orta sınıf Yunan ailesinin sağlayabileceği düzeyde bir ilk ve orta öğrenim görmüş. Toplumdaki yoksulluk ve sosyal eşitsizlik, çocuk ruhunda derin izler bırakmış. Daha o zamandan “büyüyünce ne olacaksın” diye soranlara hep yargıç olup adaleti sağlayacağını söylemiş. Ancak, bir yandan çalışıp ailesine yardım ederek sürdürmeye çalıştığı hukuk öğrenimi, askerlik çağının gelmesiyle yarım kalmış.

Askerlikteki büyük yeteneği bundan sonraki yaşantısında belirleyici bir etken olmuş, değil mi?

Evet. Balkan savaşlarının, halkları birbirine kırdıran, bölgeyi uzun süre kavuran o

nürdü. Mesleğini halka hizmet olarak gördü. Selanik'te ordu komutanlığı yaptığı sırada, bölge yöneticilerinin bir grevi kırmak üzere asker gönderilmesi istemini görevden alınacağını bile bile reddetti. Dahası, askerlerin banka ve benzeri finans kuruluşlarını korumalarını yasaklayan bir de emir yayınladı. Tabii, bu yetkilileri öfkeliendirdi ve Sarafis “ceza olarak” cepheye gönderildi. “Bavulum her zaman hazır” dedi.

Cumhuriyetçilerle birlikte oldu. Venizelos yanlısı subaylarla krala karşı darbe girişiminde yer aldı. Sonraki yıllarda ise, halka dayanmayan “cuntacı” hareketlerin yanlışlığını gördü.

Selanik'teki bu girişimlerinin ve yetki-

“O, halklar arasındaki ilişkiyi tanımlarken ‘büyük güçler hepimizi aynı kazanda kaynatıyorlar’ derdi.”

yangının ilk kıvılcımlarıyla birlikte Sarafis askere alındı. Askerlikteki yeteneği ve cesaretiyle kısa sürede ilerledi.

Masabaşı subaylığından nefret eden Sarafis, her zaman cepheye görev almaya çalıştı. Balkan savaşları boyunca ateş alanına işçi ve köylü çocuklarının sürüldüğünü, zengin çocuklarının cephe gerisi görevlerle korunduğunu gördü. Cepheye savaşan köylülerin geride kalan aileleri ise, toprağı işleyemedikleri için büyük toprak sahipleri tarafından kovuluyordu. Bunlar onun gelecekteki düşüncelerini derinden etkiliyordu.

Yeteneği ve cesaretiyle askerlikte ilerledi ve 1924'te askeri eğitim için gönderildiği Fransa'da “her düzeyde görevi üstün başarıyla yürütebilir” raporu aldı.

Sarafis'in ordunun işlevi konusundaki görüşlerinden sözeder misiniz?

O, ordunun halkın ordusu olması, halka karşı kullanılmaması gerektiğini düşü-

lilerle çatışmasının ondaki ilerici yapılanmanın ilk belirtileri olduğunu söyleyebilir miyiz?

Sanıyorum ilk etkiler çok önceki yıllara, 1897'ye uzanıyor. Osmanlıların Tesalya'yı işgali sırasında enüz 6 yaşındaydı, dağlarda bağımsızlık için savaşan gerillalar onu çok etkiledi. Lise yıllarında da Makedonya'da çarpışan Yunan partizanlarına silah sağlayan bir akrabasına taşıma işinde yardımcı olmuştu.

Orta sınıfın çöküşünü, yoksulluğa itilişini, birçok haksızlığı bizzat yaşamış olması güçlü bir adalet duygusunun kişiliğinde silinmez biçimde yer etmesini sağladı. Sonraları öğrendim, orduda onu “Adalet Albay” diye çağırırlarmış.

Sarafis'in bu özellikleri, kralcı-cumhuriyetçi çatışmasında onun cumhuriyetçilerin safında çarpışan bir demokrat olmasını getirdi, değil mi?

Evet. Venizelos'un Selanik'te ayrı bir

hükümet kurduğu ortamda (1916) Sarafis, kendilerine dayatılan krala bağlılık belgesini imzalamayı reddetti ve ertesi gün görevden alındı.

Sarafis'in savaştan önce defalarca hapse girip çıktığını, sürgüne gönderildiğini biliyoruz. İlk hapisliği ne zamandı?

Tam bu olayın ardından, Venizelos kuvvetlerine katılmaya giderken yakalanıp Atina'da hapse atıldı. Ama siyasi dengenin değişmesiyle bir kaç hafta sonra çıktı.

1918'de I.Dünya Savaşı'ndan galip çıkan emperyalist ülkeler ilk iş olarak Rusya'da Çarlığı devirip dünyanın ilk proleter devletini kuran halka yöneldiler. Başbakan Venizelos, bu amaçla kurulan birleşik orduya - emperyalistlerin Batı Anadolu'yla ilgili vaatlerini dikkate alarak - Yunan birliklerini göndermekte gecikmedi. Sarafis'in gitmeyişi bir şans eseri idi. Anılarında şöyle der:

“Kendi ülkesinde sırf anayasaya uymadı diye krala karşı ayaklanmaya katılan ben, az kalsın gerici ve zalim Çar rejimine karşı özgürlük için savaşmış bir halkın üzerine yürüyen ordunun içinde yer alacaktım.”

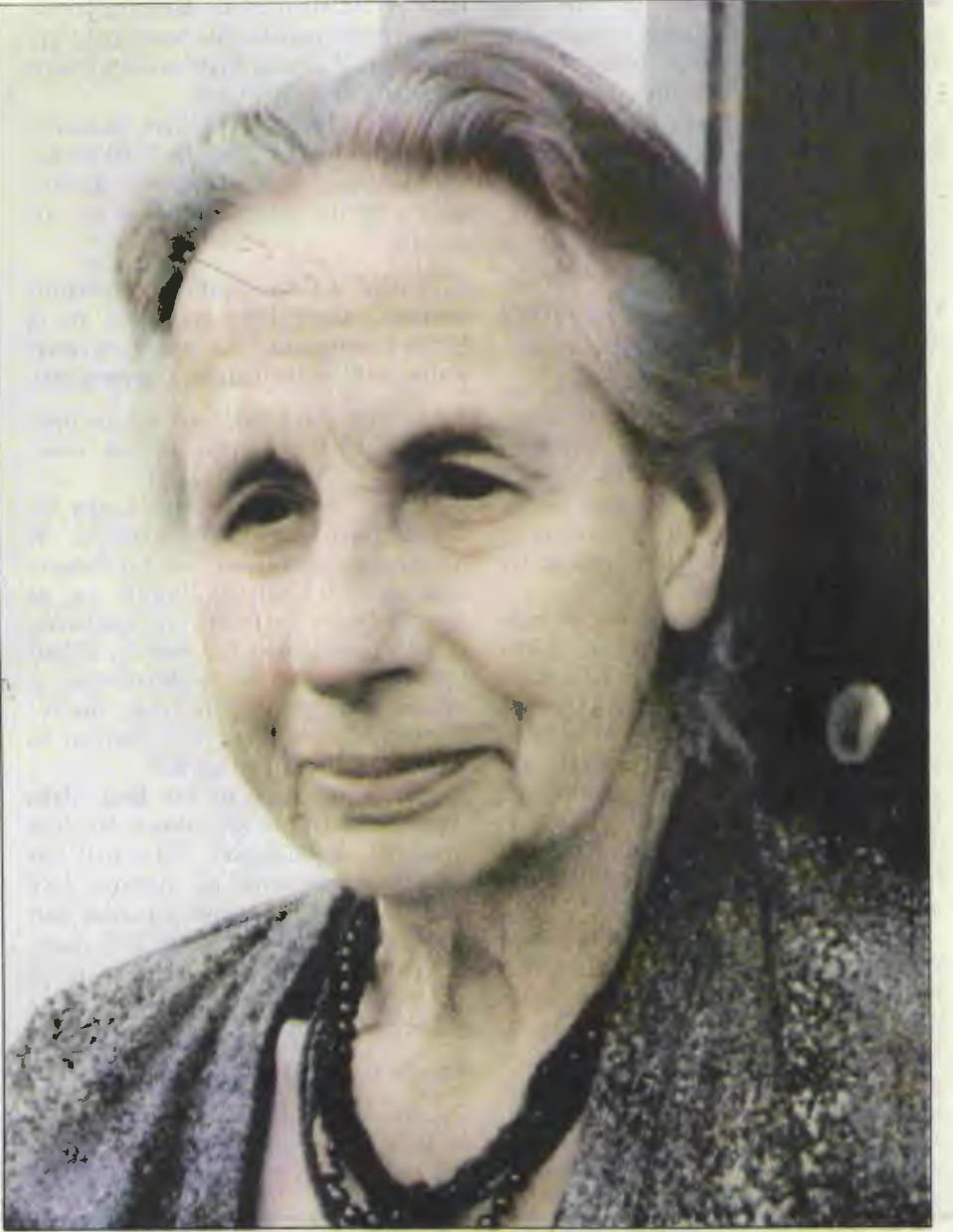
1919'da 5-6 ay kadar bir süre için İzmir'e gönderildi. 1920'de Venizelos seçimleri kaybetti ve Kralın dönüşüyle birlikte Sarafis Kalamata'ya bir buçuk yıl süren bir sürgüne gönderildi.

Komünistlerle ilk karşılaşması ne zaman gerçekleşti?

Katıldığı 1935 subaylar ayaklanmasından sonra aldığı ölüm cezası ömür boyu hapse çevrilmişti. 1936-1940 arasında hapis ve sürgünde geçirdi.

Bu dönem, ülkesinde kralı, askeri diktaları ve kapitalistleri ortadan kaldıracak bir devrimin, tepedeki bazı politikacılar ve subaylarla değil, ancak bir halk hareketiyle gerçekleşebileceğini gördüğü dönemdi.

Egena'da komünistlerle aynı hapishanede kalıyordu. Aralarında ileride Yunanistan Direniş Cephesi'ni yönetecek Apostolu gibi liderlerin de bulunduğu komünistler, hapishaneyi bir Marksizm okuluna çevirmekte gecikmemişlerdi. Sarafis de onların seminerlerine katıldı. Marksist felsefe ve tarihi, hatta antik ve

modern Yunan edebiyatını burada öğrendi.

Sarafis'in EAM ve ELAS'la ilişkileri hakkında neler söyleyeceksiniz?

EAM (Ulusal Kurtuluş Cephesi - Etniko Apelefterotiko Metopo) 27 Eylül 1941'de kuruldu. Sarafis'in katılması ise 1943'e rastlar. Bu gecikmenin ana nedeni EAM'ın monarşistlerle bile işbirliği yapılabileceğini savunmasıdır.

Faşist işgalin ardından bazı arkadaşlarıyla gerilla birlikleri oluşturmaya girişti. Hedefleri ülke çapında bir kurtuluş ordusu oluşturmaktı. Dağınık bir mücadelenin sonuç vermeyeceğini gören Sarafis, dağlarda Şubat 1942'de silahlı savaşımı başlatan ELAS (Ulusal Halk Kurtuluş Ordusu - Ethiko Laikos Apelefterotikos Stratos) kuvvetlerini tanıyıp onların disiplininden, kararlılığından da etkilenerek ELAS'a katıldı. Ve İç Savaş'a kadar ELAS'ın komutanlığını yaptı.

Yunanistan Komünist Partisi'ne (KKE) ne zaman üye oldu?

ELAS'a katılmasından yaklaşık bir yıl sonra. Dağlarda Karayorgi'yle (Direniş hareketindeki komünist liderlerden biri) görüşmelerinden sonra üye oldu ve ömrünün sonuna dek KKE üyesi olarak kaldı. Biliyorsunuz KKE 1947'de yasadışı ilan edildi ve 1974'e dek illegal çalışma yürüttü. Sarafis son yıllarında siyasi bir lideri olarak partinin illegal örgütlenmesinde önemli bir rol oynadı.

EAM'ın yapısı nasıldı ve Komünist Partisi'nin cephedeki yeri neydi?

1940'da faşist İtalya'nın saldırısıyla

Yunanistan savaşa girmiş oldu. Bu dönemde EAM'ı kurma girişimi KKE'den geldi, yöneticilerin çoğu da KKE üyesiydi. EAM içindeki öteki önemli güçler, Yunanistan Tarım Partisi (AKE), Sosyalist Parti (SKE, demokratik sosyalist), Halk Demokrasisi Birliği (ELD, sosyal demokrat), Ulusal Bağımsızlık İçin Emek Cephesi (EEAM, sendikalar) ve Ulusal Dayanışma (EA, işgalden zarar gören halka yardım örgütü) idi.

KKE, başlangıçta sayısal olarak cephenin en büyük partisiydi. Ancak tarım nüfusu ağırlık taşıyan bir ülkede Tarım Partisi, üye sayısı bakımından cephenin en büyük partisi olmakta gecikmedi. Özellikle Zaharyadis'in (KKE genel sekreterlerinden) dönüşünden sonra. Zaharyadis köylülerin Komünist Partisi'ne katılmasına karşıydı. Onlara Tarım Partisi'ne gitmelerini söylüyordu. Tarım Partisi köylülerin Komünist Partisi gibi birşeydi ama bence bu yanlış tutumdur.

Zaharyadis direniş yılları boyunca sürgündeydi, bazı yanlışları buradan kaynaklandı. Yığın hareketinin nabzını elinde tutamadı. Partiyi eski kadro partisi olarak tutmak istedi ve bu anlayışın iç savaşta olumsuz rolü oldu.

Sarafis bu konuda ne düşünüyordu?

Partinin olabilen en geniş yığını kucaklamasından yanaydı. Küçük kadro partisi anlayışı ona, hele Yunanistan'ın koşullarında (şehir proletaryasının azlığını düşünürseniz) hiç çekici gelmemişti.

EAM'ın programı nasıl bir içerik taşıyordu?

EAM'ın "Halk Demokrasisi" diye ad-

landırılan programı sosyalist karakterde bir programdı. Halk mülkiyetini, katılımcılığı, ademi merkeziyetçiliği ve yerel yöneticiliği vurguluyordu.

EAM'ın programının bir bölümü şöyle diyordu:

"Bağımsızlık kavgası, insanların yoksulluk ve açlıktan öldürülmesine karşı ekmek, ücret ve ilaç için yürütülecek günlük mücadeleden başlar..."

EAM'la KKE'nin görüş farklılıklarına değinsek.

EAM'ın özellikle ademi merkeziyetçiliğine ve yerel yönetimleri öne çıkaran yaklaşımına KKE içinden tepkiler vardı. KKE 1934'ten beri Sovyet sistemini savunuyordu. Ancak, bağımsızlık savaşını kazandıktan sonra komünistlerin zor yoluyla iktidarı almaları konusunda kendi içinde de görüş ayrılıkları vardı.

Bildiğimiz kadarıyla EAM'da ilginç bir tartışma noktası daha vardı: Yığınların ne ölçüde önünden gitmeli, yığınların onayını almak ne derece demokrasinin gereğidir, gibi...

Bu çok ilginç bir nokta. Sarafis'le bir keresinde uzunca tartışmıştık.

Bir yığın hareketi halkın o gün ulaştığı düşünce yapısının ne kadar ilerisine geçmelidir? Sarafis kadın sorunuyla bağlı olarak bu çelişkiyi yaşadıklarını anlatmıştı. "Kadınlara eşit haklar vererek halkın kabul edebileceği düzeyin ötesine geçmiş oluyorduk, bunu yaptık ama ceremesini de çektik" demişti.

Ceremeden kastettiği de şuydu: Sarafis, bağımsızlığın ardından gelen Varkiza gericiğinin, kadınları eski ko-

numlarına itmeye istekli erkeklerden büyük destek aldığı kanısındaydı. Ama tabii ki ödenen bedel yapının yanlış olduğu anlamına gelmiyordu.

Kadınların anti-faşist direniş hareketine katılımı nasıl oldu?

Kadınlar direniş hareketine çok değerli bir destek sağladılar. Büyük cesaret örnekleri gösterdiler.

Yunanistan'da kadının durumu çok kötüydü. EAM'ın kadınlara eşit haklar vermesi doğru bir tutumdur. Ama Yunan kadını eşitlik konusunda erkekleri pek yanına alamadı. Erkeklerin (solcular dahil) kadınlara tutumu pek iyi değildi. Kadınlara siyasi eşitlik teorileriyle tutarlı davranmıyorlardı.

Kadınların direniş hareketinde aktif rol alması eşitliğe doğru ilerlelemlerinde etkili oldu, değil mi?

Tabii. EAM kadınların katılımına büyük önem veriyordu. Hatta o dönemden hoş bir anı olarak, bir köylü kadının kocasına "çocuğu yatır, hayvanlara da yemini vermeyi unutma, ben toplantıya gidiyorum" dediğini anlatırlar.

Evet, kadınların katılımı teşvik ediliyordu. Hatta ELAS'ta bir kadın birliği bile kurulmuştu. Kadın subaylar sadece kadın birliğinde değil, diğer birliklerde de kumanda eder, askeri eğitim verirdi.

Kilisenin toplum üzerindeki etkisi ve bunun direniş hareketine yansımaları ne ölçüdeydi?

Yunanistan'da kilise ulusal kimlikle sıkı sıkıya bağlıdır. Sanırım, uzun süre farklı bir dinden işgalcinin egemenliği altında kalan yerlerde çoğu kez böyle olmuş.►

İrlanda ve Polonya'da da aynı şeyi gözledim. Osmanlı işgali döneminde Yunan milliyetçiliği diye birşey yoktu. Ortodoks Hristiyanlık vardı.

Yunanistan'da kilisede bir tür sınıfsal bölünme vardır. Örneğin sıradan vatandaşlar olan köy papazları kilisede yöneticilik katlarına yükselemezler. İşte, özellikle bu "alt sınıf" din adamları direniş hareketini aktif desteklediler.

Direnişten sonraki dönemi, İç Savaş'ı anlatabilir misiniz?

Direniş başarıya ulaştıktan sonra, ne yazık ki KKE bunun sonuçlarını değerlendiremedi. İngiltere ikinci bir işgal kuvveti gibi Yunanistan'a el attı. 12 Şubat 1945'deki talihsiz Varkiza Anlaşması'yla ELAS lağvedildi ve komünistler de dahil tüm anti-faşist direnişçiler silahlarını teslim ettiler.

Anlaşmanın şartlarına uymayan İngilizlerin ve Yunan gericiliğinin yoğun saldırısı ile yüzyüze kalan KKE, 1946 Mart'ında yapılan seçimleri boykot etti. Ardından, monarşistler Eylül 1946'da yaptıkları bir oylamayla krallığı geri getirme kararı aldıklarında komünistler iç savaşa gitmek zorunda kaldılar, dağlarda gerilla savaşı başladı. Sarafis'le birlikte hareketin önderleri 1946'da tutuklandılar.

KKE'nin Demokratik Ordu'sunun Ağustos 1949'da ABD destekli hükümete yenilmesiyle İç Savaş sona erdi. Bu destek o düzeydeydi ki, daha yeni keşfedilmiş, deneme aşamasındaki napalm bombası bile hükümet kuvvetlerinin kullanımına sunulmuştu.

İç Savaş'ta Yunanistan hükümetinin resmi yazışmalarına göre bile üçbinden

fazla gerilla idam edildi. Binlerce komünist, demokrat adalardaki toplama kamp-larındaydı. Yalnızca Makronisos toplama kampında 3500 kişi vardı.

1948'de kamp kumandanı, Sarafis'e tek bir pişmanlık sözüyle baskılardan kurtulabileceğini söylediğinde Sarafis, tıpkı 1946'da olduğu gibi, tek bir söz etmedi.

Sarafis'in ELAS kitabına yazdığınız önsözde, onun 1946 seçimleri ve İç Savaş konusunda KKE genel sekreteri Zaharyadis'le tartıştığını söylemişsiniz.

Sovyetlerin aksi yönde önerisine rağmen, 1946'da KKE seçimleri boykot kararı aldı.

Sarafis bunun büyük bir yanlış olduğunu savundu. Seçime katılmak, İç Savaşı engelleyebilecek son bir çabaydı ona göre. İç Savaşta İngiliz ya da Amerikalıların hükümeti tüm güçleriyle destekleyeceklerinin farkındaydı. Zaharyadis'e "seçimlere katılmamanın iç savaşa götüreceğinin farkında mısın" diye sorduğunda Zaharyadis partinin bu sonucu kabullendiğini söyledi.

Sarafis İç Savaş'ın bir hata, daha doğrusu işlenmesi kaçınılmaz bir hata olduğunu düşünüyordu. Ülke öyle bir şiddet ortamındaydı ki, hatanın niye yapıldığını, daha doğrusu yapılmak zorunda kalındığını da görebiliyor insan. Şehirlerde polis tutuklamaları ve kırsal alanda beyaz terör direnişçileri dağlara çekilmeye zorluyordu.

Sarafis bu görüşünü açıkladı mı?

Dışarıya açıklamadı, Zaharyadis'le tartıştı. Partiyi eleştiren en küçük bir sözün bile kendisini uğradığı ağır baskılardan

kurtarabileceği o dönemde Sarafis bu eleştirisini asla dışarıya yansıtmazdı.

Sarafis iç savaş sonrasında milletvekilliği de yaptı...

Evet, 1951 seçimlerinde ezici bir oy çoğunluğuyla kendi bölgesi olan Larissa'dan meclise seçilmişti.

Meclis üyelerinin çoğunun aksine seçim bölgesinde köyleri dolaşmayı, halkın derdlerini dinlemeyi severdi. Saniyorum Türkiye'de de böyledir, milletvekilleri sadece seçim zamanı ortaya çıkarlar.

Seçim sonrasında örgütlenme çalışmalarına giren EDA'nın (KKE'nin yasaklanmasıyla komünistlerin kurdukları legal sol parti) lideri Gavrilidis, Beloyannis olayından ötürü tutuklanınca, Sarafis, 1952 yılında EDA'nın genel sekreteri oldu. 1957'de CIA tarafından öldürüldüğünde EDA genel sekreteriydi.

General Sarafis'in ölümüne ilişkin bütün veriler, ölüme yol açan "trafik kazası"nı CIA'nın gerçekleştirdiğini gösteriyordu. Bu konuda yeni kanıtlar ortaya çıktı mı?

Ek olarak sadece şunları öğrenebildik. Amerika'da konuyu araştıranlar "kaza"yı gerçekleştiren Amerikan üssü görevlisinin ortadan kaybolduğunu söylüyorlar. Ancak ailesi çok ilginç bir bilgi vermiş: kızkardeşinin düğünü için memleketine beklenen söz konusu Amerikalı tam "kaza" öncesinde ailesine mektup yazıp, önemli bir görev aldığını, gelececeğini bildirmiş.

Sarafis'in CIA tarafından öldürüldüğü Yunanistan'da herkes kabul ediyor. Öldürüldüğü bölgenin polisi, onun her ha-

reketini Amerikan üssüne rapor ettiklerini mahkemede açıkladı. Ayrıca o günlerde bitiştiğimizdeki evin ABD hava üssüne 3 ay önce kiralandığı ve bir telefon cihazı yerleştirildiği açığa çıktı.

Eşiniz Stefanos Sarafis'in enternasyonalist bakış açısı ve Türk-Yunan halklarının kardeşliğiyle ilgili görüşlerini anlatır mısınız?

Balkan savaşları pek çok insanda milliyetçi duyguları azdırırken onda tam tersi etki uyandırmıştı. Balkan halkları arasında gerçekte düşmanlık olmadığını, emperyalistler tarafından birbirine düşürüldüklerini görebilmişti.

O, halklar arasındaki ilişkiyi tanımlarken "büyük güçler hepimizi aynı kazanda kaynatıyorlar" derdi. Bu cümlelerin Sarafis'in görüşlerini çok iyi özetlediğini düşünmüştüm hep. Birinin Türkler aleyhinde konuştuğunu duysa kızar, "sen farkında değil misin, bunlar hepimizi aynı kazanda kaynatıyorlar" derdi.

Son sorumuz günümüzle ilgili olacak. Sovyetleri Birliği'ndeki son gelişmeler KKE'de tartışmalara yol açtı. KKE yönetimi, Sovyet komünistlerinin darbe girişimini destekleyen bir açıklama yaptığında parti içinden tepkiler geldi. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Sovyetler'de ve Doğu Avrupa'da olanlar sürpriz değildi bence. KKE bu tartışmanın ardından bölünme sürecine girdi. Birşey söylemek için erken belki, ama bölünme kaçınılmaz görünüyor.

Sovyetler'de ve Doğu Avrupa'da büyük tehlike, milliyetçiliğin her yanı kaplaması ve halkların yine birbirine düşürülmesidir. ●

Alev Yayınları

**İşçi sınıfının demokrasi kavgası
gün 24 saat sürüyor. Bu kavganın anahtarı
doğru bilinçtir.**

Okunacak En Büyük Kitap İnsandır (Üçüncü Baskı)
(R. Yürükoğlu)

Marksizm'de İşçi Sınıfının Kapsamı ve Türkiye
(Emine Engin)

Romanya'da Karşı Devrim
(Mercan Köklü)

Ali Özsoy Dede: Görüşleri - Şiirleri

Metal İşkolunda Sendikal Birlik Sorunu
(Ali Babaishak - Mercan Köklü)

Savaşlı Yıllar I: Son Görgü Cemi (roman)
(İsmail Kaygusuz)

Beni Avuçlarınızın İçine Yazın (şiir)
(Ozan Öncü)

Faşizm ve Burjuva Demokrasisi
(R. Yürükoğlu)

Kıvılcım Yağmuru (şiir)
(Abidin Aydın)

Musahiplik
(İsmail Kaygusuz)

ÇIKIYOR

13.000TL

12.000TL

10.000TL

5.000TL

22.000TL

Yeni Çıktı

10.000TL

ÇIKIYOR

ÇIKIYOR

ÇIKIYOR

KİTAPÇILARDA

İSTANBUL HEMŞERİLERİ

İSMAİL BİLEN
ROMAN

Türkiye işçi sınıfının değerli önderi, TKP'nin 7.genel sekreteri İsmail Bilen'in 1955'lerde yazdığı ve onyıllar boyu tozlu rafların kuytulduğunda tutulmuş bu romanı işçi, devrimci kamuoyuna sunmaktan sevinç duyuyoruz.

ALEV YAYINLARI'NIN KİTAPLARINI KİTAPÇINIZDAN BULABİLİR, TOPLU, ÖDEMELİ VE İNDİRİMLİ KİTAP İSTEKLERİNİZ İÇİN BİZİMLE DOĞRUDAN İLİŞKİYE GEÇEBİLİRSİNİZ. YAYINEVİMİZ, İŞSİZLERE %40 İNDİRİM UYGULAMAKTADIR.

ALEV YAYINLARI, PİYERLOTI CADDESİ 17/4-C ÇEMBERLITAŞ - İSTANBUL TEL: 516 84 64
DAĞITIM: CUMHURİYET KİTAP KULÜBÜ, İSTANBUL: ARKADAŞ, PAPIRUS, SAY, TUMDA, ANKARA: ADAŞ, DOST, İZMİR: İLERİ

Alev Yayınları

DOĞUMUNUN 200.YILINDA FARADAY

Yusuf Koçak, 19.yüzyılın ünlü “alaylı” bilim adamı Michael Faraday’ı anlatıyor

Michael Faraday, 1789 burjuva devrimini izleyen koşullarda ilkokuldan sonra kendini yetiştirmiş, üniversite eğitimi görmemesine karşın 19. yüzyılın en önemli buluşlarını gerçekleştirmiş, işçilikten yetişme bir bilim adamıdır.

Ailesinin İrlanda asıllı olduğu, 1567 yılında O'Neill isyanının bastırılması üzerine Kuzey İngiltere'ye geçtiği söylenir. Dedesi Yorkshire'da küçük çiftçi, babası ise nalbant-demirci idi. Ailesi sonradan Londra'ya göçetti.

Faraday, 22 Eylül 1791'de Londra'da doğdu. İlkokuldan sonra, 13 yaşında, kiralık gazeteleri dağıtıp toplayan “ayakçı” olarak çalışmaya başladı.

Faraday, bu dükkanda ciltlediği kitapları okuya okuya bilime yöneldi. Araştırma yöntemlerine merak saldı. 1809'da bir kayıt defteri tutmaya başladı, 1810'da kendi kendini eğitenlerin kurduğu guruplara katıldı. Elektrik ve kimya konuları ilgisini çekiyordu.

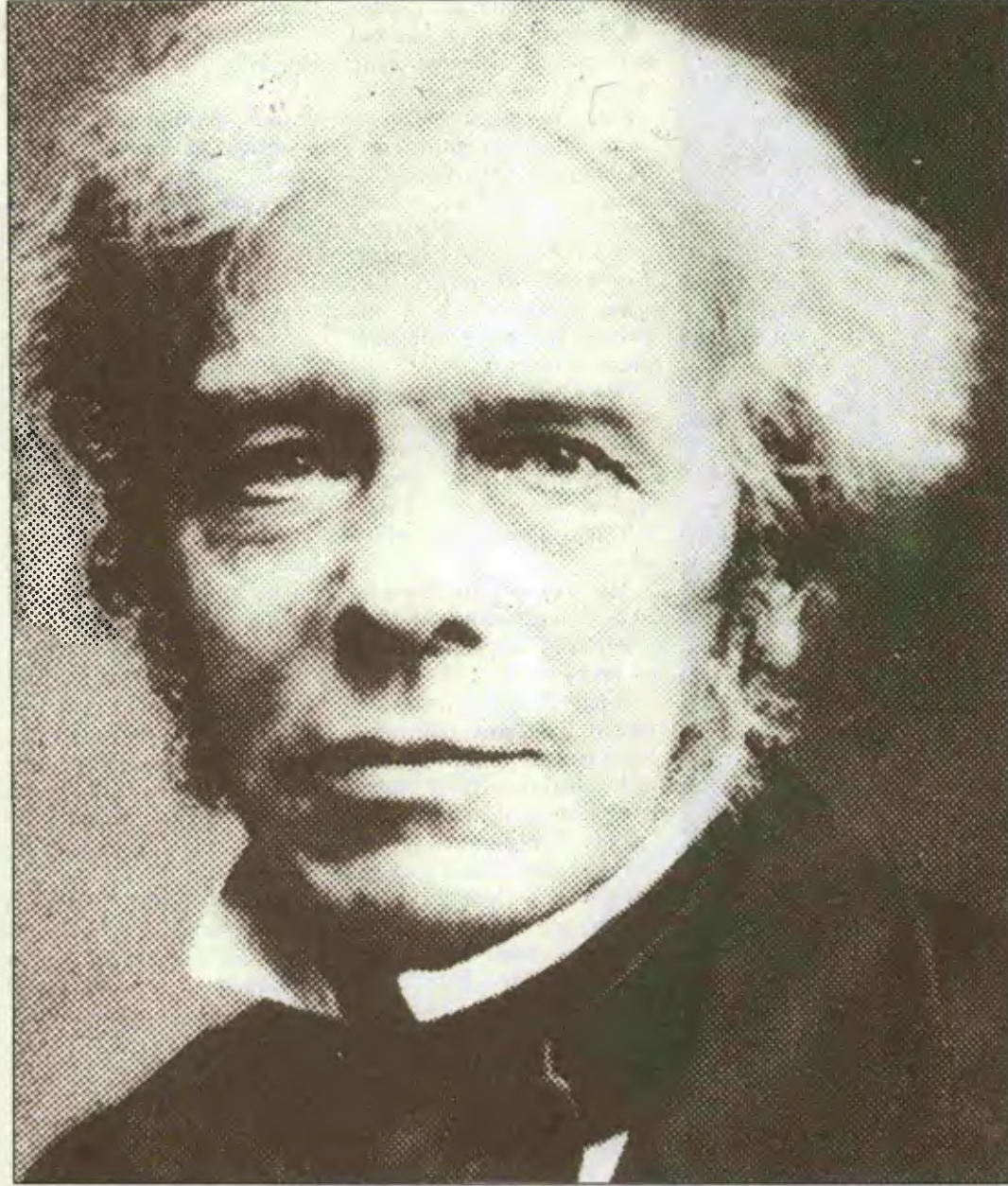
İşe girişinden sekiz yıl sonra, 1812'de ustasının verdiği bir biletle Kraliyet Enstitüsü'nde bazı seminerlere katıldı. Tuttuğu notları ciltleyerek günün en seçkin kimyacıları olan Humphry Davy'e gönderdi, ondan “bilim alanında her hangi bir kapasitede iş” istedi. Mart 1813'de laboratuvar asistanı olarak Kraliyet Enstitüsü'ne kabul edildiğinde 21 yaşındaydı.

1813-1815 arasında Davy'nin asistanı olarak Avrupa'nın en seçkin öğrenim ve araştırma merkezlerini gezen Faraday, döndüğünde yetişkin bir kim-yagerdi.

Michael Faraday'ın pozitif bilimlere ilgisinin oluşumunda ailesinin dünya görüşü etkin oldu. Dedesi 1730'larda ortaya çıkan küçük bir Hristiyan Cemaatine (Sandemanyanlar) bağlıydı. Bu cemaatin kurucusu John Glas, kilisenin bir kurum olarak varoluşunun savunulamayacağını belirtiyor, Kilise ile devlet arasındaki bağlaşıklıkla “dünyevi devlet Allah'ın kilisesine ne karışıyor” diye sorguluyordu. “Kilise ile devlet birbirinden ayrılmalıdır” görüşünü yaydığı için 1730'da Presbiteryen Kilisesi'nden atılan Glas, Sandemanyanlar topluluğunu oluşturdu.

Faraday'ın dedesinin bağlı bulunduğu Sandemanyanlar'da halktan ayrı din adamları ve törenler yoktu. Servete tapma şiddetle kınanıyor, yoksulla dayanışma, cemaat olarak dostluk içinde ve sade yaşama

“Fen cumhuriyetine inanıyorum”

savunuluyordu. “Boşuna göğce bakıp durmayın, Kitap okuyun ve doğayı inceleyin, herşey öğrenilebilir,” diyorlar, bilimsel çalışmayı teşvik ediyorlardı. Faraday, 1821'den 1864'e dek bu kilisede yer aldı ve Dedelik yaptı.

Faraday'ın modern bilim ve teknolojiye katkıları

Giderek usta bir kimyacı olan Faraday, elementlerin özelliklerinin tanınması üzerine çalıştı. Benzeni buldu. Elektrik etkilenme üzerine kafa yordu. Amper'in bu konudaki teorik açıklamaları üzerine ciddi olarak araştırmalara başladı. Başarılı çalışmaları sonunda Kraliyet Enstitüsü'nün başına getirildi.

Faraday, madde ile enerji

arasındaki bağı araştırırken, bir enerji biçiminin başka enerji biçimlerine dönüştürülebileceğini savundu. 1820'de, maddenin elektronik çekim güçlerine dayalı, madde ile enerji arasındaki ayrımı kaldıran açıklamayı kabul etti.

Matematikte ustalığının eksik olması, onun manyetik alan, elektrik alan, vb. teoriler üzerine çalışmasına engel olmadı. 1821'de elektrik akımıyla mekanik dönme hareketini gerçekleştirdi. Yani elektrik motorunun ilkesini buldu.

1831'de manyetik etkileşmeden elektrik üretmeyi başardı. Mekanik hareketten elektrik enerjisi üretmenin (jeneratör) prensibini koyarak bugünkü elektrik endüstrisinin temelini attı. Bu, haberleşme araçlarının gelişmesinde, endüstrileşmede

başka buluşlarla birlikte devrimci sonuçlar yarattı. Endüstriyel gelişmeye hamle yaptırdı. Emegün üretkenliğini yükseltti. Kapitalizmin, komünizmin maddi temellerini oluşturmaya eşsiz katkısı oldu.

Eski ciltçi çırağı Faraday, 1833'de elektrolizin yasalarını kaleme aldı. Bu katkı, özellikle metal işleme ve kaplama işlerinin hızla yayılmasını getirdi.

Faraday, 1848'de Avrupa'da fırtına gibi esen devrimlere, daha sonra Amerikan iç savaşına uzak durdu. Baki kalanın “fen alanı” olduğunu düşünüyor, “bir cumhuriyete inandım, o da fen cumhuriyeti” diyordu. Ancak, basit bir ampirist de değildi. 1819'da şöyle diyordu:

“Dünyanın başlangıcından bu

yana her yeni oluşumda fikirler değişmiştir. Mükemmelliğin tekelinin kendinde olduğunu sanmak saçmalaktır... Maddenin genel yapısı üzerine görüşlerin tarihi bu dediğimi destekleyici kayda değer örneklerle doludur... Felsefi noktalarda dikkatli olmalı, acelecilikten kaçınılmalıdır. Kanıtlar iyice sinanarak kabul edilmelidir. Felsefi önyargılardan korunulmalıdır. Bilimde ilerlemek istiyorsan, önüne kendi elinle engel çıkartmamalısın.”

Faraday, “kendi kendine devrimini olan madde” modelinin Ateizme (tanrıtanımazlığa) çıktığını görmüş, ama yakın çevresinden öteye bu konuları açmamıştı. O, epistemolojiyi, bütün araştırmalardan, bilimlerden genel sonuçlar çıkartmayı başkalarına bırakıyordu. Ama yaptığı işle - başka bilim adamlarıyla birlikte - materyalizmin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Frederik Engels'in 19.yüzyılın bilimsel-teknolojik ilerlemelerine ilişkin sözlerini hatırlayalım:

“Bu üç buluşun (hücrenin bulunuşu, enerjinin dönüşümünün bulunuşu ve Darvinizm adı altında bilinen evrim teorisinin bulunuşu - Engels) ve doğa bilimlerindeki müthiş ilerlemelerin sayesinde, bugün, yalnız ayrı ayrı ele alınan değişik alanlardaki doğa olayları arasındaki ardarda zincirleme sıralanışı değil, ama başka başka alanlar arasındaki bağlantıyı da gösterebilecek ve böylece, ampirik doğa biliminin bize sağladığı olgular yardımıyla, doğanın zincirleşiminin bir bütün halinde tablosunu hemen hemen sistematik bir biçimde sunabilecek durumdayız.” (F. Engels, “Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesi'nin Sonu”, 1885.)

“Bu şekilde, materyalist doğa anlayışı, bugün geçen yüzyıldan bambaşka bir biçimde sağlam temellere dayanmaktadır... Bugün bütün doğa, gözlerimizin önünde hiç değilse büyük çizgileriyle, açıklanmış ve anlaşılabilir bir zincirleşmeler ve süreçler sistemi olarak uzanıyor.” (F. Engels, “Felsefe İncelemeleri”, Sol Yayınları, s.69)

25 Ağustos 1867'de öldü. Sağlığında Kraliçe Viktorya'dan “Sir” ünvanını kabul etmemişti. Ölümünde de, burjuvazinin has adamlarının gömüldüğü Westminster Abbey'e, Newton'un yanına gömülmek yerine, basit bir mezara, törensiz olarak gömülmeyi vasiyet etti. Mezarlığı Highgate Mezarlığı'nda Marks'ın mezarından 80 metre kadar uzaktadır.

Enternasyonalist proletarya, Faraday'lara vefa borcunu, geleceğin toplumunda elektriği, elektroniğiyle en ileri bilim ve tekniği komünist ekonominin ana dayanağı yaparak ödeyecektir. ●

Edebiyatımızın en değerli şairlerinden biri olan *Orhan Veli*'yi, ölümünün (1950) 41. yıldönümünde sevgi ve takdirle anıyoruz

A. H. Celasun Dede yazdı

VELİYDİ, DELİYDİ, ÇELEBİYDİ,

Taşan'da iki kahve vardı, birinin adı Kızılırmak, ötekinin İstanbul Posta Salonu. İşlevleri aynı, müşterileri değişti.

Kızılırmak'ta gündelikçi ırgatlar, ameleler, gurbetçiler, İstanbul Posta Salonu'nda Ecevitler, Fevziogulları, mimar Numanlar, Aydın Nisariler. Birincisinde ırgatların gündeliğinde KOÇLAR YARATILIR inşaat sektöründe, diğerinde devletin has adamı olmanın temelleri atılır.

Ben o sıralar her ikisine de gider gelirdim. Edebiyatı İstanbul Salonu'nda Cahit Sıtkı'ları dinleyerek öğreniyordum. Kızılırmak'ta Orhan Veli diye birine rastlayıncaya kadar.

Ameleler işe gitmezlerse bu kahveye hacatlarını (aletlerini) bırakırlardı. Hepsinin kiralık bir dolabı vardı.

Orhan Veli benim Alevi kökenli olduğumu öğrenince, "bu yoz, bu dipsiz Osmanlı Edebiyatı yerine Güzel Türkçe ile söylenmiş Anadolu Ozanlığına in" demişti.

Yahya'dan Nedim'e değin tüm divan şairlerinde kelime oyunları ve tutarsızlık tümce-leri üstünde dururdu. Örneğin:

"İşte üç çifte kayık
İskelede amade
"Gidelim servü revanım
"Yürü Sadabade"

Şiirindeki üç çifte kayığın sonraki kıtada zevrakçe teknesine dönüşmesini gösterir, böyle küçük bir teknenin üç çifte (kürek) takamayacağını vurgular, "tuturaklı darbuka şiirleri bunlar" derdi.

Çok küçüktü adanın biri
Çıkmak istedi özgürlük ağacına
Tutup astılar adamı
Çıkmak istediği ağaca
İp bir kere baktı
Bin kere baktı
Egemenler için
araç olduğuna utandı

derken, Türkiye'de o tarihlerde demokrasinin olmadığını anlatıyordu.

"Uzanıp yatıvermiş sere serpe
"Kolunu kaldırmış koltuğu görünüyor
"Entarisi sıyrılmış hafiften

"Bir eliyle de göğsünü tutmuş

"Olmaz ki, böyle de yatılmaz ki"

de ise, dönemin bürokrasisini yiyip içip tıkıştırırken, balolar danslar Alman militarizmiyle kol kola 2.Dünya Savaşına alkış tutarken hicvediyordu.

Cep delik
cepken delik
yen delik
yelken delik
Kevgir misin a kardeşlik...

Kardeş sözcüğünü en iyi bir o, bir Orhan Kemal, bir de savcı Doğan Öz kullanmıştır.

Bana hep 'dinle' derdi, 'sen bizde olmayan bir hazineye, bir kültüre sahipsin. Alevi insanın kültürü bize Demokrasi getirir getirmesine de Çankaya bu konuda sağır, tek parti demokrasiyi sevmeyiz', derdi.

Orhan Veli dürüst ve aç, hep dostları için çalıştı. Tercüme yaptı, şiir yazdı. Kendisi çok az yiyen, ama içkiyi içmenin hakkını veren Neyzen baba gibiydi.

İstanbul Posta Salonu'nda Almancılar Orhan'a verip veritirirdi. Kızılırmak ırgatlar kıraathanesi bir nevi kızıl akardı ve Don'a dönüşmüştü.

Engin kültür birikimi vardı Orhan'ın. Bir Parisliye Fransızca gramer dersi dersi verecek kadar. İleriyi de görür, Fransız komünistlere takılırdı, 'siz sonunda galibiyeti De Gol'e satarsınız' derdi.

Çankaya'ya francala ekmek taşıyan Cemse arabanın arka kapağı açılıp da aç insanların önüne has ekmek saçılınca söylediği şu şiir belleğimden hiç çıkmamıştır:

"Savaşa Kurtuluş dediler
"has ekmeği
"sabunu
"şekeri
"bezi
"gazı
"ve herşeyi
"kumandanlar yer
"eeee öyle olunca da
"aç it fırın duvarı yıkar
"bu atasözünü de şimdi öğrendiler."

O coştı mu, kendini kaptır-

dı mı daha da enginleşir ve daha da bir proleter olur çıkardı.

Fakat etrafındaki tahta perde, açlık ve gariplik edebiyatı yapanlar o'nu Garipçi yaptı çıktı.

Hatta bir keresinde bir burjuva kızına, öyle böyle değil köklü bir burjuva kızına âşık olan bir arkadaşı, Orhan'a gelip para istemişti. Amacı kızla Beyoğlu'ndaki De Güstasyon'da buluşmak. Oradan beş-on papelle zor çıkılır. Beş-on papelse bir ayda zor kazanılır. Orhan parayı olsa verecek vermesine de, kızın sınıf farkı için şöyle der: "Canan ki De Güstasyon'a gelmez, Balık Pazarı'na hiç gelmez.

Baba Neyzen nasıl ki ayakkabı boyacısına "boya ulan şu yüzümü al mangırı, herkesin kara yüzü yaşamının içinde benim beyaz yüzüm zencileri andırıyor" derdi.

Ezen ve ezilen çarkı içinde İstanbul'u dinlerken:

"İstanbul'u dinliyorum
gözlerim kapalı
"Bir kadın geçiyor
kaldırımdan
"Şarkılar türküler
laf atmalar

"Bir şey düşürüyor
"Elinden yere
"Bir gül olmalı
"İstanbulu dinliyorum gözlerim kapalı"da siyasi mesajı kavramak için insan yüreğinin proletaryanın yanında olması gerekir.

Benim tanıdığım Orhan Veli, biraz Nazım, biraz Bektaş, biraz İstanbullu, amma çokça proleterdi. Onu çekip çıkartamadık Garipçilerin içinden, İstanbul Dükalığı pisliliğinden. Vera'lar Nazım Vakfı'na yağdanlıklarla, Fatoş'lar Yılmaz Vakfı'na boşlukta gezen aydın ve fraksiyonlarla gideceklerine, Türkiye'ye bir tek vakıf gerekli. *Tüm Sanatçılar Vakfı*. Ama proletarya'dan olanlar için. Bunu da Aziz'ler değil, yüce Türkiye Proletaryası ve onun siyasi örgütü yapacaktır kuşkusuz.

Veliydi, deliydi, çelebiydi, şairdi. Anabildiysem ustamı ne mutlu bana. ●

EKİM DEVRİMİ'NE SELAM

**Seher Doğan'ın
yazdığı, Büyük
Ekim Devrimi'ni
ve Marksizmi
savunmanın
günümüz
koşullarında artan
önemini anlatıyor**

BU YIL şanlı Ekim Devriminin 74. yılı. Ekim Devriminin aydınlatığı yolda, Marksizm-Leninizm bayrağını elden düşürmeden yürüyenlere selam olsun.

Çağımıza kapitalizmden sosyalizme geçiş çağı diyoruz. Ne gariptir ki, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını başlatan, ilk sosyalist devletin doğumu olan Ekim Devrimi'ni sosyalist sistemin çöktüğü bir dönemde kutluyoruz.

Ekim Devrimi, emperyalizmin derin bir krizinin dünyayı kanlı bir savaşın içine soktuğu 1912-17 yıllarında, gerçekleştirildi. Savaş çıktıktan sonra, savaş öncesi aldıkları kararlardan vazgeçiveren II. Enternasyonal partileri kendi burjuvazilerinin yanında, savaştan yana tutum aldılar.

Bolşevikler ise savaşta silahları burjuvaziye çevirmek gerektiğini, devrim mücadelesini olgunlaşan koşullardan yararlanarak yükseltmek gerektiğini savundular. RSDİP, Lenin önderliğinde çelik disiplinli bir parti haline geldi. Lenin'in kararlı devrimci önderliği ve usta siyaseti Bolşevikler ve Rusya proletaryasını devrime götürdü.

Dünyada ve Türkiye'de Leninizmi sosyalist ülkelerdeki çöküşün suçlusu ilan eden reformistlerin Lenin'den hiçbir şey anlamadıkları nasıl da belli.

Lenin, Marks ve Engels'den sonra işçi sınıfının en büyük önderidir. Leninizmin özü proletarya hegemonyasıdır. Proletarya hegemonyasının içi Marksizmle doludur. Marksizm ve Leninizmi birbirinden ayırmak proletarya hegemonyasının içini boşaltmaktır. Bu ise devrimin başarısını ve dünya işçi sınıfının geleceğini büyük tehlikeye atmak demektir.

DÜNYA KOMÜNİST hareketi yoğun bir saldırı altındadır. Dünya çapında karşı-devrim ve geri-

cilik dönemindeyiz. Sosyalist sistem çöktü.

Çarlık Rusya'sından devralınan son derece geri bir ülkeden sosyalizm altında 70 küsur yıl gibi kısa bir zamanda bir dev yaratılmıştı. Şimdi ülkeyi kıtlık bekliyor!

Yetmişdört yıllık amansız bir mücadelenin ardından, Sovyet işçi sınıfının tüm kazanımları amansızca sulara salınıyor.

Sovyetler'in bu duruma gelmesinin temel iki sebebi, sosyalizmin çok geri bir ülkede kurulması ve Lenin'den

sonraki yöneticilerin yaptıkları ağır hatalardır. Ve ama bütün bu sorunları sosyalist yoldan çözmek (dünya devrimine destek ve aktif yığın demokrasisi) mümkündür ve hâlâ da mümkündür.

Ancak, haklı bir istem olan "demokrasi" sloganıyla ortaya çıkarak bir süre kitleleri peşine takan Gorbaçov ve ekibi, kapitalizmin restorasyonu ile sosyalizmi çözmeyi amaçlıyor. Onu dünya emperyalizmi destekliyor. Oportünizmin partiyi ve devleti çürütmüş olması ona yarıyor.

Çöküşün faturasını ödeyen Sovyet işçi sınıfının yaşam standardı düşüyor, çalışma koşulları ağırlaşıyor. İşsizlik hızla artıyor.

Sovyetler Birliği'nin, dünyanın gidişini belirlemedeki rolü de sıfırlandı. Bu, emperyalizmin ayakta kalan sosyalist ülkelere saldırılarını azdırdı. Devrim mücadelesinin emperyalizmin zayıf halkalarında gerilemesine sebep oldu.

Bu arada sosyalizmin tüm değerlerine karşı yoğun bir ideolojik saldırı yürütülüyor. Tüm dünya komünist partileri

sosyal demokrat bir çizgide dolanıyorlar.

Günümüzü belirleyen koşulların öteki yanı, dünya kapitalist ekonomisinin içinden geçtiği gerileme dönemidir. Bu gerilemenin faturasını da işçi sınıfı ödüyor.

DÜNYA KAPİTALİST ekonomisindeki bunalım en zorlu etkilerini emperyalizmin zayıf halkalarında gösteriyor. Bir zayıf halka olan ülkemizde egemen sınıfın durumuna baktığımızda, emperyalistleşme gereksiniminin ve giderek daha ağır yaşanan ekonomik bunalımın, burjuvazi içinde birlik istemini güçlendirdiğini görüyoruz.

Türkiye burjuvazisi, emperyalistleşme isteğini gerçekleştirmek için sosyalist ülkeler pazarına atlamış durumda. Sovyetler'in Orta Asya cumhuriyetleri hazır pazarlar olarak görülüyor.

Burjuvazi, öte yanda, işçi sınıfını Disk'i kullanarak bölme çabalarını sürdürüyor.

Bir zamanlar devrim mücadelesinin karşısına "iyice" bir burjuva demokrasisi mücadelesini koyan oportünistler artık ondan da vaz geçtiler. Yapış yapış liberaller oldular. Devrimci küçük burjuva akımlar ise ne yapacaklarını bilemiyorlar.

Oysa, 74. yıldönümünde Ekim Devrimi'nin bugün bize bir kez daha öğrettiği, işçi sınıfının öncülüğünde kıran kırana gerçek demokrasi mücadelesini yükseltmek gerektiğidir.

İşçi sınıfının bu mücadelede güvenini kazanmak kolay değil. Dünyada ve Türkiye'de ne olup bittiğini doğru anlamayan akımların önü tıkanmıştır. Canlı Marksizmi daha iyi anlama ve geliştirme temelinde, solun teorik tabanını güçlendirmek, işçi sınıfının ekonomik-demokratik haklar mücadelesinde böyle yer almak gerekiyor.

Türkiye işçi sınıfının önünde, 74 yıllık sosyalizm deneyiminden dersler çıkartan, halkın bilincine güvenen ve en ufak demokratik hak için mücadelede sabırlı bir KAVGA vermekten başka seçenek yok. Bugün yerden yere vurulan sosyalizmin daha doğrusunu ve güzelini, yarın Türkiye işçi sınıfı kuracaktır.

Yolumuz uzun ve zorlu, biz Kaygadayız!

İnsanlığın önünde fazla seçenek yok. Ya Sosyalizm, ya barbarlığa dönüş!

Ekim Devrimi aydınlığında yürüyenlere selam olsun. ●

Yusuf Vurgun, çöküşten iki yıl sonra Demokratik Almanya'nın durumunu anlatıyor

Demokratik Almanya'nın Gorbaçov'un başrolde oynadığı komplolarla çöktürülüşünden bir yıl sonra, 1990'da Doğu ve Batı Almanya resmen "birleştiğinde", herkes bunun aslında Batı Alman kapitalizminin Doğu'yu yutması demek olduğunu biliyordu. Ama birleşmenin şampiyonları, yatırımların hızla Doğu'ya yöneleceğini. Doğu'daki yaşam koşullarının kısa zamanda Batı'yı yakalayacağını iddia ediyorlardı.

Aradan geçen bir yıl, yalanları açığa çıkardı.

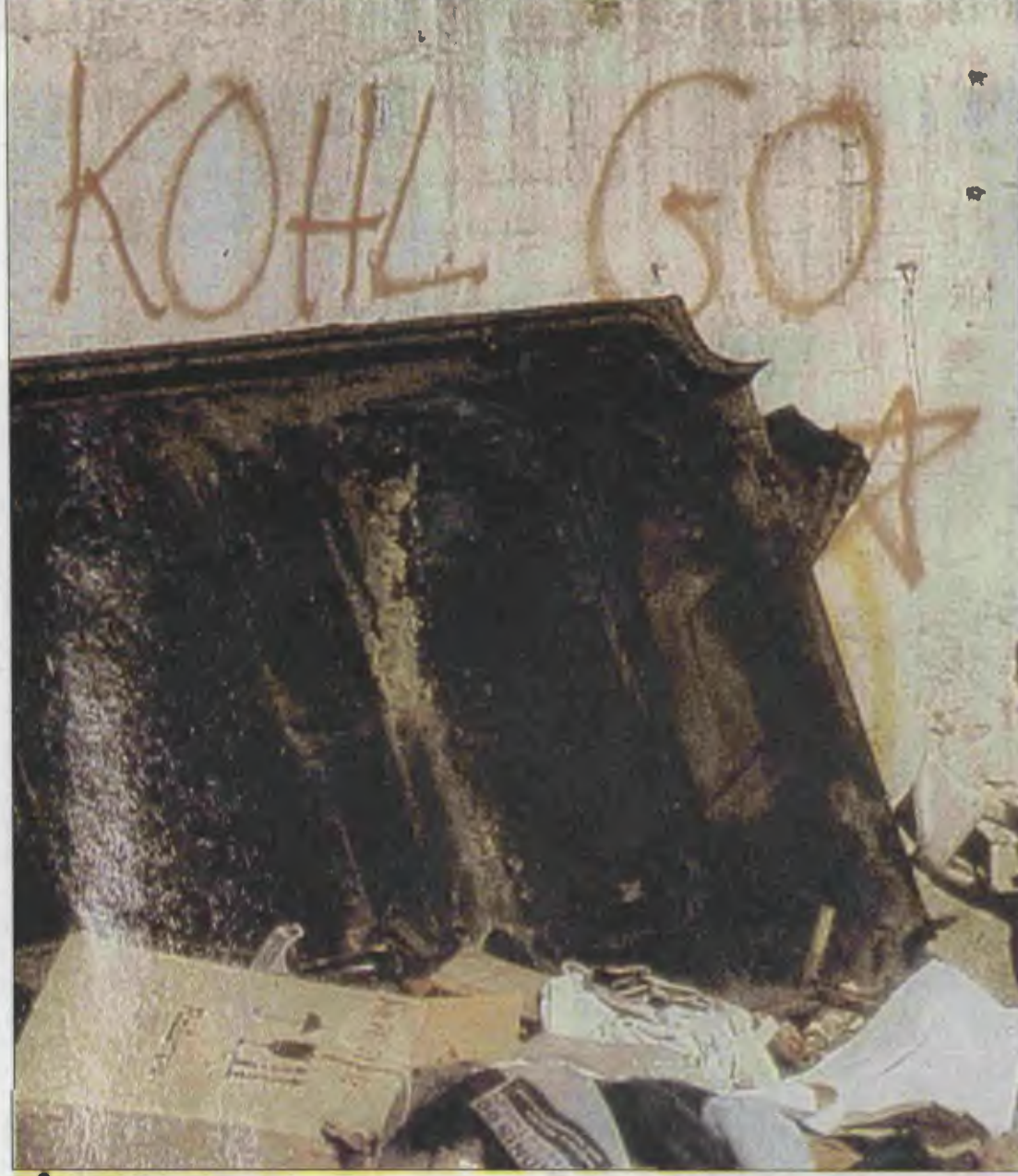
Emperyalistler, para birliğinin sağlanmasından sonra Doğu Alman şirketlerinin en azından yüzde 30'unun rekabet yeteneğini koruyacağını, yüzde 50'sinin de hayatiyetini sürdüreceğini söylemişlerdi. Ama Ekonomik Haberleşme (Creditreform) başkanı Helmut Rödl'ün dediğine göre, daha şimdiden Doğu Alman kökenli şirketlerin yüzde 60'ı iflas etmektedir. (*Financial Times*, 2 Temmuz 1991)

Yaptıkları hesap "hatalarının" temelinde, Doğu Almanya'daki emek verimliliğinin Batı Almanya'dakinin yüzde 70-80'i civarında - hemen hemen İngiltere'dekine eşit - olduğunu "sanmaları" yatıyormuş.

Oysa, Doğu Almanya'da emek verimliliği Batı'nın yüzde 25'i(!) civarındaymış. Hatta bu oranı oldukça iyimser bulanlar da varmış. (Sosyalist Almanya'nın 2.Dünya savaşı sonrasındaki üstün başarısını gözden düşürmek amacıyla burada da yalan söylüyorlar. Kaldı ki, DDR'nin 40-45 yılda ulaştığı kalkınma düzeyi, iddia edildiği gibi yalnızca "yüzde 25 verimlilikle" sağlandıysa, bu, ancak sosyalizmin muhteşemliğinin, toplumdaki engin potansiyeli açığa çıkarma yeteneğinin kanıtı olur.)

"Yeni" hesaplara göre, gelecek 10 yılda doğuya toplam 1 trilyon mark akıtmak gerekiyormuş! Hükümet ise bu yıl ancak 80 milyar verebilecek, Körfez Savaşı'nın finansmanına katıldığı için daha fazlasını kaldıramayacakmış.

Doğu Alman ekonomisinin "yanlış" değerlendirilmesinin bir başka olumsuz sonucu da, para birliği sağlanırken "gerçekte 10 fenik eden 1

İlhak yoksulluk ve yoksunluk getirdi

Doğu Alman markının Batı Alman markıyla değiştirilmesi" olmuşmuş! Oysa herkes biliyordu ki, bu, Doğu Alman halkının gözünü boyamak için yapılan bir manevraydı.

Tüketici, parasını, hızla Doğu Alman pazarını istila eden cici-bicili Batı Alman mallarına yatırdı. Öyle ki, bir süre "yerli" mallar hiç satılmadı. Para bitip ayaklar suya erdikten sonra "yerli" mallara dönüş eğilimi başladı ama, heyhat, bu malları üreten Doğu firmalarının çoğu geçen zaman zarfında iflas etmişti. Batı firmaları ise ellerindeki stokları eritmiş, ikinci el pazarında bile mallar tükenmişti.

Batı'dan Doğu'ya büyük sermaye hareketleri olacağı iddiası

da havada kaldı. Bunun gerekçesi olarak, Doğu Alman endüstrisinin "kurtarılmayacak kadar eski ve geri teknolojiye dayalı olduğu" ileri sürülüyor.

Alman hükümetinin, Doğu Alman şirketlerini (10 bin kadar tutuyor) özelleştirmek için kurduğu Treuhand örgütü, devraldığı şirketlerin kapitalist pazarda rekabet edebilir birimlerini ayıklayarak hemen kârlı işletmelere dönüştürecek iddiasıyla işe başlamıştı. Kısa zamanda bu ölçütlere uyan çok şirket olmadığı "keşfedildi". Peşpeşe gelen iflaslar, tensikatlar büyük bir toplumsal huzursuzluğa yol açtı.

Treuhand'ın yeni başkanı (eski başkan öldürüldü) şöyle diyor: "Yüzde 60-70'lere tırmanma eğilimi gösteren

işsizliğe dayanamayız. O zaman halkta hiç umut kalmaz. Onlara bir gelecek göstermenin yolunu bulmak zorundayız." (*Times*, 6 Mayıs 1991)

İlhak öncesi 8 milyon kişiye iş veren Doğu Alman ekonomisinde birleşme sonrası yüzde 50 oranında bir üretim düşüşü yaşandı. Doğu Alman ihracatının yüzde 40'ını emen Sovyet pazarının çöküşüyle de, gelecek yıl bir yüzde 50'lük düşüş daha olacağı hesaplanıyor.

Bu gelişmenin ilk etkisi yığınsal işten çıkarmalar oldu. 600 bin işçi erken emekliliğe zorlandı. Resmi kayıtlarda 1 milyonun üzerinde bin işsiz görünüyor, ama bunun yanında, gerçekte işsiz olan 2 milyon işçi, "kısa zamanlı çalışma" programı

dahilinde "çalışıyormuş" gibi gösteriliyor, ya da "iş yaratma", "eğitim" projelerine "katılıyor". Gerçek istihdam 4,3 milyon dolayında.

Geçiş sürecinin sorunlarını hafifletmek üzere uyguladıkları bu palyatif program da yakında sona erecek. Böylece Doğu'da, yıl sonuna doğru, yeni katılmalarla birlikte 4 milyon işsiz olacağı tahmin ediliyor. (*Time*, 1 Temmuz 1991)

Yığınsal işsizlik Doğu Alman halkında geleceğe güven duygusunu yoketti. Aldatılmışlık duygusu ise alabildiğine yaygınlaşıyor. İki yıl önce küçük burjuvazinin karşı-devrimci ihanetiyle ayağa kalkan Leipzig bile gösterilerle çalkalanıyor.

İşçiler, "Erich'in (sosyalist Almanya'nın lideri Erich Honecker - *Kavga*) zamanında böyle birşey asla olmadı" diyorlar. (*Independent*, 1 Temmuz 1991) Doğu Alman halkı yaşamdan kendi acı deneyimiyle öğreniyor.

Uzmanlar yarının güvencesinin ortadan kalkmasının bir sonucu olarak Doğu'da doğumların birleşme öncesinin üçte birine düştüğünü söylüyorlar.

En iyimser tahminçiler bile Doğu Alman ekonomisinin 10 yıldan önce yeniden işleyebilir hale getirilemeyeceğini söylüyorlar. Kaldı ki, işler hale getirilse bile Doğu, Batı Almanya'nın düzeyine hiçbir zaman ulaşamayacak, aynen bugünkü İtalya'da olduğu gibi bir yapı ortaya çıkacak.

Burjuva uzmanlarının anlayışına göre, İtalya'nın güneyi kuzeydeki zengin bölgeler sayesinde yaşamını sürdürebilen görece yoksul bir bölgedir. Oysa gerçek *tam tersidir*. İtalya'nın kuzeyi, zenginliğini güneyde yoksulluğu ısrarla yeniden üretebilmesine borçludur.

Kapitalizm yoksulluk yaratmadan zenginliği üretemez. "Birleşik" Almanya'da eski Demokratik Almanya'yı bekleyen - ve çoktandır da olmakta olan - budur. Alman kapitalizminin Doğu Alman ekonomisine yüklediği görev, Batı'da zenginlik artışının sürbilmesi için gerekli olan yoksulluk ve yoksunluğun örgütlenmesidir. ●